1905 — 1955

ЮВІЛЕЙНА КНИГА

Парохії св. О. Николая

у Вінніпегу

ЮВІЛЕЙНА КНИГА
ПАРОХІЇ СВ. О. НИКОЛАЯ
У ВІННІПЕҐУ

ЮВІЛЕЙНА КНИГА
ПАРОХІЇ СВ. О. НИКОЛАЯ
У ВІННІПЕГУ

видана

У 50-ТІ РОКОВИНИ ПОСВЯЧЕННЯ ЦЕРКВИ

1905 -- 1955

НАКЛАДОМ
ПАРОХІЇ СВ. О. НИКОЛАЯ В ВІННІПЕҐУ
Р. Б. 1955.

Єпископська Резиденція
Вінніпеґ, Манітоба

Ч. 47/55.

Дозволяється друкувати Пропам'ятну Книгу 50-річчя Парохії св. О. Николая в Вінніпеґу.

† **Максим ЧНІ**

Єпископ-Коад'ютор

Вінніпеґ, дня 18-го липня р. Б. 1955.

Друкарня ОО. Василіян — Торонто.
PRINTED BY THE BASILIAN PRESS — TORONTO, CANADA

ЙОГО СВЯТІСТЬ ПАПА ПІЙ XII

П Р И С В Я Т А

НЕХАЙ ЦЯ СКРОМНА КНИГА БУДЕ ВИРАЗНИКОМ НАШОЇ ПОШАНИ, ВДЯЧНОСТИ ТА ПОДИВУ ДЛЯ ТИХ ПЕРШИХ НАШИХ ПІОНЕРІВ-МІСІОНАРІВ ТА ВІРНИХ ПАРОХІЯН НАШОЇ ЮВІЛЯТКИ, ЯКІ ВПРОДОВЖ П'ЯТДЕСЯТ РОКІВ СВОЄЮ ВІРНІСТЮ Й НАПОЛЕГЛИВОЮ ПРАЦЕЮ ТВОРИЛИ СВІТЛУ ІСТОРІЮ ПАРОХІЇ, ТА ДЛЯ НАШИХ ДОРОГИХ СЕСТЕР СЛУЖЕБНИЦЬ, ЯКІ ВІДДАНО ВИХОВУВАЛИ НАШУ МОЛОДЬ У ШКОЛІ Й ПАРОХІЇ.

ЗА ВСЕ ЦЕ

Б О Г О В І НАЙВИЩОМУ

СЛАВА Й ПОДЯКА

ОО. Василіяни

і

Парохіяльний Комітет

Церкви св. О. Николая

Їх Еміненція
Кардинал ЄВГЕНІЙ ТІССЕРАН
Секретар Св. Конґреґації для Східньої Церкви

АРХИЄПИСКОПСЬКА РЕЗИДЕНЦІЯ

Вінніпеґ, Манітоба

12 вересня 1955

Слава Ісусу Христу

Високопреподобний Отче Парох,

Із приводу 50-річного ювілею посвячення церкви св. О. Николая в Вінніпеґу дуже приємно мені привітати Вас, Отче Парох, Ваших Сотрудників та вірних Парохіян і скласти свої щирі побажання.

Ювілей Парохії св. О. Николая — це день особливішої вдяки ласкавому Богові за всі ласки минулого 50-річчя. Бо сподобалося Господеві наділити її добрими ревними синами Василіянського Чину, щиро відданими Сестрами Служебницями та прикладними й жертвенними вірними, які минуле своєї Парохії прикрасили в історії нашої Церкви в Канаді, зокрема ж у Вінніпеґу, ділами, що з них била сильна віра, велика любов і прив'язання до свого обряду, Церкви й українського народу.

Тому зі щирого серця благословлю Вас, Впр. Отче Парох, Ваших ОО. Сотрудників, Вашу заслужену Парохію на дальшу успішну працю та прошу Бога, щоби благодать Господа нашого Ісуса Христа була завжди з Вами.

† Василій
Архиєпископ

Впр. о. Амвросій Винник ЧСВВ
Парох
Церкви св. О. Николая
Вінніпеґ, Манітоба.

Високопреосвященний
КИР ВАСИЛІЙ ЛАДИКА ЧСВВ
Архиєпископ Вінніпезького Екзархату

Преосвященний
КИР МАКСИМ ГЕРМАНЮК
Єпископ-Коад'ютор Вінніпезького Екзархату

Всесвітліший і Високопреподобний
Отець ПАВЛО МИСЬКІВ ЧСВВ
Протоархимандрит ЧСВВ

ПРОТОІГУМЕНАТ
Канадійської Провінції
Чина Святого Василія Великого

Бог нераз дивними стежками веде людей. Ми сьогодні краще розуміємо, що ділом Його Провидіння було те, що при кінці минулого століття наші батьки покидали свій рідний край і переїздили в чужийнезнаний світ, який сьогодні нашою вітчиною і нашим домом.

У перспективі 50 років ми бачимо краще і належно доцінюємо працю наших піонерів, що вимагала стільки жертви. Слідами їх ішли також наші оо. місіонарі, щоб служити своєму народові у всіх його потребах. Потреби були великі, а небезпеки грізні. Всі умовини, матеріяльні як і духові, впарі зі завзятою пропаґандою протестантизму й московського православ'я намагалися здавити іскру віри й любови в серцях наших людей. Тяжким шляхом довелось іти нашим першим переселенцям, однак у всьому було видно Божу руку, що її провадила й ніколи не опускала їх. Посилав Бог часто милі несподіванки, що були нагородою за перенесені жертви і захотою до дальшої вірности. Такою милою несподіванкою й першим та дійсним осягом був день 15-го січня 1905 р., в якому торжественно посвячено церкву св. Отця Николая в Вінніпеґу. Цей історичний день був переломовим у житті українців у Канаді, бо від нього почалася тут нова доба в нашій історії. Він був відповіддю на всю ворожу пропаґанду, а рівночасно виразом перемоги над усіми труднощами та видним доказом особливішої Божої опіки над нами.

Від тієї хвилі церква св. Николая стає осередком церковного й суспільного життя. Вона вказує шлях, яким буде дальше ступати українська спільнота в Канаді. Через повсякчасну вірність для св. Католицької Церкви вона стала заборолом її науки перед ворогами, що не переставали і не перестають її атакувати.

Будучи матір'я своїх вірних, вона давала їм життя освячаючої ласки. Вчила, виховувалиа, піддержувала в прикрій хвилині, перестерігала і вела своїх дітей до Бога.

Великою поміччю й гордістю цієї парохії є школа св. Николая, що її з великою посвятою майже пів століття ведуть Сестри Служебниці. Великим осягом цієї парохії є релігійне вироблення, якого показчиком велика участь у св. Тайнах та численні покликання до духовного стану.

Що парохія св. Николая відограла таку важливу ролю й оправдала всі сподівання на неї покладені, це треба завдячувати щирій співпраці вірних, що її ОО. Василіяни знаходили продовж 50 років та яку і сьогодні мають.

Нехай буде подяка Всевишньому за все, ,,яже воздаде нам''. Через 50 років Боже Провидіння вело нашу парохію шляхом досвідів, терпінь і жертв. Із повним підданням Його св. волі повіряємо себе й надальше. Нехай Бог веде нас дальше тим шляхом, що його для нас вибере і який принесе Його імені найбільшу славу

Високопреподобним Отцям і Дорогим Вірним парохії св. Николая спиводу цього ювілею складаю найщиріші побажання і прошу щедрого Божого благословення.

о. Володимир Шевчук, ЧСВВ,
Протоігумен

Едмонтон, 23-го травня, 1955.

Високопреподобний
Отець ВОЛОДИМИР ШЕВЧУК ЧСВВ
Протоігумен Канадійської Провінції ЧСВВ

Високопреподобна
СЕСТРА ВЕРНАДЕТТА СНДМ
Провінціяльна Настоятелька
СС. Служебниць у Канаді й Америці

ПРОВІНЦІЯЛЬНА УПРАВА
СЕСТЕР СЛУЖЕБНИЦЬ НЕПОРОЧНОЇ ДІВИ МАРІЇ

5 Астин Террас
Торонто, Онт.

12 вересня 1955

Слава Ісусу Христу!

Високопреподобний Отче Парох,

У цей ювілейний золотий рік посвячення церкви св. о. Николая в Вінніпеґу надзвичайно приємно мені в імені Провінціяльної Управи СС. Служебниць у Канаді прилучитися до тих побажань, що їх Парохія так заслужено сьогодні одержує.

Парохія св. о. Николая з її ревними парохами, щиро відданими парохіянами та добре вихованою молоддю належить до тих сильних стовпів, на яких спирається наше католицьке життя в Канаді. У покликаннях до священичого й монашого стану вона перша. А це свідчить про її духову виробленість. Нам, Сестрам Служебницям, яким добрий Господь дозволив працювати в церкві й школі цієї заслуженої Парохії і треба тільки дякувати Всевишньому, що праця спільних зусиль усіх уже тепер видає такі гарні овочі.

Молю милосердного Бога, щоб і надалі Його святі ласки спливали на врожайну ниву Вашої Парохії, а з ними ще кращі успіхи на Божу славу.

С. Бернадетта СНДМ
Провінціяльна Настоятелька

Впр. о. Амвросій Винник, ЧСВВ
Парох церкви св. о. Николая в Вінніпеґу, Ман.

GEORGE E. SHARPE
MAYOR

Winnipeg, 2, Man.,

September 19th, 1955.

Reverend Father A. Wynnyk,
St. Nicholas Ukrainian Catholic Parish,
612 Flora Ave.,
Winnipeg, 4.

Dear Father Wynnyk:-

I am very happy to extend the heartiest congratulations of the members of the City Council and the citizens of Winnipeg, on the occasion of the Fiftieth Anniversary of St. Nicholas Ukrainian Catholic Parish.

Your Parish has played a very important part in the life of its own community and of the City at large, and it is my sincere hope that the good work which has been done in the past will long continue, and that the celebration of your Golden Anniversary will be a very happy event.

Yours sincerely,

G. E. Sharpe

MAYOR.

His Worship
G. E. SHARPE
Mayor of Winnipeg

У ЮВІЛЕЙНУ ХВИЛИНУ

Дня 15 січня 1955 р. минуло 50 років від торжественного посвячення церкви св. о. Николая. 1905 року починається нова сторінка в історії української католицької спільноти міста Вінніпеґу. Багато парохіян знають цю історію, бо, як піонери, вони її творили. Однак мало відомі її початки, як і взагалі початки нашого церковного життя в цьому місті.

Тому цією ювілейною книгою порішили ми записати для історії та пригадати молодому поколінню перші піонерські гаразди, труднощі наших батьків і їх беззастережну вірність та відданість своїй Церкві в парохіяльнім життю. В наступних сторінках пересунуться перед нашими очима в письмі й знимках особи й події, які ввійшли в світлу історію нашої Парохії. Це вправді далеко ще від повної, докладної історії нашої Парохії. Але нехай і ці короткі історичні відомості та нариси в цю ювілейну хвилину перенесуть нас у минуле та сповнять нас гордістю, що належимо до цієї „великої" церкви — великої в праці, жертвенності і витривалості.

Парохія св. о. Николая за минуле пів-сторіччя завжди високо несла прапор релігійної й національної свідомости. Церква й парохіяльна школа св. о. Николая були тими вчительками, які вели наших вірних дорогою Божих законів та виховували для суспільности чесних і добрих українців католиків і канадійських громадян Хоча на своєму шляху ці установи стрічали й такі одиниці, які шкодили їх шляхетній праці та розвиткові, всетаки сильна віра і чесність перемогли. Історія Парохії св. о. Николая — це історія глибокого релігійного життя, тісної співпраці вірних із отцями парохами та прикладу праці для других.

Під час мого 5-річного душпастирювання в цій Парохії я був свідком любови й прив'язання наших парохіян до своєї Церкви та їх жертвенности на цілі Дієцезії, Парохії і школи, якої існування свідчить про ідейність та посвяту наших парохіян. Це стверджую з найбільшою приємністю.

Маю сильну віру, що члени Парохії св. о. Николая надалі продовжатимуть ідейну працю своїх попередників та в такому дусі будуть виховувати і своїх дітей. Це буде завдатком на дальше Боже благословення та розвиток нашої Парохії.

У цьому ювілейному році бажаю щедрих Божих ласк преподобним Сестрам Служебницям, які вже 50 років успішно працюють у Парохії, нашим дорогим піонерам, парохіяльним організаціям та їх управам, усім парохіянам і церковному та шкільному комітетам.

о. Амвросій Винник ЧСВВ
парох

Впр. о. АМВРОСІЙ ВИННИК ЧСВВ
парох
церкви св. О. Николая

Преп. о. СЕВАСТІЯН ШЕВЧУК ЧСВВ
сотрудник і катехит
школи св. О. Николая

Преп. о. ЮВЕНАЛІЙ СЛОТА ЧСВВ
сотрудник
при церкві св. О. Николая

ІСТОРІЯ

Парохії св. О. Николая

І ЧАСТИНА

Перед заснуванням Парохії і перші її початки

I.

НА СКЛОНІ ДЕВ'ЯТНАДЦЯТОГО СТОРІЧЧЯ

Українська еміґрація; матеріяльне й духове її положення. Брак духовенства. О. Нестор Дмитрів у Вінніпеґу. Заходи латинського єпископату про українських священиків.

Історія українських поселенців у Канаді починається днем 7 листопада, 1891 р. Започаткували її своїм приїздом із рідних земель перші наші піонери: Василь Єленяк та Іван Пилипівський. До Канади спровадила їх надія на кращу долю. Ця ж надія відкрила десяткам тисяч українських поселенців шлях до цієї країни, яка з часом мала статися їх прибраною вітчизною.

Та вже на самому вступі до Канади переконалися наші поселенці, що дорога до цеї вимріяної „кращої долі" довга, тверда та закидана різного роду непередбаченими труднощами: незнання мови, брак відповідного помешкання, довга й томлива праця за малу заплату, шукання за працею, тяжка примітивна праця при оброблюванню власної землі „гомштату" віддаленого кільканадцять, а то й кількадесять миль від містечка, самітне життя без сусідів, брак найконечніших засобів до життя і т. п. Такі й безліч інших труднощів огірчували нашим першим піонерам початки їх побуту у Канаді. Проте, призвичаєні до твердого життя, вони відважно забиралися до важкої праці, яка у висліді мала дати їм ту „кращу долю", за якою вони сюди приїхали.

Не краще представлялося й релігійне положення наших перших поселенців. Вони дуже скоро відчули ту велику правду, що чоловік живе не тільки хлібом, але і словом Божим. Ті, що виїхали з Галичини як греко-католики, затужили за церквою, богослуженнями, св. Тайнами, за душпастирем. Ця туга пробивалася в багатьох листах, що їх вони писали до рідного краю, а в яких була представлена потреба їхньої душі. Поміщуємо тут уривки з листа, що його писав до ОО. Василіян у Жовкві у р. 1899 Іван Піскор із Вінніпеґу. Писав його він 8 років після приїзду перших поселенців до Канади, у тому часі, коли люди матеріяльно подекуди стояли вже досить добре. Ось цей уривок:

„Світлі Отці Василіяни! Пишу до Вас листа, то мій перший із Канади, до краю, до манастиря оо. Василіян у Жовкві... Наймиліші Отці Місіонарі, життя наше дуже добре для тіла, нема переднівку, та що з того, коли для душі є великий переднівок; є для тіла їсти й пити й хліба подостатком і в чім ходити, але наша душа бідна, дуже бідна...

„Є багато тут народу всякого... і кожна віра має свій дім Божий і мають де сходитися на молитви й набоженства... іно тільки наша українська віра дуже а дуже бідна і не маємо ні своєї науки, ні де висповідатися і через те нам прикро і дуже жаль за тим, що наші бідні українці так марнуються, а наша українська віра так пропадає...

„І то Вас прошу, милі отці Душпастирі, спішіть за нашими душами до Канади, до міста Вінніпеґу, закласти церкву, дім Божий для свого бідного українського народу. Удайтеся за нами бідними, хоч один із Вас місіонарів-Василіян".

Цей лист і багато йому подібних наглядно вказують на релігійне положення українських поселенців у перших початках їх побуту в Новому Краю, вказують на їх тугу за духовною обслугою.

Цей лист був писаний два роки після відвідин о. Нестора Дмитрова у Вінніпеґу. Український Народній Союз та український тижневик „Свобода" в Америці, довідавшися, що в Канаді почали основуватись українські оселі, вислали сюди свого співробітника о. Дмитрова, щоб він провірив, серед яких обставин живуть тут наші поселенці. Свої спостереження про життя українців у Канаді о. Дмитрів поміщував відтак у часописі „Свобода" у 1897 р.

До Вінніпеґу прибув о. Н. Дмитрів 5 квітня 1897 р. Тут у той час було вже около дві сотні українців. Духовну обслугу одержували вони у англійському католицькому костелі де і сповідались у польського священика, який раз на рік відвідував Вінніпеґ. Користаючи зі свого першого побуту в Манітобі, о. Дмитрів відвідав деякі українські колонії, а на 16 квітня 1897 року відслужив Службу Божу в околиці Стюартбурн, де в тому часі було вже около 175 українських поселенців. Дня 20 квітня 1897 р., після двотижневого побуту в Манітобі, о. Дмитрів виїхав до Альберти.

Другий раз прибув о. Дмитрів до Вінніпеґу в липні 1897 р. Цим разом перебув він у Манітобі около два місяці. Замешкав у Вінніпеґу і звідси виїздив на колонії, що їх замешкували українські поселенці. Десь із кінцем вересня 1897 він іще раз поїхав до Альберти, звідки вкоротці виїхав до Спол. Держав і до Канади вже більше не вертався.

О. Н. Дмитрів був першим українським католицьким священиком, який на склоні минулого сторіччя відвідав Канаду. Згадуючи в своїх записках про о. Дмитрова єпископ Леґаль із Ст. Альберт пише: „Я дав йому на письмі повновласті душпастирювати між своїми людьми. Здається, він доволі активний".

По виїзді о. Дмитрова до Спол. Держав наші поселенці знов осталися без свого рідного душпастиря, без духовної обслуги.

Латинські єпископи, на яких території мешкали українці, були дуже добре поінформовані про релігійне положення українців. Жаль стало єпископам цього релігійно опущеного народу і вони вирішили допомогти великому числу Галичан, які в тому часі не мали ні своїх церков, ані священиків.

До тих, що їх записано на перших сторінках української католицької Церкви в Канаді, передовсім у Манітобі, як правдивих та щирих її приятелів, належить архиєпископ із Ст. Боніфас, Преосв. Аделярд Лянжвен. Дуже гарно висловлюється про цього мужа з правдиво місіонарським духом д-р Богдан Казимира у своїй брошурі п. н. „Монс. А. Лянжвен і Українці".

„Від 19 березня 1895 р., себто від хвилини його єпископських свячень, аж до приїзду Преосв. Кир Никити до Канади, себто до 7 грудня 1912 р., він організував, піклувався і дбав про розвій нашого релігійного і народного життя... Він у своїх письмах, промовах, проповідях закликав українських поселенців кріпко стояти при католицькій Церкві та держатися свого східнього обряду, який визнає Апостольський Престіл. Про таке наставлення Достойника з Ст. Боніфас виразно говорять архівальні документи та різні публікації". (Бібл. Катол. Акції, ч. 7, ст. 14, 15. Едмонтон, 1952). Місіонарська душа цього Архиєпископа відчула, що наші поселенці потребують священиків для духовної обслуги та що цю обслугу успішно можуть дати тільки священики українські.

Використовуючи для нашої справи свій побут у Римі, в серпні 1896 р., Монс. Лянжвен просить Конґреґацію Поширення Віри про місіонарів для українців у Канаді. За порадою Риму звертається він до Львова, де тоді на митрополичому престолі сидів кардинал С. Сембратович. Із питомою собі місіонарською ревністю Преосв. Лянжвен вказав Кардиналові на духовні потреби українців, яких число у Канаді з кожним днем збільшалося.

Кардинал радо був би зараз допоміг канадійському Владиці, та на жаль не міг цього зробити, бо не мав священиків, яких міг би був у тому часі відпустити до місійної праці в Канаді.

Від поїздки Монс. Лянжевена до Европи минало два роки, а справа священиків для наших поселенців у Канаді, що її він був предложив Кардиналові, ще не була розв'язана; наш нарід у Канаді далі оставав без духовної опіки, за якою тужив, як це ми вже бачили з вище наведеного листа Ів. Піскора з Вінніпеґу, писаного до ОО. Василіян у Жовкві.

На такий стан справи Монс. Лянжевен не міг ніяк погодитися. Справа священиків для українських поселенців була для нього завжди актуальна, конечна до полагоди. Маючи її на увазі, він посилає літом 1898 р. до Риму монс. Паскаля, єпископа з Принц Альберт, якому товаришив о. Делюш із Ліежу, бельгійський про-

тоігумен ОО. Облятів. По дорозі до Риму відвідали вони найперше Відень, столицю Австро-Угорської монархії. Це зробили вони на те, щоб провірити, яке було в тому часі наставлення австрійського уряду до цеї справи, бо українські поселенці в Канаді були в більшості австрійськими горожанами та, щоб відтак все те докладно представити в Римі.

В архіві латинського Архиєпископа в Едмонтоні зберігся документ, із якого довідуємося про вислід місії єп. Паскаля й о. Делюша у Відні. Лист цей до Монс. Лянжевена був писаний у Відні 16 вересня 1898 року. У тому листі є згадка про зустріч із одним українським єпископом, із яким вони обговорили духовне положення українських поселенців у Канаді. Цим єпископом був правдоподібно Преосв. К. Чехович, єп. Перемишля, який цікавився справами своїх земляків на канадійській землі. Під час нарад над справою священиків для Канади звернули ці церковні достойники свою увагу на Чин ОО. Василіян у Галичині, якого ціллю була місійна праця між народом та якого члени, через витривалість у трудах, найбільш надавалися на місійну працю до Канади. Маючи це на увазі, вони порішили поінформувати про ті справи Протоігумена ОО. Василіян та предложити йому проєкт оснування василіянського манастиря в Манітобі.

Наладнавши справи у Відні й засягнувши там відповідних інформацій Монс. Паскаль удався до Риму, де дня 19 грудня 1898 р. склав на руки кардинала Лєдоховського, Префекта Конґреґації Поширення Віри меморіял про положення українців у Канаді та про їх релігійні потреби.

У цьому меморіялі, написаному самим монс. Паскалем, читаємо м. і. таке: „Скрізь мене дуже заохочували, щоб я просив Протоігумена ОО. Василіян закласти манастир для духовної обслуги поселенців Манітоби. Я це зробив. Але мені відмовили. І тепер тільки наказ Його Еміненції Префекта Священної Конґреґації Поширення Віри може тих ченців до цього наклонити. Західно-північна Канада є країною місійною. Тут треба ревности, посвяти й самовіддання: а ці апостольські прикмети мають уповні тільки ченці. Длятого насмілююся просити, щоб Священна Конґреґація зволила домагатися та наказати, з огляду на потребу, оснувати манастир ОО. Василіян у Манітобі" (Копія в Архіві ОО. Василіян у Мондері).

Згадуючи про заходи Преосв. Паскаля, щоб дістати ОО. Василіян до Манітоби, не можемо поминути особи Преосв. Е. Леґаля, єпископа із Ст. Альберт в Альберті. Про його старання дістати до Канади ОО. Василіян довідуємося з його звіту на генеральній капітулі Згромадження ОО. Облятів, яка відбулася в Ліежі, (Бельгія), 14 серпня 1904 р. У тому документі читаємо м. і. таке: „У 1898 році і за вказівками Свт. Отця, який дав мені адресу о. Провінціяла реформованих Василіян у Галичині, я зробив перше прохання, дістати ченців того Чину. Отець Провінціял відповів мені, що відчуває брак людей і йому тяжко вив'язатись із зобов'язань щодо місії у Бразилії, яку вони прийняли". (Лист в архівах ОО. Облятів в Едмонтоні).

Із щоденника єп. Леґаля довідуємося, що ця авдієнція в Папи Лева XIII відбулася 30 жовтня 1898 р. Дня 26 вересня того ж року єп. Леґаль був на авдієнції у кардинала Лєдоховського, префекта Конґреґації Поширення Віри. Про ці відвідини Преосв. Леґаль пише так: „Щодо галичан, то Кардинал є в курсі всього, і тому я йому нічого нового не кажу. Він радить мені звернутися до Протоігумена зреформованих ОО. Василіян". (Лист у архіві ОО. Облятів в Евмонтоні).

Старання згаданих церковнх достойників за українських священиків до Канади ввінчалися вкінці успіхом. Із великою радістю прийняв Монс. Лянжевен вістку з Европи про недалекий приїзд Отців Василіян на місійну працю до Канади. Свою радість він висловив у своєму листі з 7 січня 1899 р. до Преосв. Ґрандена з Ст. Альберт, у якім пише: „Дістанемо Василіян! Яка втіха!" (Лист в архіві Архиєп. в Едмонтоні).

Можна сміло прийняти, що до приспішення приїзду василіянського місіонаря в Канаду багато причинився о. Делюш, Провінціял бельгійських Отців Облятів. Літом 1899 р., він їхав до Галичини, щоб там особисто обговорити справу вислання священиків до Канади з Кир Андрієм Шептицьким, який у тому часі був станиславівським єпископом. Кир Андрій поручив йому василіянського монаха о. Дамаскина Паливку, що його вкоротці потім Священна Конґреґація Поширення Віри вислала на місійну працю до Канади. У своїх листах до архиєп. Лянжевена та єпископів Леґаля й Паскаля о. Делюш дуже поручав згаданого Апостольського місіонаря. (Копії листів в архіві ОО. Василіян у Мондері).

На цьому місці хочемо сказати дещо більше про особу о. Дамаскина Поливки ЧСВВ і, на основі документів, познайомити наш український загал із особою, якій безперечно належиться почесне місце серед будівничих нашого релігійного життя в Канаді.

II.

ПЕРШИЙ МІСІОНАР ВАСИЛІЯНИН У КАНАДІ

О. Дамаскин Поливка; його приїзд до Вінніпеґу; особисті дані; серед своїх; листування із Преосв. Лянжевеном; труднощі; шукає за церковною площею; перші церковні збори; купно площі; виїзд із Вінніпеґу.

Перший священик василіянин, о. Дамаскин Поливка ЧСВВ, прибув до Вінніпеґу 21 жовтня 1899 р. Народився він у Чехії 4 лютня 1869 року. Як молодець вступив був до Згромадження Шпитальних Братів. Переводячи в Галичині збірку на цілі Згромадження, поступив до манастиря ОО. Василіян у Добромилі. Тут йому сподобалося чернече життя і він вніс прохання прийняти його до Чину. Поладнавши всі потрібні формальності, був він, дня 26 березня 1892 р. прийнятий на новіціят. Звичайні обіти склав 12 листопада 1893 року, торжественні обіти склав дня 3 грудня 1896 р., богословські студії відбув у Кристинополі, а 12 вересня 1897 року був висвячений на священика.

О. Дамаскин був середнього росту, доброї будови, підприємчивий, у товаристві милий, добрий богослов та знавець кількох мов. Із його листів, що їх наводимо нижче, пробивається його щира відданість католицькій справі і безінтересовна ревність про добро душ українських поселенців.

Вістку про приїзд свого священика українська колонія у Вінніпеґу приняла з великою радістю. До його приїзду тут замешкалі українські поселенці одержували свою духовну обслугу в латинській католицькій церкві Непорочного Зачаття при вулиці Остин. Літом 1898 р. приїхав до Вінніпеґу о. Альберт Кулявий, Чину Облятів. Цей священик знав польську мову і міг обслуговувати українців і поляків. Це промостило йому дорогу до сотрудництва при згаданій парохії. Та коли число українців і поляків у північній частині міста значно зросло, Монс. Лянжевен був примушений побудувати осібний костел, у якому вірні обидвох народностей могли б заспокоювати свої духовні потреби і в якому вони мали б свої відправи. Так повстав при вулиці Селкірк костел св. Духа. Коли о. Дамаскин прибув до Вінніпеґу, дня 21 жовтня 1899 р., то будова костела вже була дійшла до половини, а його парохом був о. Альберт Кулявий.

На будову костела складали жертви також і українці. Та хоч вони це і робили то не покидали бажання: мати свою церкву й духовну обслугу в рідній мові, як це вони мали в Старому Краю. В особі о. Дамаскина вони побачили частинне здійснення своїх мрій, яких завершенням мала бути ще й своя церква. До нього вони й звернулися, як до свого правного душпастиря, з повним довір'ям.

Маючи на увазі душевне добро наших поселенців о. Дамаскин таки на самому початку постановив прослідити терен, на якому прийдеться йому працювати. Два тижні після свого приїзду до Вінніпеґу він уже мав ясний образ положення, в якому були тоді місцеві українці. Свої спостереження передає він листовно Преосв. Лянжевенові, який у тому часі перебував у східній Канаді. Так якось склалися обставини, що Преосв. Лянжевен не мав нагоди привітати на терені своєї архідієцезії першого українського місіонаря, який приїхав був до місійної праці між своїм народом та допомогти йому у його початках. Преосв. Леґаль у своєму щоденнику пише: „Неділя 22 жовтня Ст. Боніфас... Під час коли ми робимо приготування їхати до Оттави, прибув галицький священик Дамаскин Поливка". (Щоденник в архіві ОО. Облятів у Едмонтоні). Преосв. Лянжевен тільки привітався з о. Д. Поливкою; на довшу з ним розмову не мав він уже часу.

Лист о. Дамаскина до Монс. Лянжевена, писаний дня 3 листопада 1897 року, дуже цікавий і важний документ для будучого історика церковного життя українців у Вінніпеґу в перших літах їх побуту на канадійській землі. Фотостат того листа є в архіві ОО. Василіян у Мондері. Тут подаємо його в цілості в українському перекладі.

3 листопада, 1899

Слава Ісусу Христу,

Ваша Ексцеленціє!

У Вінніпеґу перебув я тиждень та відвідав усіх вірних греко-католицького обряду. Говорив я з людьми тай дізнався про багато речей, передовсім про їх слабу віру. Є справді між ними багатьох, які годяться на те, щоб їх душевні потреби заспокоювати в польському костелі. Проте є і багато таких, котрі з цим не погоджуються і через цілий рік не йдуть ані до польської, ані до жодної іншої церкви. Є тут у Вінніпеґу люди, які завзято поширюють соціялізм і радикалізм і тому, що ті люди „провідники" цеї громади, дуже добре володіють українською мовою і заразом є українцями, то люди до них сходяться. Один чоловік має „залю" і до нього щодня по праці сходяться наші люди. Тут їм кажуть „на що тобі тих польських латинських священиків — і то хитро — нащо тобі їх, якщо ти свого священика не маєш? Кажуть тобі давати гроші на польську церкву, а ти знаєш, хто такий поляки. У ста-

рому краю ти тікав від поляків і від їх священиків, а тут хочеш їм помагати. Помалу, помалу станеш латинником тай навіть не будеш знати, коли ти ним стався. Якщо б ти мав свого священика і свою церкву, то справа була б інакша; ти б тоді знав, що ти відтявся від польської політики".

Наші прості люди їх слухають, потакують їм і через те захитуються у вірі. Говорять дальше, що польська церква, це церква Вашої Ексцеленції та кажуть, добре, що цей архиепископ дбає про нас, але прийде другий і нас викине, а ми на це дали гроші, і нас викинуть із нашого дому.

Кажуть, що о. Кулявий мав говорити під час проповіді, що повикидає всіх тих із церкви, що ще не дали грошей; а тому, що українці досі мало ще зложили, сказали: „Бачиш, до чого йде? Не хочемо сюди йти".

У неділю мав я співану Службу Божу. Тому, що наш обряд дуже довгий, я скінчив Службу Божу в першій годині пополудні. З цього приводу німці й поляки нарікали, кажучи: „Таке набоженство не для нас".

Декотрі з наших людей удавали перед поляками, що вони є поляки та питалися їх, що станеться з українцями по скінченні будови костела та його виплаті, чи будуть вони все мати до нього доступ, чи ні. Гірші з них сказали: „Покищо ми мовчимо, бо потребуємо їх, пізніше викинемо їх і кинемо в ріку". Такі поголоски накоїли багато лиха. Кажуть українці: „Аж тепер ми знаємо, де стоїмо. Нічого не хочемо мати з поляками. Геть із ними! Це все дійшло до відома соціялістів і радикалів, які тепер це поширюють.

Інші, розумніші кажуть, що воно добре помагати полякам. Та хто нам поможе, коли буде будуватися наша церква? Поляки напевно цього не зроблять. Із Старого Краю ми вже винесли переконання, що не поможе нам ніхто з тих, які століттями відносились вороже до українців.

Навіть якби у місті був священик грецького обряду, то не міг би всього виконувати за вимогами свого обряду; ані проповіді голосити щонеділі, ні співати Службу Божу, ні вчити катехизму. Ми хотіли б мати такий престіл, який відповідав би вимогам нашого обряду, і тетрапод і захристію і т. п. Німці і поляки будуть сміятися з нашого обряду і не дозволять на це. Також треба би мати і свою тацу, на що польський священик не погодиться. І в дійсності невторопно поступив о. Кулявий старший супроти одного українця, котрому заборонив перевести збірку, коли той хотів це зробити, кажучи: Не можна; я є тут парохом...

о. Дамаскин Поливка ЧСВВ
перший Єромонах Василіянин
у Канаді

Хочуть мати свою школу і кажуть, що Ексцеленція цею справою дуже займаються та що вистаралися про те, що уряд платить учителеві, який удодатку вчить і польської мови; що ж до української, то ні (про українську мову нема згадки).

У часописах радикалів читаємо, що вкоротці буде відкрита книгарня з книжками, що поширюють радикалізм.

Щодо особи Вашої Ексцеленції, то вони дуже добре наставлені і кажуть, що Архиєпископ хоче все повести якнайкраще, але не визнається на польській політиці.

Я доклав усіх старань, щоб усе на добре пояснити, але деякі кажуть, що я маю деякі зв'язки, а можливо навіть маю намір польонізувати та латинізувати.

Вислухавши цього всього, я застановився перед Богом, що мені далі робити? Бачу конечність опіки над душами, та найбільшу трудність справляє мені те, що Вашої Ексцеленції нема дома. Що ж мені робити?

В суботу ввечорі прийшла до мене делеґація мужчин із проханням,, щоб я конечно остався в Вінніпеґу. Кажуть, що коли не позістанусь, то майже всі стануть соціялістами і діти, які не знають катехизму, і ті дівчата, що працюють по готелях. „Хочемо дати тобі удержання, але хочемо мати свою власну церкву".

Також усі священики радять мені, щоб я остався у Вінніпеґу, бо в Манітобі є до десять тисяч душ грецького обряду, як я про це довідався в іміграційному домі; є тут залізниця, яка йде до всіх восьми колоній; ці колонії недалеко від Вінніпеґу.

Ані я не мав наміру, ані єпископат грецького обряду, який дав свою згоду на мою місію, щоб я залишився на одному місці, передовсім у Ст. Альберт, бо доїзд буде дуже трудний тай далекими будуть мені провінції Саскачеван і Манітоба. Вінніпеґ є осередком, але, як ми це вже бачили, є він і осередком найгіршої праці соціялістів і радикалів.

Добре було б позістати тут, у Вінніпеґу, і разом із оо. Кулявими провадити місійну працю по всіх провінціях. Однак для цього конечне удержання, якого я не мав би ні в Ст. Альберт, ані в Принц Альберт тому, що нарід, як кажуть і священики і люди, які в мене були, на разі ще не в спромозі удержати місіонаря. Була також думка, що коли б люди у Канаді не могли дати священикові удержання, то він міг би мешкати у Спол. Державах, звідки час до часу міг би сюди приїхати, дати людям духовну обслугу і знову вернутися до Спол. Держав. На мою гадку така праця не принесла б жадного успіху, тому що люди все бажали б мати свого священика і не прийняли б обслуги від латинського духовенства. І думав я над тим, що б то зробити.

Я погодився на пропозицію українців міста Вінніпеґу і в неділю в годині п'ятій пополудні зійшлися українці порадитися, що нам далі робити. По відспіванні „Царю небесний", ми почали наші наради. Ми хотіли, щоб усе те задержалося в тайні і щоб тут не було ні поляків ані їх священиків, тільки я й українські представники.

Я представив їм, яка важна річ заховати віру, та щоб і виїхавши зі своєї вітчини, цеї віри не стратили; бо не приїхали вони сюди, щоб стратити віру, лише щоб її задержати та щоб іще більше любили Бога і Йому ще вірніше служили. Я представив їм працю священиків, щедрість о. Шеріє, велику опіку Вашої Ексцеленції над ними, наводячи слова з листів. Читав я також і листи єпископів із Ст. Альберт і Принц Альберт, щоб переконати їх, що вони мають єрархію, яка в дійсності нічого не бажає для них так, як спасіння їх душ. Говорив я їм, що вони повинні бути їй вдячні та відноситися до неї з найбільшою пошаною. З усім цим вони погодилися. Пригадав я їм також, які небезпечні радикалізм і соціялізм, як то легко можна стратити віру та як вони повинні опікуватися тими, що працюють по готелях і т. п. Під кінець моєї промови я дав їм нагоду свобідно виговоритися, щоб кожний отворив своє серце переді мною і сказав, що думає, хоча б це було і щось найгіршого, та щоб похвалити те, що добре, осудити що зле, пояснити те, що сумнівне.

І що ж я почув? Те, про що вже говорив. Усі бажають мати між собою свого священика, якому дадуть удержання, бажають мати виключно свою церкву, яка відповідала б вимогам обряду і то зараз, а заразом щоб була і школа, і каплиця і катехизація і бібліотека з добрими релігійними книжками. На це все вони годяться дати гроші. Я їм сказав, що це річ дуже похвальна і можлива та що це бажання справить велику радість Єпископам і львівському Митрополитові і латинській Єрархії тут у Канаді, бо вони дбають і про спасіння душ і хочуть заопікуватися своїми дітьми і т. п. Та коли і де все те має статися?

І вирішили ось що: жодного великого тягару на себе не можемо накладати, як поляки, але зачинати помалу і то так: щоб ми могли побудувати церкву, то нам конечно треба **членства, яке про це подбало б** та якого настоятелем був би наш священик. Священик мав би мешкати у Вінніпеґу з тим, що міг би виїздити на колонії. Усі колонії, які є недалеко Вінніпеґу, мали б нам допомогти. Мусить бути своя каплиця і помешкання для священика.

Від довшого часу мали ми намір, говорили вони, купити школу, яка є на вулиці Парк, відновити її і від неї зачати. Коли Отці Куляві хотіли цю школу купити, то на ній стояла ціна п'ять до шість тисяч долярів. Я сказав їм, що був у тій школі і її бачив: це дім старий, який потребує направи. Вони зобов'язуються власними силами все в цьому домі спорядити, і каплицю і помешкання і школу і бібліотеку тай уже мають учителя, який буде приходити бодай кілька разів у тижні вчити дітей.

Я сказав: це все робить мені дуже велику приємність і якщо зробите так, як обіцюєте, то всім справить воно велику радість. І ні один із них не був проти цеї святої думки і праці.

Та $5.000.00 це таки багато. Тож ми підемо до Управи з проханням, щоб ми її могли дістати за половину ціни. Кажу їм: „Мої дорогі! Якщо так станеться, то буде добре. Я тоді зараз напишу листа до Митрополита й до Риму, до Конґреґації Поширення Віри, і до Архиєпископа з Ст. Боніфас про цю велику нашу радість і попрошу їх благословення для вас".

Заплатити за цю каплицю вони зобов'язалися і зараз дати свої гроші, що їх мали зложені в банку; з того дещо подарують, а дещо лише дадуть на процент як у банку, щоб не платити 6 процент. Коли будуть гроші, чи то по п'яти роках чи по трьох, кожний дістане те, що вложив у церкву.

Заплативши за місце і за дім, уже відтепер мусять думати про будучу церкву й остаточно як це покажеться практичним, збудувати її на цьому місці, або це місце продати і вибрати

ПІОНЕРСЬКИЙ ДЕНЬ У ПАРОХІЇ СВ. О. НИКОЛАЯ В 1953 р.

Найстарші піонери-парохіяни церкви св. О. Николая в Вінніпеґу, які належали до парохії ще перед 1906 роком. 1 ряд вдолі зліва: Ю. Мартинюк, Т. Уліцький, А. Уліцький, Е. Рудніцька, Н. Рошко, Впр. о. В. Шевчук, протоігуиен ЧСВВ, гість піонерських святкувань, М. Рошко, о. А. Винник ЧСВВ, парох, Е. Скиба, К. Канчір, О. Смаль, і С. Дудар. 2 ряд зліва: І. Гришко, п-ні Гришко, М. Журба, М. Маґаляс, І. Хмара, А. Хмара, К. Байдюк, А. Вербіцька, М. Дудар, М. Сливчук і П. Драпак. 3 ряд зліва: Е. Крук, К. Рошко, Г. Павлюк, А. Присяжнюк, Козній, І. Заплацінський, С. Михальчук, Завацька, К. Когут, А. Либітка і Н. Сливчук. 4 ряд зліва: А. Задорожний, М. Задорожний, Т. Павлюк, В. Білінський, Д. Кузик, М. Кузик, І. Дутка, В. Підгірняк, М. Підгірняк, К. Вавренчук, А. Преведа, П. Вавренчук, В. Преведа й Ів. Закопець. 5 ряд зліва: М. Пачковська, К. Шалай, В. Косован, А. Вербіцька, М. Косован, Г. Гнатович, М. Ядовська, М. Мельник, Г. Іваськів (ззаду), М. Франків і А. Франків. 6 ряд зліва: П. Машлянка, П. Кузій, Е. Кузій, В. Галас, А. Галас, Е. Сандій, П. Шевчук, Л. Ґудз і П. Шалай.

відповідніше. Ця буде називатися „Руська греко-католицька церква" і не буде вона власністю якогось єпископа, але єпископ, я це їм сказав, мусить мати духовний нагляд над тою церквою, і не страхайтеся тим, що якийсь єпископ забере її для себе. Єпископ це настоятель, який буде наглядати над тим, щоб священики церковні чинності точно й побожно справували, і вашої церкви жаден не схоче мати. Із цим вони погодилися. Я сказав їм також, що коли священик помре, тоді єпископ постарається, щоб на його місце прийшов другий і не може дозволити на те, щоби прийшов якийнебудь священик, тільки такий, що буде гідний і т. п..

По закінченні нарад ми відспівали „Під Твою милость", а також многоліття для папи Лева XIII і католицької єрархії.

На другий день пішла делеґація до Управи, до суперінтендента. Тут йому представили своє вбожество, що мають свого священика, а не мають своєї церкви, що хочуть купити дім, що зветься Дофрин Скул, і замінити його на церкву та висказали свою надію, що суперінтендент їм у тому ділі допоможе.

Він їм сказав: Добре, однак є люди, що хочуть купити цей дім і ухвалено, що хто дасть за нього $2.000.00, той його дістане. Зараз треба зложити $200.00, других $300.00 до Нового Року, решту ж до 5 років. То ж якщо вони хочуть його набути, то зараз мусять зложити $200.00, а він уже постарається, щоб його не дати навіть тому, хто давав би за нього більшу ціну. Якщо однак ту справу відложать і до двох днів не полагодять, то інші люди, заплатять більшу ціну і його набудуть.

Люди прийшли зараз до мене і все те мені розповіли. Є тут вісім лотів, місце добре, сухе і з того матеріялу можна дуже легко нову церкву збудувати.

На це діло я маю гроші, що їх мені передали наші галицькі єпископи грецького обряду

і Місійне Товариство св. Павла. Я сейчас дав їм $200.00, щоб задаткували дім, тому що його місце майже посеред міста і по якомусь часі буде мати велику вартість, навіть якби на тому місці не будувати церкви.

Якщо б Ваша Ексцеленція були тут, то було б краще, бо це є діло великої ваги, людям воно справило велику радість, до нього вони дуже добре наставлені. Навіть два соціялісти вже навернулися і хочуть дати $50.00 на ту каплицю.

Я з того приводу також радію, тому що це утверджує у вірі. Зараз написав я листа до Митрополичого Ординаріяту, щоб прислав мені гроші, також і до Конґреґації Поширення Віри. А тому, що Ваша Ексцеленція не мають нічого проти мого приїзду і так радо і з такою любов'ю, як справді добрий пастир, мене прийняли, я повідомляю Вашу Ексцеленцію про цю справу в імені всіх українців, котрі по повороті Вашої Ексцеленції прийдуть особисто попросити до цього святого діла Вашого ласкавого єпископського благословення і, відновивши дім, запросять Вашу Ексцеленцію попри грецький також і в латинському обряді цей дім поблагословити.

Нехай Ваша Ексцеленція зволять ласкаво написати до них пару слів, щоб вони знали старання Вашої Ексцеленції про спасіння їх душ.

Здоровлю і прошу благословення,

відданий слуга і син

о. Дамаскин Поливка
місіонар для вірних грецького обряду

Вінніпеґ, 3. 11. 99 р.
312 Парк Стр.

Дописка: Вчора одержав я листа від Всесв. Монс. Альберта Паскаля єпископа з Принц Альберт, яким він поручає мені поїхати у провінцію Саскачеван і пише його ласкавість, що вже має зібрані гроші на будову церкви грецького обряду.

Я відписав цьому Всесвітлішому та найлюбішому Пастиреві, дякуючи йому за великі його старання про добро і спасіння душ наших людей; однак на постійне я там замешкати не можу, бо вибрав собі відповідне місце в центрі і хочу, за Вашою згодою тут позістати, а до Провінції Ст. Альберт і Принс Альберт буду доїздити раз у місяць...

Я хочу себе цілковито посвятити для народу і, наскільки те буде в моїх силах, працювати над збереженням віри й над тим, щоб усі пізнали найвищого Пастиря та Йому вірно служили.

Можемо припустити, що цей лист не був першим, що його о. Дамаскин писав до Монс. Лянжевена. Наш здогад підтверджує другий лист, що його він писав 6 листопада 1899 р. У цьому листі о. Дамаскин дякує Преосв. Лянжевенові за його відповідь і заразом повідомляє його про труднощі, з якими він тут зустрінувся. Цих двох листів, себто листа о. Дамаскина до Монс. Лянжевена та його відповіді на того листа, які були б для нас дуже цікавими, на разі не вдалося відшукати. Тут подаємо лист о. Дамаскина з 6. 11. 1899 р. до Архиєп. Лянжевена. (Фотостат в архіві ОО. Василіян у Мондері).

Слава Ісусу Христу,

Ваша Ексцеленціє!

Щиро дякую за надіслану мені відповідь. Однак чув я у Ст. Боніфас, що Ваша Ексцеленція прибудуть до Вінніпеґу аж на 24 грудня. Отже довгий час треба буде ждати тоді, коли наша справа є превеликої ваги, бо протестанти хочуть дати $300.00 більше від тої суми, яку нас уповноважнила заплатити Рада Управителів. Отже може статися таке, що через ретрактацію ми зможемо все стратити.

2. Направа (дому — перекл.) є конечна, а по 24 грудня вже нічого не зможемо зробити, бо прийдуть морози.

3. Поляки, почувши, що українці хочуть мати свою власну каплицю, вже роблять труднощі. І що ж робити з такими простими людьми! Тому то всі смиренно просять щоб, якщо Ваша Ексцеленція так пізно повернуть, ще до повороту ми мали дозвіл до якнайскорішої направи дому.

4. Йде нам про поміч, яка цього року має прийти з нашого краю від митрополита і єпископів.

5. Ваша Ексцеленція обіцяли вистаратися для мене безплатне подорожування залізницею. Прошу ласкаво це зробити.

Для українців ця річ превеликої ваги і тому щераз просять, щоб Ї. Ексцеленція чим скоріш переслали своє рішення. Що скоріш, то краще.

Здоровлю, поручаюся св. молитвам і прошу благословення.

відданий син у Христі

о. Дамаскин Поливка, місіонар

Вінніпеґ, 6. 11. 99.

П. С. Вчора були в мене представники Заряду від німецької сторони. Вони не бажають собі, щоб українці ходили до костела. О. Кулявий нічого проти цього не має, тільки люди.

В Ювілейному Альманаху катедральної церкви св. Володимира й Ольги у Вінніпеґу (стор.

ГРУПА НАЙСТАРШИХ ПІОНЕРІВ ПАРОХІЇ СВ. О. НИКОЛАЯ

Піонерський День у парохії св. О. Николая в 1953 р. 2-га група піонерів, які приїхали до Канади і вписалися до парохії в 1907-1914 роках. 1 ряд вдолі зліва: Г. Кравчук, п-ні Кравчук, М. Майкрук, І. Майкрук, п-ні Корняк, Впр. о .протоігумен В. Шевчук ЧСВВ, о. А. Винник ЧСВВ, М. Яблонська, М. Скрипник, Дм. Скрипник, А. Крук, С. Крук. 2 ряд зліва: пані Канарська, Г. Фітькало, А. Саган, І. Петрашко, П. Петрашко, Н. Остап, П. Тимчак, Н. Тимчак, К. Мельник, Т. Дідух і Е. Дуркало. 3 ряд зліва: П. Канарський, Я. Паньків, І. Музіль, А. Музіль, Д. Коман, С. Репа, Ю. Репа, А. Пендиковська, К. Федунів, А. Саврій, М. Бала, С. Бала. 4 ряд зліва: М. Коваль, С. Гнатишин, С. Маланчук, Т. Мазепа, Е. Мазепа, А. Пасічна, О. Гаврилюк, В. Гаврилюк, А. Хмара, Гр. Хмара. 5 ряд зліва: І. Жукотинський, І. Рибак, П. Паук, Н. Савула, І. Бучко, А. Бучко, А. Леськів, М. Яковишин, В. Мартинюк, 6 ряд зліва: Ст. Косаренко, П. Крайчук, Е. Вовк, К. Возній, пані Нижник, К. Возній, І. Піскор, пані Сливчук. 7 ряд зліва: Вол. Коман і Дм. Юськевич.

---

21) є поміщений лист Преосв. Лянжевена до о. Поливки. Це мабуть його відповідь на широкого листа з дня 3 листопада 1899 р., у якому о. Дамаскин представив був йому свої спостереження за час двотижневого побуту між нашими поселенцями у Вінніпеґу.

Цей лист такий:

Листопада 8, 1899

Всечеснішому о. Поливці, місіонареві українського обряду.

Щиро дякую за листа до мене та за історію української Церкви. Тішуся, що твої вірні хочуть будувати церкву у Вінніпеґу. Ніщо мене так не тішить як вістка, що мої діти дійсно ходять у вірі й ревності.

Однак це справа дуже важна тай здається, що з уваги на мою неприявність, не дасться так скоро допровадити до кінця. (Тут одне речення нечитке). Тому прошу Вас піти до Генерального Вікарія та чекати мого повороту. Бог знає, що моє серце прив'язане до українців. Церква, збудована за дозволом єпископа, не може бути на нікого переписана і буде належати до тих, що її будували. Практично вона до них більше належить, як до єпископа. Я Вас прошу, щоб Ви відвідали колонію в Ст. Альберт. А як, після Вашого повороту, будете вважати, що у Вінніпеґу конечно треба церкви, тоді про це можна буде звідомити Рим, а відтак почати це, таке гарне діло.

Благословлю щиро Тебе і всіх вірних українців і всіх інших,

Аделяр, Архиєпископ із Ст. Боніфас.

У цьому листі Монс. Лянжевен вже досить обережно ставиться до справи будови нашої церкви у Вінніпеґу. Це можна пояснити хіба доносами на о. Дамаскина, які йшли до Архиєпископа від будівничих польського костела, а

про яких наставлення ми вже дещо довідались із вище поміщених листів.

У наступному листі о. Дамаскин явно й отверто пише Владиці про поступування о. Кулявого та Генерального Вікарія супроти нього, яке дуже утруднювало йому його працю на новому місійному терені. У тому самому листі він знову вказує на конечність осібної церкви для українців католиків у місті Вінніпеґу. Цей лист поміщуємо в цілості. (Фотостат оригіналу в архіві ОО. Василіян у Мондері); ось він:

Ваша Ексцеленціє!

Я також і українці щиро дякуємо за написаного до мене листа. Я його переклав на українську мову і люди тим дуже втішилися. На днях я виїду до Едмонтону, та на разі мушу на кілька днів виїхати до Стюартбурн, де вже є схизматицький місіонар. До мене писали листа, а також був у мене і один чоловік, щоб я зараз туди поїхав, бо декотрі вже в нього сповідалися і перейшли на схизму. У Ґонор вісім родин зробило визнання католицької віри, надіючись, що там вскротці повстане українська церква.

Мене дуже дивує, що Генеральний Вікарій хоче від мене відібрати юрисдикцію, яку Ваша Ексцеленція мені уділили. Це він переказав мені через о. Кулявого. Не знаю про що йде, яку він має до того причину, бо ж це не по-католицьки робити комусь труднощі у душпастирській праці. Я мушу відвідати всіх людей, щоб пізнати які вони є.

Впрочім самі знаєте дуже добре, що оо. Куляві є моїми ворогами. Вони самі не хочуть українського священика і це все вони роблять із Генеральним Вікарієм... У неділю, підчас проповіді він сказав, що Ваша Ексцеленція не дозволять, навіть і за рік, на будову української церкви, та що він сам є парохом для українців. Нехай буде, та я знаю, що Канада це місійний терен.

Він дав шлюб дівчині грецького обряду з чоловіком латинського обряду і сказав, що вона має перейти на латинський обряд. Чи він має таке право? У моїй приявності і перед моєю Службою Божою він запричащав цю дівчину по латинському обряді, хоч знав, що за пару хвилин я буду правити; а це не дозволене ні священикові ні вірному, якщо є священик власного обряду і то під тяжким гріхом. Цим згіршились наші люди, кажучи: ось, гляди як вони нас хочуть латинізувати, і вже латинізують.

Хоч я маю Вашу згоду на душпастирську працю, то він, у моїй приявності говорив людям підчас проповіді, що я не маю жадного права. Сказав людям, що тут ані я не буду, ні інший український священик, а може навіть не буде і церкви. Говорив людям, що мене висилають до Ст. Альберт. Це правда; та при чому тут люди? Та це не на одно стале місце, а на фарми. І пощо те все?

Ексцеленціє! Щонебудь я робив, про все Вас повідомляв і моїм бажанням є: спокій між людьми. Не йде мені про те, щоб я позістав у Вінніпеґу. Тай людям про це я не говорив. Їду далі, однак із жалем, і жду на приїзд Вашої Ексцеленції, щоб пояснити справу, Українські єпископи дуже просять мене, щоб я їх повідомив, як тут поводяться з нашими людьми.

Українці також пристають на це, щоб церкву обслуговували ОО. Василіяни. Я бачу тут Вавилон! Стільки народностей і різні обряди не можуть приміщуватися в одній і тій самій церкві. Я бачу конечність мати священика нашого обряду. Це скріпить віру. Церкву поможуть нам збудувати галичани: чи люди, чи єпископи. І нам найбільше про це йде. Письмо Вашої Ексцеленції мене дуже тішить. Бачу тут батьківське серце.

Я прохаю Вашу Ексцеленцію вистаратися для мене або про безплатне подорожування („Фрі тикет"), або місіонарський білет („Клерікал тикет") на всі залізниці, бо мої гроші вже вичерпалися. Тої школи вже не купують і за нічим іншим не шукають; однак нарід є дуже за церквою, і з нетерпеливістю вижидає Вашої Ексцеленції. То добре, бо значить є віра; ліпше є, щоб хотіли, ніж щоби не хотіли. Я переконаний, що Ваша Ексцеленція нічого не мають проти моєї місії. Однак, якщо б я мав мати якінебудь труднощі, то рішуче повернуся до Старого Краю.

Здоровлю найсердечніше і прохаю благословення

щировідданий син

О. ДАМАСКИН ПОЛИВКА,
Апостольський Місіонар

Вінніпеґ, 12. 11. 99.

Вчитуючись у переписку о. Дамаскина завважуємо м. і. і труднощі, що їх він стрінув на терені своєї праці, а йшли вони збоку духовника польського костела і його вірних. Одною з причин цих труднощів був таки сам костел, якого будова в часі приїзду о. Поливки до Вінніпеґу, була доведена тільки до половини. Цей костел, як ми вище бачили, був призначений для духовної обслуги німців і католиків слов'янського походження, отже й українців. Та коли до Вінніпеґу приїхав о. Поливка ЧСВВ, то серед українців зчинився рух за своєю власною церквою. Цей рух тимсамим відлучував українців від костела, полишаючи польській

громаді до сплачення великі довги, які в тому часі тяжіли на згаданому костелі. Це, річ ясна, не подобалося полякам, які числили на грошеву допомогу українців. Однак о. Поливка не звертав на це уваги. Він сильно держався переконання, що: „стільки народностей і різні обряди не можуть приміщуватися в одній і тій самій церкві" (гл. лист з 12. 11. 99), та що нарід, який був „дуже за церквою" (тамже), мав повне право до того, щоб її мати.

Щоб свій намір щодо набуття церкви здійснити, о. Дамаскин задатковує стару школу, в якій вірні радо згодилися поробити конечні поправки на те, щоб у ній можна було відправляти богослуження. Того свого заміру він не покинув навіть тоді, коли справа згаданої школи перепала.

У своєму листі до Преосв. Лянжевена з 12 листопада 1899 р. о. Дамаскин згадує про свій недалекий виїзд на захід в околиці Едмонтону. Однак до виїзду, з невідомих нам причин, не дійшло. Мабуть не хотів лишати без нічого певного людей, які тут були згуртувалися довколо його особи та які напевно просили його позістати з ними доти, доки справа власної церкви не буде розв'язана. Відтепер одиноким інформаційним джерелом про дальшу працю о. Поливки у Вінніпеґу лишається оповідання очевидця Гната Дмитришина, який прибув до Вінніпеґу 1895 р. (гл. Ювілейний Альманах церкви св. Волод. і Ольги, ст. 17).

У день св. Михаїла 21 листопада 1899 р. о. Дамаскин діймаюче відчув, що воно значить не мати своєї церкви, а бути комірником у чужих. Того дня він правив Службу Божу в пивниці невикінченого костела. Робітники, що працювали на горі, перешкаджали відправі. Коли о. Дамаскин, через одного чоловіка, попросив о. пароха Кулявого, щоб цей успокоїв на час богослуження тих робітників, то одержав гірку відповідь: „Коли хочете тут відправляти богослуження, то вибирайте час, коли робітники не працюють". Ця прикра відповідь ще сильніше скріпила його постанову старатися про свою церкву. Коли, на другий день, запросив його Гнат Дмитришин на обід, на якому було також і поважне число вірних, то о. Дамаскин використав цю нагоду, щоб іще раз висказати приявним свою гадку про церкву. „Ми мусимо хочби й нині, говорив він, подумати про цю, таку важну справу та намітити місце, де мала б стати наша українська католицька церква".

Приявні з одушевленням прийняли цю гадку і зараз рішили йти другого дня шукати за площею відповідною під будову церкви. Цей обов'язок взяли на себе о. Поливка і Гнат Дмитришин.

Найперше зайшли вони в околицю Форт Руж, де знайшли багато вільної землі. Коли о. Поливка її побачив, то в нього зродилася думка купити більший терен, частину його зужиткувати під будову церкви, а решту розпродати українцям, щоб поселювалися біля своєї церкви і так створили український центр, подібно, як це мають французи. Цей плян був дуже добрий, та при тім трудний до здійснення тому, що українці замешкували північну частину Вінніпеґу і їм було б задалеко ходити на богослуження на Форт Руж.

Закинувши цю гадку, почали вони шукати за площею в іншому місці. Після довгих і томливих ходінь станули вони вкінці там, де сьогодні стоїть катедра св. Володимира й Ольги. Це було місце відповідне, бо наче посередині для українських поселенців, що в тому часі заселювали місто Вінніпеґ. Ця площа всім подобалася. Щоб не тратити часу о. Поливка поручив зараз скликати людей, щоб разом порадитися, як їм забиратися до великого діла будови церкви під іменем св. о. Николая, який, на виразне бажання о. Поливки, мав бути опікуном церкви.

На збори прибуло до 150 людей. О. Поливка представив приявним потребу церкви і лишив їм цю справу до вирішення. Усі, без найменшого вагання, погодилися з гадкою о. Місіонаря і, будучи при тому свідомими жертв, яких будова церкви буде від них вимагати, заявили свою готовість взятися зараз до праці.

Першим ділом громади мало бути зібрання $450.00 на заплачення площі. І вже ці перші наради виявили сильну волю людей допровадити раз розпочате діло до кінця. Того таки дня зібрали вони між собою $150.00 і в суботу 8-го грудня 1899 р. дали вже завдаток за площу. Наступного дня, себто в неділю 9-го грудня, знов відбулися збори, на яких приявні одобрили все, що вже було досі зроблено і при цій нагоді вибрали перший у Вінніпеґу церковний заряд. У склад цього заряду ввійшли: о. Дамаскин Поливка ЧСВВ, Андрій Заїльо, Антін Черкас, Василь Рудько, Ігнатій Дмитришин, Юліян Богонько, Олекса Галущак і Юрко Скиба (Ювіл. Алм., ст. 21).

Відтепер о. Дамаскин мав тільки одне бажання: почати чимскоріш будову своєї церкви, яка згуртувала б під своїми крилами місцевих українських віруючих поселенців. Та цього він не діждався, бо десь вкоротці по набуттю площі, виїхав до Спол. Держав. Причиною його виїзду були мабуть його клопоти з о. Кулявим та його прихильниками. Про ті трудноші говорить він у своєму листі до Преосв. Лянжевена з дня 12-го листопада 1899 р. (гляди вище), який кінчиться такими словами: „якщо б

я мав мати якінебудь труднощі, то рішуче поверну до Старого Краю". Виїзджаючи з Вінніпеґу о. Дамаскин лишив по собі розпочате гарне діло, що його мав хтось інший докінчити.

Під час свого побуту в Вінніпеґу о. Поливка відвідав також і околицю Стюартбурн. Про ці відвідини пише Йосиф Когут (у Календарі Української Родини, Едмонтон, 1943, ст. 142): „Цеї самої осени приїхав до Стюартбурну Всеч. о. Дамаскин Поливка, похрестив діти, висповідав людей, дав кілька шлюбів і від'їхав відтак до Спол. Держав".

Виїхавши з кінцем 1899 р. до Спол. Держав, о. Поливка й надалі цікавився церковною справою в Вінніпеґу і своїми листами заохочував вірних до витривалости в доведенні до кінця зачатого ним діла. Його побут у Вінніпеґу, хоч короткий, то зате дуже важний. Він перший оснував тут церковну громаду, підніс потребу своєї церкви, знайшов під неї площу, посвятив її та назвав іменем св. О. Николая, який мав бути опікуном плянованої церкви, зложив на неї від себе жертву в сумі $20.00, а з Америки ще переслав $60.00. Цим усім **перший місіонар Василіянин** на Канадійській землі положив сильні основи під дальший розвій українського церковного життя у Вінніпеґу.

III.

ПО ВИЇЗДІ о. Д. ПОЛИВКИ ЧСВВ

Будова першої церкви у Вінніпеґу. О. Ів. Заклинський, латинський єпископат і справа нашого священства для Канади. О. Василь Жолдак у Канаді.

По виїзді з Вінніпеґу о. Дамаскина Поливки ЧСВВ люди самі взялися до праці. Насамперед почали, у Вінніпеґу й околиці, збирати гроші на будову церкви. Ця збірка принесла стільки гроша, що громада могла заплатити за площу й розпочати будову церкви, яку викінчили перед Великодніми святами 1901 року. Люди тішилися цею своєю церковцею, прикрашували її стіни образами зі своїх хат та молили Бога, щоб дозволив їм чимскоріш діждатися свого священика.

Весною 1901 р. приїхав із Альберти до Вінніпеґу о. Іван Заклинський. Це був перший священик, що відправив богослуження в новозбудованій церкві. Та його побут у Вінніпеґу був короткий. Преосв. Лянжевен, бажаючи запевнити українцям католикам постійне посідання новозбудованої церкви св. о. Николая, домагався її інкорпорації під чартер французької дієцезії. Члени церкви не хотіли на це згодитися, бо боялися, щоб із часом церква не перейшла на власність французів. І коли різні переконування о. Заклинського не дали бажаного висліду, він відмовився дальше їх обслуговувати й виїхав із Вінніпеґу.

Під час побуту в Канаді оо. Поливки й Заклинського латинський єпископат постійно робив дальші заходи для спровадження українських католицьких священиків для наших вірних у Канаді.

У березні 1900 р. монс. Лянжевен висилає до Европи великого місіонаря західної Канади, о. Альберта Лякомба, облята, щоб він особисто там, де тільки буде вважати за відповідне, представив пекучу потребу священиків для українських поселенців. Дня 5 травня 1900 р., в товаристві Преосв. Донтенвила, єпископа з Ню-Вестмінстер, Б. К., о. Лякомб відвідав кардинала Лєдоховського та австрійського амбасадора у Римі. (Пор. о. Лякомб: „Подорож до Австрії", Арх. ОО. Облятів, Едмонтон). Під час авдієнції у Папи Лева XIII, єпископ Донтенвил передав йому меморіял канадійського єпископату, в якому з'ясовано положення українців у Канаді. (Копія в архіві Архиєп. Едмонтон). Дня 29 червня о. Лякомб був також на авдієнції у Папи Лева XIII, якому представив ціль своєї подорожі.

Поробивши відповідні заходи в Римі, о. Лякомб пустився в дальшу дорогу. Дня 5 вересня 1900 р. прибув він до Відня, де був на авдієнції в міністра закордонних справ, а 15 вересня вже був у Станиславові. Тут сердечно прийняв його Кир Андрій Шептицький, якому він вірно представив образ релігійного положення українців у Канаді. Маючи такий образ перед собою, Кир Андрій постановив відвідати Канаду, щоб особисто приглянутися життю своїх земляків на новій землі. „Це буде красний для мене день, коли стану на канадійській землі" — писав Кир Андрій дня 6-го лютня з Відня до о. Лякомба. Та до здійснення цього наміру не дійшло. Дня 18 квітня 1901 р. Преосв. Ґранден одержав від Монс. Фальконіо, Апостольського Делеґата в Оттаві, невеселу вістку, а саме, що Кир Андрій до Канади не приїде. (Архиєп. архів, Едмонтон).

Отже, не можучи відбути уплянованої подорожі, Кир Андрій висилає туди у вересні 1901 свого секретаря в особі о. Василя Жолдака, який виїхав зі Львова дня 11 вересня. На його руки передав Кир Андрій своє Пастирське Послання до українців у Канаді, що його писав у Львові 25 серпня 1901 року.

На вступі цього Послання Кир Андрій говорить: „Уже від двох літ дістаю від Вас листи, в котрих представляєте Ваше сумне положення і просите про священиків. Я досі Вам на ті листи нічого не відповів. Не з байдужости до Вас. Ой ні! Хтож міг би бути байдужим на Вашу долю, на Ваші сльози, на Ваші просьби.

Якби мене не стримувала праця дома й обов'язки, які на мене поклав Бог, я був би давно сам до Вас поїхав, щоб Вам принести потіху і, по можності, поміч. Я лише для того не відписував, бо не хотів на Ваші листи самими словами відповідати. Я хотів зробити те, про що Ви мене просили: я хотів вислати Вам священика. Та не була ж це легка річ. Треба було передовсім знайти чоловіка, що прийняв би на себе той трудний обов'язок і всі тяжкі праці, які з ним в'яжуться. За ласкою Божою і разом із цим листом посилаю Вам священика, котрий буде для Вас ревно працювати. Тим священиком є о. Василь Жолдак. Знаю його добре, бо через два роки був він моїм секретарем, разом зі мною працював, їздив зі мною по селах, коли я вірних своєї єпархії відвідував... Прийміть його щирим серцем так, як зі щирим серцем він до Вас їде. Слухайте його наук, жийте так, як Вам скаже".

Ціле це послання є невимовним доказом великого місіонарського духа Кир Андрія, духа ревности про душевне добро овець, що осталися без пастиря на полі повному небезпек. Воно мало бути цінним дороговказом для всіх тих, що знайшлися без духового проводу в новому заморському краю.

Коли о. Жолдак приїхав до Вінніпеґу, стрінувся тут із парохіянами церкви св. о. Николая які вже від кількох місяців, себто від виїзду о. Ів. Заклинського, не мали духовної обслуги. Всі вони зраділи на вістку про приїзд нового священика й думали, що він останеться вже між ними назавжди. Та ціль його подорожі була інакша. Він мав тільки докладно простудіювати положення українських поселенців, щоб відтак предложити докладний звіт про нього Кир Андрієві.

Вже в перших двох місяцях свого побуту в Канаді о. Жолдак відвідав колонії: Сифтон, Фиш Ривер, Ґилберт Плейнс, Велій Ривер, Давфин, Форк Ривер, Стюартбурн й ін. Перебуваючи в Вінніпеґу, о. Жолдак мешкав у палаті Архиєпископа Лянжевена, в Ст. Боніфас і принагідно відправляв богослуження у церкві св. о. Николая. Хоч іншого помешкання не було, то помимо цього люди були противні тому, що він там мешкав. При цій нагоді знову виринула справа запису церкви св. о. Николая під чартер французької дієцезії. Як перед тим, так і тепер люди тому противилися. Це довело до того, що о. Жолдак перед йорданськими святами 1902 р. перестав обслуговувати цю церкву.

Із Манітоби переїхав о. Жолдак до Альберти, де в місяцях квітні й травні відвідав колонії, що їх замешкували українські поселенці, а саме: Ребит Гил, Савт Верміліон, Бівер Крік і Стар, де провів страсний тиждень і великодні свята.

Дня 17 червня о. Жолдак у товаристві о. А. Жана зі Згромадження ОО. Облятів, виїхав із Едмонтону, а в другій половині липня вже був у Львові, де на нього нетерпеливо ждав Кир Андрій. Йому передав він звіт із свого побуту серед українців у Канаді, які з нетерпеливістю вижидали приїзду своїх священиків.

IV.

ПЕРША ГРУПА ОО. ВАСИЛІЯН У КАНАДІ

О. Ів. Заклинський і реєстрація церкви св. о. Николая. О. Жолдак удруге в Канаді як Апост. Візитатор. Перша група ОО. Василіян у Канаді. Заходи про їх приїзд. Опис їх подорожі до Канади.

По виїзді о. В. Жолдака з Вінніпеґу зимою 1902 р. церква св. О. Николая осталася без духовної обслуги. Парохіяни, бачивши, що без священика нема жадного життя в парохії, рішили на зборах 7-го липня 1902 р. відшукати о. Заклинського та просити його, щоб став їх парохом. І справді невдовзі він приїхав і почав обслуговувати згадану церкву.

Дня 4 серпня 1902 р. відбулися парохіяльні збори тієї церкви, якими проводив сам о. Заклинський. На цих зборах було дві справі до поладнання: вибір заряду та зареєстрування церкви під „Чирч Ленд Акт". Церкву зареєстровано за згодою всіх парохіян в Уряді, як: „Конґреґийшен оф ди Рутенієн ґрік кетолик чирч оф Ст. Ніколас ін Виннипеґ, Провинс оф Менітоба". Протокол зборів підписав о. Ів. Заклинський як предсідник і Теодор Стефаник як секретар.

Однак і цим разом о, Заклинський довго не задержався у Вінніпеґу. Через непорозуміння, яке зайшло між ним та деякими парохіянами, він мусів покинути Вінніпеґ, залишаючи парохіян без духовної обслуги.

Під кінець жовтня 1902 р. приїхав до Канади другий раз о. В. Жолдак. Цим разом він приїхав як Апостольський Візитатор для галичан у Манітобі і цілій північно-західній Канаді. Дня 30 листопада 1902 р. Преосв. Лянжевен проголосив у катедрі, що Апостольський Престіл назначив о. Жолдака Візитатором і заразом запевнив його про готовість і свою і своїх єпископів-помічників, до тісної з ним співпраці. (Ле Кльош де Ст. Боніфас, 1. 12. 1902).

Разом із о. Жолдаком приїхали до Канади три ОО. Василіяни: Платонід Філяс, Созонт Дидик, Антін Строцький, братчик Єремія Янішевський та чотири Сестри Служебниці: Ам-

вросія, Таїда, Євмелія й Ісидора. Ця група Отців і Сестер не затримувалась у Вінніпеґу, тільки поїхала просто на призначене місце, до Едмонтону, а о. В. Жолдак залишився у Вінніпеґу й замешкав у палаті архиеп. Лянжевена. в Сен-Боніфас.

Приїзд ОО. Василіян був наче відповіддю на усильні просьби та неустанні старання латинського єпископату, який уже від кількох літ робив заходи над спровадженням їх до Канади.

Перший документ, що має в собі натяк про виїзд ОО. Василіян до Канади, це лист кард. Лєдоховського, префекта Конґреґації Поширення Віри до Преосв. А. Лянжевена, з дня 21 січня 1901 р. Лист цей кінчиться словами: „А коли буде нагода, то ця Священна Конґреґація не буде противна використанню можливости оснувати осередок реформованих ОО. Василіян, що зрештою були б спосібні дати обслугу тим вірним".

Той самий Кардинал дня 1 березня 1901 р. пише до Преосв. Фальконіо, Апост. Делеґата в Канаді, таке: „І так я повідомив його (т. є архиеп. Лянжевена) про конечність приглянутися, чи годиться оснувати осідок монахів Василіян, що мали б усі потрібні дані для духовної обслуги тих же вірних".

Відписуючи дня 23 березня 1901 р. на цього листа Преосв. Фальконіо, пише: „Почуваюся до обов'язку сердечно подякувати Вашій Еміненції за труди, що їх підіймаються для українців. Архиєпископ Ст. Боніфасу тим дуже радіє і те саме можна сказати про інших єпископів. Приміщення для монахів між українцями не було б трудне... і тому приїзд ОО. Василіян був би ділом Провидіння". Та вигляди на приїзд ОО. Василіян у тому часі були невеликі. Його утруднювали і місцеві зобов'язання Чину і недавно перебрана духовна опіка над українськими поселенцями у Бразилії, і мале число місіонарів, що ним у тому часі Чин розпоряджував. Всетаки, коли Настоятелі Чину дізналися про велику потребу священиків на місійну працю в Канаді, постановили вислати туди стільки осіб, скільки в тому часі могли були це зробити.

ВПреосв. Митрополит прийняв це рішення з найбільшою радістю. Це ж було сповнення його гарячого бажання, допомогти своїм духовним дітям у Канаді, висилаючи до них місіонарів, які говорять їх рідною мовою. Тож листом із 20 вересня 1902 р. звертається він до Кардинала Ґотті про дозвіл для ОО. Василіян на виїзд до Канади.

Кардинал Ґотті листом із 26 вересня 1902 р. повідомляє Впреосв. Кир Андрія, що: „Священна Конґреґація дозволяє, щоб разом із Візитатором о. В. Жолдаком були вислані до тих вірних монахи Василіяни... щоб узяти на себе духовну обслугу над ними" (себто над українськими поселенцями).

А тепер даємо слово членові першої василіянської місії та довголітньому й неструдженому місіонареві бл. п. о. С. Дидикові ЧСВВ, котрий у своїх споминах описав останні враження свого побуту на рідній землі перед виїздом до Канади:

„Зі Львова ми виїхали 7 жовтня 1902 р. Перед виїздом справив нам Митрополит прощальний обід у себе. Також і в манастирі нас щиро прощали. Митрополит, прощаючи нас, заохочував до місійних трудів.

„У Перемишлі вийшов до станції канонік Мриц і попросив, щоб ми удалися до ждальні першої кляси, де бажає з нами бачитися перемиський єпископ Чехович. Коли ми ввійшли до ждальні, промовив до нас кілька щирих слів єпископ Чехович і уділив нам свого благословення.

„Їхали ми з Гамбурґу до Ню-Йорку від 11 до 22 жовтня. Пополудні причалили до Ню-Йорку. У пристані вже ожидали нас священики: Н. Дмитрів, Погорецький, Бончевський, Струтинський і ін. Зраділи нами, давали нам свої вказівки, заохочували до праці над українським народом у Канаді.

Відпочавши дещо в Ню-Йорку, виїхали ми до Монтреалю. Тут на станції застав нас о. Лякомб. Щиро зайнявся нами і забрав нас до ОО. Облятів. Із Монтреалю ми вибралися до Оттави, щоб відвідати Апост. Делеґата Діомида Фальконіо. Належав він до Францисканського Чину. Сердечно привітав нас всіх. Зрадів дуже нами. Сам був місіонарем у Філядельфії і нам додавав відваги й охоти до праці над нашим народом". (Гл, Календ. Христ. Родини, Едмонтон, 1941).

Апостольський Делеґат повідомив зараз кард. Ґотті про приїзд ОО. Місіонарів до Канади. У листі з дня 28 жовтня 1902 р. він пише: „Приємно мені, що можу повідомити Вас про приїзд до цієї столиці чотирьох монахів реформованих Василіян, одного єпархіяльного священика, та чотирьох Сестер Служебниць Преч. Діви Марії. Усі вони обряду греко-українського, та приїхали з Галичини на місіонарську працю в Манітобі й Північному Заході. Вони ще таки сьогодні вибираються в дальшу дорогу і, за чотири дні подорожі залізницею, будуть уже на місці".

І справді: „Дня 1 листопада 1902 р. в суботу прибула наша василіянська місія до Едмонтону" — пише о. С. Дидик на першій сторінці хроніки манастиря ОО. Василіян в Едмонтоні.

О. ПЛАТОНІД ФІЛЯС ЧСВВ
*** 1864 — † 1930**

Перший настоятель Василянської Місії в Канаді в рр. 1902-1905. О. Філяс разом з о. Гурою обдумали пляни будови церкви св. О. Николая і поробили старання про потрібні на це фонди.

О. Філяс довершив обряду посвячення церкви 15 січня 1905 р., колито він був у переїзді до Галичини. З тої нагоди теж виголосив пропов'дь та привітне слово приявному Преосв. Лянжевенові, Архиєпископові з Ст. Боніфас.

V.

ПЕРЕД ПРИЇЗДОМ ОО. ВАСИЛІЯН ДО ВІННІПЕҐУ

Місія о. П. Філяса ЧСВВ у церкві св. О. Николая. Признання для ОО. Василіян за їх місійну працю. Заходи над спровадженням ОО. Василіян до Манітоби.

Замешкавши у Вінніпеґу з початком листопада 1902 р., почав о. В. Жолдак звідси обслугувати колонії, як: Етелберт, Ґонор, Стюартбурн і і. Із початком 1903 р. почав він обслуговувати й церкву св. О. Николая у Вінніпеґу.

В тій церкві першу місію проповідав наш славний місіонар бл.п. о. Платонід Філяс ЧСВВ. Він прибув із Бівер Лейку, теперішнього Мондеру, на запрошення Преосв. Лянжевена та о. Жолдака, щоб дати місію для українців у Вінніпеґу. Цю місію уладжено на те, щоб вірних утвердити у вірі та прив'язанні до католицької Церкви в тому часі, коли деякі збаламучені люди, а між ними й деякі урядники церкви св. О. Николая, були запросили до Вінніпеґу російського нез'єдиненого єпископа Тихона, що прибув до Вінніпеґу в товаристві свящ. Попова у березні 1903 р. і мав богослуження у еміґраційному домі.

„Ле Кльош де Ст. Боніфас" із 31 березня 1903 р. подає звідомлення про місію о. Філяса у Вінніпеґу п. н. „Українці і Найсвятіше Серце". В ній говоритьсж м. і. таке: „...приїхав він відвідати наших українців у Вінніпеґу 19 березня. Дав місію, якої вислухало яких 500 людей, що зібралися в тій убогій каплиці, яку збудували самі українці у Вінніпеґу. Він говорив їм про набожність до Найсв. Серця Ісусового, що є окремішнім знаком для католиків. Показуючи пальцем на образ Серця Ісусового, сказав: „Мої дорогі українці! Подивіться добре цьому образові. Це образ Серця Ісуса, Спасителя світу, що нас усіх так полюбив. Коли хочете остатися католиками, з'єдиненими з Папою, заховайте цей образ і не приймайте до себе ніякого священика, який відмовився б його по-

шанувати разом із Вами. Питайте тих священиків, що прийдуть до Вас, чи вірять вони в Найсолодше Серце Ісуса, чи люблять і покланяються Йому. Пригадайте собі Старий Край. Памятайте на нашу любу батьківщину, де той образ у такій великій пошані по наших церквах.

„Зі сльозами в очах слухали люди слів цього великого місіонаря. По відправі обступили вони його та заявили, що будуть вірними своїй католицькій Церкві і підіждуть до приїзду своїх рідних священиків. Те ж і той чоловік, що писав за єпископом Тихоном, жалував тепер свого вчинку".

По місії, яка оставила незатерте враження на слухачів, о. Філяс знову повернув до своїх співбратів у Західній Канаді, до дальшої місійної праці, якій уважно приглядався Преосв. Лянжевен. А ця праця вповні оправдала сподівання латинського єпископату і стрінулася з їх повним признанням. „Преп. ОО. Василіяни роблять велике добро в Ст. Альберт і їх приявність у Вінніпеґу стає конечною" — пише Преосв. Лянжевен 1 березня 1903 р. до Преосв. Збаретті, Апостольського Делеґата в Оттаві.

Те саме писав він і до Впр. о. Петра Бапста, Провінціяла ОО. Василіян у Галичині. Цей лист був писаний 31 березня, отже кілька днів після місії, що її проповідав у Вінніпеґу о. Пл. Філяс. Ось деякі уривки з цього листа:

„По розмові з добрим о. Філясом, про наших добрих українців у Вінніпеґу та всій дієцезії Ст. Боніфас, я дійшов до заключення, що воно абсолютно конечне і нагле, збудувати у Вінніпеґу мешкальний дім для о. Жолдака, Візитатора українців. При тому конечне теж додати о. Жолдакові одного або двох ОО. Василіян. Йде тут про добро тих бідних українців, що їх соціялісти й радикали та українські священики схизматицьких поглядів зі Сполучених Держав стараються відтягнути від Риму та настроїти проти латинського духовенства. Думаю, що о. Філясові вдалося, через його второпність і чудовий підхід, задержати вінніпезьких українців при вірі. Однак він їм обіцяв, що приїдуть ОО. Василіяни, працювати між ними. Я дуже прошу, щоб Ваша Всечесність прислали до нас, весною або літом, одного або двох із ОО. Василіян. Помешкання буде викінчене при кінці червня. Якщо я дозволив отцям поїхати в Едмонтон, то це в першій мірі на те, що Монс. Леґаль був краще приготований на їх прийняття, що сам о. Лякомб про них просив та що там тоді ширилася схизма. Однак тепер у моїй дієцезії я сам дуже потребую ОО. Василіян..."

Про цю працю ОО. Василіян похвально висказується також і о. Візитатор В. Жолдак. У листі до Преосв. Збаретті, Апост. Делеґата, він пише 6 квітня 1903 р.: „...Отці Василіяни працюють дуже ревно, і тому можна сподіватися, що Отцям Василіянам удасться привернути до віри родини, які перейшли до нез'єдинення.

Бажаючи мати ОО. Василіян також і в Манітобі, Преосв. Лянжевен не вдоволяється тільки тим, що написав листа до о. П. Бапста (31 березня, 1903). Своє бажання він висловлює також і в листі до Преосв. Збаретті, Апост. Делеґата, якого просить піддержати його прохання: „Відвідини Впр. о. Філяса, Василіянина, що прибув з Едмонтону на мою гарячу просьбу, затримали при церкві найбільшу частину українських родин... Воно певне, що можна буде задержати при вірі українців, якщо один або два Отці Василіяни прибудуть весною на поміч о. Жолдакові, ревному, побожному та прив'язаному до Римської Церкви. Ваша Ексцеленція зробили б нам велику прислугу, якщо помогли б нам дістати Отців Василіян до Манітоби... На всякий випадок я просив Впр. Протоігумена Василіян про одного або двох ченців на весну або бодай на літо і я їх очікую нетерпеливо". (Лист із 14 квітня 1903).

У цьому листі Преосв. Лянжевен згадує дальше, що о. Жолдак перебуває в архиєпископській палаті та слухає „сотень сповідей в одній скромній, маленькій, тимчасовій каплиці" і про те, що мешкальний дім для українських священиків вже в стані будови.

Прохання Монс. Лянжевена Апост. Делеґат передав листом із 24 квітня 1903 р. кардиналові Ґотті. Пише він: „Преосв. Лянжевен натискає на конечність мати якогось Отця Василіянина у своїй архиєпархії та каже, що вже просив одного або двох у галицького Протоігумена. Він бажав би, щоб вислухати його прохання. Горяче поручаю цю справу добротливій застанові Вашої Еміненції".

На запит кардинала Ґотті з дня 26 вересня 1903 р., чи можливо йому вислати ще кількох Отців до Канади, о. Бапст відповідає листом із 11 жовтня: „Хоч іще мало тепер у нас працівників, проте я готовий за згодою Вашої Еміненції з нашого малого числа вислати Преосв. архиєп. Лянжевенові, двох праведних, сумлінних і витривалих у праці Отців, а іменно о. Матея Гуру та о. Навкратія Крижановського. Тож прошу дозволу вислати цих двох Отців".

VI.

ОО. ВАСИЛІЯНИ У ВІННІПЕҐУ

Приїзд до Вінніпеґу оо. М. Гури і Н. Крижановського ЧСВВ. Трудноші душпастирської праці. Місійний терен ОО. Василіян. На просьбу людей ОО. Василіяни перебирають церкву св. О. Николая. Будова нової церкви. Роздор у парохії. Мала церква.

У тому часі, коли церковна влада провадила між собою переписку за збільшення числа ОО. Василіян у Канаді, о. Навкратій Крижановський спокійно працював у манастирі ОО. Василіян у Кристинополі. Тут 19 жовтня 1903 р. одержав він повідомлення від о. Провінціонала П. Бапста, щоб „найдальше до 24 жовтня прибув до Львова, бо вже 31 жовтня відпливає корабель до Канади"; читаємо в записках о. Навкратія.

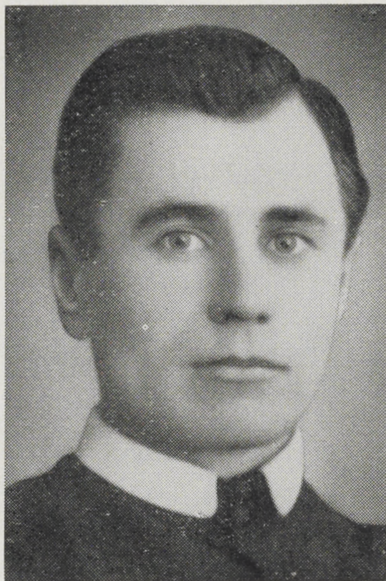

о. Матей Гура ЧСВВ

Вістка про недалекий приїзд нової групи ОО. Василіян до Канади скоро дійшла до відома Преосв. Лянжевена. Не гаючи часу, він зараз пише листа до о. Протоігумена Бапста, який починається словами: „Тебе Бога хвалим! Хвала нехай буде Богові за те, що вкінці змилосердився над нами, пересилаючи через Вашу Достойність, двох ОО. Василіян". (Лист із дня 6 листопада 1903). А до Монс. Збаретті, Апост. Делеґата в Оттаві, пише: „Ваш лист із 30 жовтня повідомляє мене про заходи Його Емінениції Префекта Священної Конґреґації Поширення Віри у Протоігумена галицьких ОО. Василіян. Також маю приємність переслати Вам відписи двох листів із повідомленням, що ті заходи, як теж і наші, увінчалися бажаним успіхом. Нехай буде вічна хвала Богові за те". (Лист із 6. 11. 1903).

Дня 15 листопада 1903 р. о. Матей Ґура ЧСВВ і о. Навкратій Крижановський прибули до Вінніпеґу, щоб тут продовжувати місіонарську працю, що її розпочав їх співбрат по Чину о. Дамаскин Поливка ЧСВВ ще в 1899 році. „Коли ми приїхали до Вінніпеґу, то якраз був початок гострої зими і на нас чекав уже візок від Архиєпископа, що завіз нас до його палати". (Записки о. Навкратія, архів, Мондер).

Зараз таки на другий день по приїзді наші Отці зложили візиту о. Жолдакові, який уже мешкав у своїй хаті при вул. Флора і МекҐреґор, що її побудував для українських священиків Преосв. А. Лянжевен. О. Жолдак, маючи досить широкий місіонарський досвід між українцями в Канаді, поінформував Отців Місіонарів про канадійські відносини, як також і про труднощі місійної діяльности.

Місійну працю утруднювали в тому часі не тільки довгі й томливі подорожі по різних, широко розкинених українських колоніях, але також, і то в дуже великій мірі, заїла аґітація прихильників серафимського руху, як теж радикалів і соціялістів, про яких згадує о. Поливка у своєму листі з дня 3 листопада 1899 р. Ця аґітація мала свої успіхи: вона вносила роздор між українськими поселенцями, а разом із ним ненависть до католицької Церкви. Так отже виглядав терен місійної праці у часі приїзду згаданих Отців до Канади, на який вони проте вступили з молодечим ентузіязмом та місіонарським запалом.

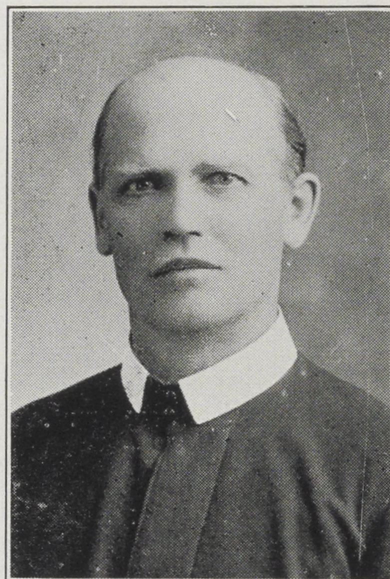

о. Навкратій Крижановський ЧСВВ

Полем їх місійної праці остають колонії в Манітобі, що їх замешкували українські поселенці. О. Навкратій став відразу подорожуючим місіонарем, якого завданням було давати духовну обслугу нашим людям по різних око-

лицях. На цій позиції був він до кінця 1909 року, доки не виїхав до Альберти.

О. М. Гура також почав із початку обслуговувати колонії. Та це не тривало довго. Перед ним розкривалося нове поле праці: це була церковця св. О. Николая в Вінніпеґу, що її до приїзду ОО. Василіян обслуговував о. В. Жолдак. Всетаки, доки не перебрав цеї парохії, о. Гура відвідав колонії: Давфин, Сифтон, Велі Ривер, Ґилберт Плийнс, Етелберт і і. Час-до-часу правив він також і в Вінніпеґу, де першу Сл. Божу відправив у церкві св. О. Николая на святого Михаїла, 21 листопада 1903 року.

На два дні перед різдвяними святами, себто на 5-го січня 1904 р. о. Жолдак почав свою візитаційну поїздку по різних околицях Манітоби, що її заселювали українські поселенці. Поїздка тривала до 24 вересня 1904 р. У тому часі о. Візитатор відвідав 18 місцевостей, де жили українські поселенці. З цеї поїздки виготовив він відтак звіт про тодішнє положення українців на новій канадійській землі. Цей цінний документ знаходиться в архівах Архиєпископа

Вигляд церкви св. О. Николая перед 1919 роком.

в Ст. Боніфас. (Пор. Богд. Казимира: Монс. А. Лянжевен і українці, Едмонтон, 1952). До Европи виїхав о. Жолдак у листопаді 1904 року.

Під час поїздки о. Жолдака члени парохії св. О. Николая на своїх церковних зборах рішили попросити ОО. Василіян, щоб давали їм церковну обслугу. Це рішення передали о. Гурі представники парохії в неділю дня 31 січня 1904 р. Разом із рішенням передали вони о. Гурі контракт і церковну касу.

Отець Гура, вислухавши цього прохання заявив, що предложить його настоятелеві василіянської місії, о. Пл. Філясові, що в тому часі перебував в околицях Мондеру в Альберті. Дня 5-го лютня о. Гура вже був у Мондері. Тут від о. Філяса одержав він потрібні вказівки й інформації щодо місійної праці, уповажнення на обслугу церкви св. О. Николая та згоду на будову нової церкви.

Потреба будови виринула з того, що тодішня церква була замала на те велике число українців, які в тому часі вже мешкали у Вінніпеґу.

„Збори у справі будови більшої церкви“, оповідає наочний свідок Іван Левак, „відбулися в домі Андрія Заїла. Виринула відразу справа фондів будови. Урадили, що позичать гроші та будуть „морґіджувати“ свої доми й лоти. Але між людьми настав страх, що їм попропадають їхні доми й лоти, коли не зможуть заплатити морґеджу“. Отже грошей на будову не було тай тяжко було їх роздобути. Лишився тільки один вихід, попросити Архиєпископа за тимчасову позичку. В половині травня 1904 р. до Вінніпеґу приїхав о. Філяс, щоб покінчити справу з плянами під церкву та роздобути фонди на її будову. Архиєпископ Лянжевен згодився позичити $18.000, але під тою умовою, щоб нову й більшу церкву будувати не на старому місці, де стояла маленька церква,

Гагілки біля церкви св. О. Николая у 1906 р.

як того собі бажали парохіяни, тільки на новій площі напроти неї. З цею умовиною Архиєпископа всі парохіяни погодилися.

Одержавши від Архиєпископа грошеву допомогу оо. Філяс і Гура зробили з майстром Юрковським плян церкви і підписали угоду. Дня 14 червня почали вже копати пивницю. А коли вже почали будувати нову церкву“, говорить далі п. Левак, „то деякі знов хотіли викликати переполох між народом, кажучи: хто зможе скінчити таку велику церкву? Звідки будете мати гроші? Наші вірні, маючи віру в Божу опіку та поміч добрих людей, відповідали: Нехай вас голова не болить, якось то воно буде“. І справді затріюмфували ті, що мали віру, а довершене діло замкнуло людям „великих слів і малих діл“ їхні уста. При будові помагали всі парохіяни доброї волі так, що за пів року церква вже була викінчена.

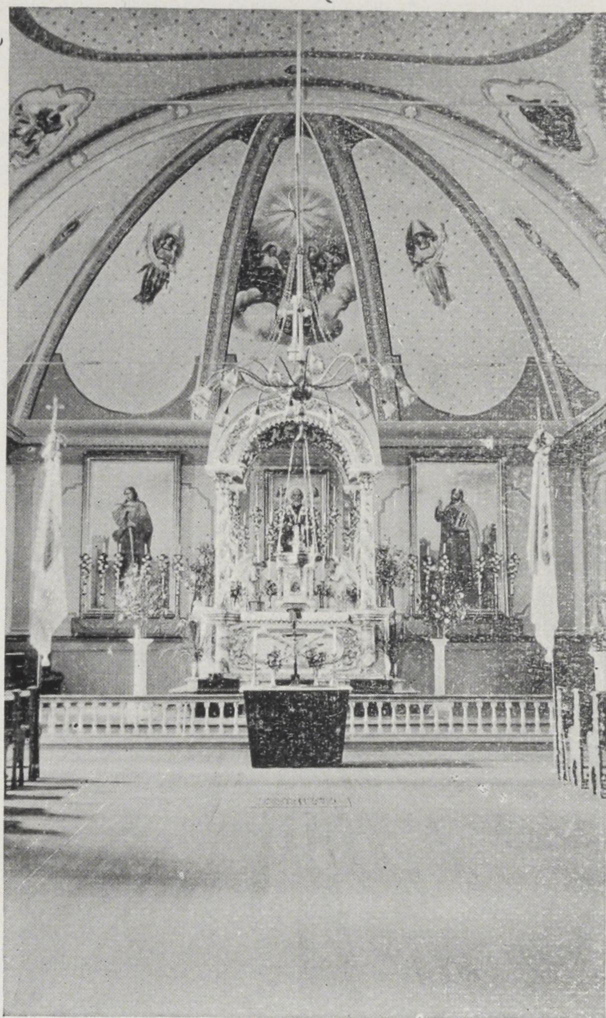

Головний вівтар у церкві св. О. Николая в перших початках.

Бічний вівтар Серця Христового в церкві св. О. Николая

Нову церкву збудували у формі хреста. Мала вона 110 стіп довжини і 64 стіп ширини. Посередині була велика баня, а дві менші по боках. Це була перша більше українська католицька церква не тільки в Вінніпеґу, але і в **цілій** Канаді.

Перед самим празником „усі парохіяни добровільно з процесією перенесли всі речі з малої церкви до нової великої" (о. Н. Крижановський, Записки). Перше торжественне богослуження відправилося в новій церкві дня 19-го грудня 1904 р. в празник св. О. Николая.

День 15-го січня 1905 р. можна назвати незабутнім днем парохії св. О. Николая. Тоді то поблагословлено церкву, церкву, що з неї продовж 50-ти років било світло релігійного й національного життя.

Редактор часопису „Ле Кльош де Ст. Боніфас" у числі з 1 лютня називає благословення церкви св. О. Николая **подією великої ваги.** Коло год. 10-ої в неділю вранці вийшла процесія з хрестом, привітати Преосв. Лянжевена. На чолі процесії йшов о. Платонід Філяс ЧСВВ, вбраний у церковні ризи. Він подав Архиєпископові хрест до поцілунку. Опісля латинський Владика поблагословив дві кадильнці і кадило, якими його обкаджували піддиякон і диякон.

Входячи до церкви, о. Філяс подав Преосв. Лянжевенові церковні ключі, яких він діткнувся на знак своеї духовної власти над тою церквою та її парохіянами. Відтак Архиєпископ звернувся до зібраного народу і промовив англійською мовою: „Мої дорогі брати! В цій хвилині визначую Впр. о. Філяса, щоб він поблагословив цю церкву згідно з Вашим обрядом. Цього я собі бажаю як Архиєпископ і Митрополит та як сборонець українського обряду, для якого ця церква є виключно призначена". Це були слова повні пошани до східнього обряду. Ними Архиєпископ наче дав відповідь усім тим, що пізніше злобно висказувалися, будьтоби латинська єрархія в Канаді хотіла латинщити і француженити канадійських українців.

Честь благословити цю церкву під покровом св. О. Николая припала о. Філясові, якого в тому часі вже вибрали першим Протоігуменом

галицьких ОО. Василіян. Він був тоді саме в дорозі до Львова, куди його покликали нові обов'язки. Посвячення церкви св. О. Николая в Вінніпеґу було останнім ділом цього першого великого місіонаря-піонера на канадійській землі.

По довершенні обряду посвячення церкви почалася торжественна Служба Божа, до якої гарно співав церковний хор. На Службі Божій увесь час був приявний Преосв. Лянжевен.

Про цей хор ось так оповідає учасник свята що ще живе у Вінніпеґу, Іван Левак: „Наші вірні хотіли", каже він, „щоб свято відкриття церкви відбулося якнайкраще, так, щоб не треба було соромитися перед чужим єпископом. Треба було зорганізувати якийсь хор. Між нами був добрий дяк і дириґент, Юрій Маґаляс. Зійшлися співаки. Яким напівом будемо співати, бо тут співаки з різних сторін Галичини? Маґаляс розв'язав справу так, що вибрав ті напіви, які були відомі найбільшій частині співаків. Без найменшої самохвальби ми на відкритті церкви направду гарно співали".

По євангелії мав проповідь о. Філяс. Перед закінченням Служби Божої щераз промовив Владика зі Ст. Боніфас. Він говорив про красу й силу католицької єдности.

На посвячення прибуло около півтора тисячі українців. І хоч не всі могли поміститися в церкві, то ніхто з тих, що мусіли стояти на дворі, на сильному морозі, не покинув церковного подвір'я, доки не скінчилося богослуження. Це був тріюмф витривалости о. Гури, який ревно забрався до душпастирської праці в Вінніпеґу та зумів, помимо поважних труднощів, довести будову церкви до кінця.

Про враження, що їх виніс Преосв. Лянжевен із посвячення церкви св. О. Николая в Вінніпеґу, читаємо в його листі з 15 січня 1905 р. до кардинала Ґотті в Римі: „...перша (вістка) відноситься до посвячення української церкви, збудованої у Вінніпеґу грішми, позиченими архиєпископською палатою, та відданої галицьким ОО. Василіянам.

„Маючи на увазі боротьбу, що її нез'єдинені ведуть проти латинських єпископів, Впр. о. Генеральний Настоятель Василіян вимагав, щоб я очолював цю церемонію. Віддано мені ключі, як також традиційний хліб і сіль, а тоді я, виделеґувавши о. Філяса, щоб він посвятив церкву, сказав народові: я стою на тім, щоб ця церква була посвячена за українським обрядом бо, як архиєпископ і митрополит, маю бути сторожем, а в потребі й оборонцем цього обряду ,признаного Римською Церквою. По тім я асистував на престолі, в часі Служби Божої, співаної в українському обряді.

„Увесь нарід виніс із того всього найкраще враження; мене запевнили, що тоді було найменше тридцять сотень осіб. Мені здається, що це було тріюмфом для католицької єдности, а Преп. ОО. Василіяни з Вінніпеґу, що зразу боялися заколоту через мою приявність, тепер дуже задоволені".

З відкриттям церкви почалося в парохії нове життя. Люди почали горнутися до церкви дякуючи Богові, що їх гарячі бажання мати духовну сталу обслугу — здійснилися. Вірні почали заповняти простору церкву, в якій вже відтепер відправлялися богослуження не тільки в неділі, але й часто у свята, бо о. Гура вже майже не виїздив з Вінніпеґу на колонії. Духовне життя почало плисти в парохії повним руслом.

II ЧАСТИНА

Перегляд 50-ти років.

1. ПОДІЛ ПАРОХІЇ

Від посвячення церкви проминуло вже довгих 50 років. За того пів сторіччя була вона свідком багатьох подій, які збулися в тому часі. Багато з них затерлося вже в пам'яті тих, що були їх свідками. Для багатьох вони невідомі. Для пригадки та історії хочемо їх передати на дальших сторінках цеї книжки так, щоб читач бодай частинно міг відтворити собі образ минувшини парохії, яка відіграла таку велику ролю в історії нашої церкви в Манітобі.

Першу подію, що її хочемо зазначити — хоч не належить вона до приємних — це поділ у самій парохії.

Як ми вже бачили з листа о. Д. Поливки, праця священика в початках не була легкою. Що більше, навіть і тоді, коли вже була своя церква, знаходилися люди, що не мали правдивого католицького духа. І серед тих останніх соціялісти й серафимщина знайшли пригожий ґрунт під свої фальшиві кличі, що ними вони баламутили людей і ширили серед них роздор. Цей наступ із боку ворогів католицької церкви шкодив розвиткові церковного життя в Вінніпеґу. Проти нього о. Парох мусів зводити безнастанну боротьбу, перестерігаючи своїх вірних перед блудною наукою апостолів брехні. У додатку до того мав він також і в парохії людей бунтівничого духа. Ці тільки шукали нагоди, щоб зробити в парохії замішання. І після двох літ від відкриття парохії вони таки спричинили в парохії роздор, який довів парохію до поділу на дві церковні громади. Провідники противної групи зажадали, щоб о. Гура передав їм контракт першої церковці св. О. Николая. О. Гура бачив до чого воно йде і хотів їх відмовити від повзятого наміру. Одначе переговори скінчилися нічим і о. Гура був змушений віддати контракт старої церкви первісній церковній управі. Так повстали проти себе дві церкви: одна василіянська т. зв. „велика", а друга незалежна, т. зв. „мала". Ця остання приняла в 1907 році назву св. Володимира й Ольги.

„Канадійський Русин", католицький часопис, що виходив у Вінніпеґу, так пише про „малу церкву": „В 1907 р. частина її основників знова повертає до неї, а трости на власну руку почали принимати до неї священиків, навіть не питаючись, чи вони мають юрисдикцію, чи ні. В цей спосіб ця церква сталася независимою і, хоч правили в ній дійсні священики, то однак без юрисдикції і через те ця церква не відповідала вимогам католицької Церкви і не могла зачислятися до католицьких церков. Це все однак направила з приїздом свого єпископа, якому члени цеї церкви підчинилися. І в цій церкві відправив першу Архиєрейську Службу Божу Кир Никита на 27 грудня 1912 р." (К. Р. 4. 1. 1913). А ось висказ Кир Никити, що його знаходимо в його листі до вірних дієцезії з дня 19 березня 1913 р.: „Дякую Господу Богу і Пречистій Діві Марії, Матері українського народу за їх ласку, що независима громада при „малій церкві" св. Володимира й Ольги

пристала до безпечного корабля католицької Церкви".

Поділ парохії став доконаним фактом. Не всилі його спинити о. Гура далі, з питомою собі ревністю, вів свою душпастирську працю між вірними, що осталися при новій церкві св. О. Николая. Його ревна праця причинилась у великій мірі до спаралїжування впливу серафимщини в Вінніпеґу й околиці. Однак ця ревна праця підірвала його здоров'я. Літом 1906 р. о. Гура, для порятування здоров'я був змушений на кілька тижнів перервати свою працю в Вінніпеґу і виїхати на відпочинок до Альберти.

2. ЗМІНА ПАРОХА У ВІННІПЕҐУ

О. Атанасій Филипів тимчасово, а відтак на постійне у Вінніпеґу. Преосв. Лянжевен відвідує парохію св. О. Николая.

О. Атанасій Филипів ЧСВВ, довголітній парох церкви св. О. Николая у Вінніпеґу, приїхав із старого краю до Альберти 13 січня 1905 р. По виїзді до Галичини Впр. о. Пл. Філяса о. Филипів перебрав уряд настоятеля в мондерському (тоді Біверлейк) манастирі і рівночасно і колонії, що їх до того часу обслуговував о. Пл. Філяс. У серпні 1906 р. о. Филипів прибув до парохії св. О. Николая, заступити тут о. Гуру, який через слабе здоров'я виїхав був до Альберти. У січні 1907 р. наступає зміна на становищі пароха церкви св. О. Николая. О. Матей Гура переїхав до Едмонтону, де став парохом церкви св. Йосафата, а на його місце парохом став о. Атанасій Филипів ЧСВВ. Він зараз узявся ревно до праці на новій ниві, що її перебрав із наказу своїх настоятелів.

Преосв. Лянжевен, який пильно слідкував за розвоєм українського релігійного життя, використав приїзд нового пароха, щоб знову відвідати дорогих для нього парохіян церкви

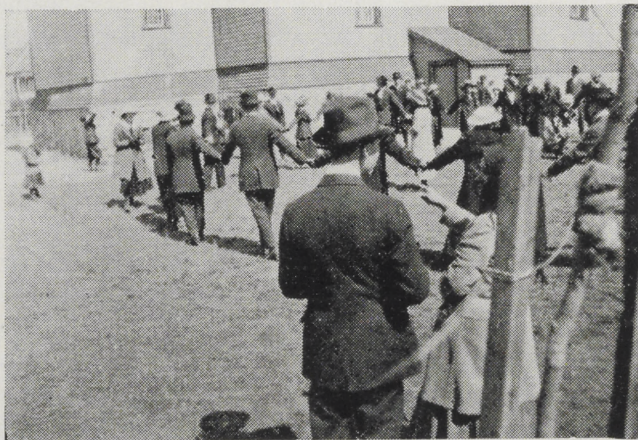

На майдані коло церкви св. О. Николая

о. Атанасій Филипів ЧСВВ

св. О. Николая. Зробив він це у сам день Нового Року, 14 січня 1907. Це торжество відбулося з усіми церемоніями, яких вимагає наш український обряд. На торжественній Службі Божій був Преосв. Лянжевен, який сидів на приготованому для нього престолі. Його окружали духовники з парохії міста Вінніпеґу та архиєпископської палати. Службу Божу, в сослуженні о. Н. Крижановського та брата Є. Ковальчука ЧСВВ,відправив парох церкви о. А. Филипів.

Під час Служби Божої Преосв. Лянжевен виголосив до приявних проповідь в англійській мові. Цю проповідь переповів вірним о. парох в українській мові. У своїй проповіді Владика між іншим сказав: „...мені, як керманичеві архиєпархії, дуже приємно бути між вами, католиками українського обряду... не багато людей у цій країні знають історію вашого народу, що боровся так шляхетно і натерпівся так багато за свою віру. Я, як архиєпископ цеї просторої єпархії, в якій є католики різних національностей і обрядів, умію оцінювати терпіння народу та дуже зворушений тим, що ви так вірно зберегли віру своїх батьків.

„Факт, що ви так гарно прийняли мене сьогодні між собою, вказує якнайкраще на єдність католицької Церкви, яка вміє пристосуватися до потреб різних національностей під одною умовою: зберегти непорушно святу Віру. Ви теж так зробили. Віддаючи сьогодні мені честь, ви віддали пошану Свт. Вітцеві, якого називаєте керманичем вашої релігії.

„Але будьте обережні, бо ворог церкви діє всюди. Не довіряйте тим фальшивим єпископам і священикам, які стараються переконати вас, що священики латинського обряду не є вашими приятелями та бажають Вам заграбити ваш обряд, що для вас такий дорогий. Біль

ша частина тих людей навіть не є священиками і стараються тільки ввести вас у блуд.

„Ні, ми не хочемо вам забирати вашого обряду. Навпаки ж, ми бажаємо, щоб ви його зберегли". Тут Архиєпископ пригадав слова, які сказав йому святий Папа Пій X під час авдієнції, що відбулась у вересні 1906 р.: „Коли я скаазв Святішому Вітцеві", продовжував Владика, „що маю велике число католиків українського обряду в моїх єпархії, він промовив: „Їх треба дуже любити, належить зберегти їх обряд і дати їм священиків їхнього обряду". Ось бачите, що ми не хочемо обезцінювати вашого обряду. Щобільше, Святіший Отець поклав на нас обов'язок його зберегти".

Дальше єпископ звертав увагу вірних, щоб любили ОО. Василіян, своїх священиків, які з таким відданням працюють над спасінням душ. Також згадав Владика про Сестер Служебниць, які стараються про добре і християнське виховання дітей українських імігрантів.

По богослуженні ОО. Василіяни приймали Архиєпископа та його асисту обідом, який: „відзначався сердечною гостинністю, що є одною з особливих прикмет цього народу". (Гл. „Ле Кльош де Ст. Боніфас", лютень, 1907).

Ці відвідини, які відбулися невдовзі після розділу парохії, були черговим доказом чуйности й опіки Архипастиря над парохією св. О. Николая, були наче вводом до парохії нового о. пароха та заохотою для парохіян, щиро співпрацювати з новим душпастирем, який приїхав продовжувати працю свого попередника і щирого працівника на церковно-народній ниві, о. Матея Гури ЧСВВ.

3. НАШІ ВЛАДИКИ ВІДВІДУЮТЬ ЦЕРКВУ СВ. О. НИКОЛАЯ

До приїзду єпископа. Кир Андрій у Вінніпеґу. Вістка про назначення єпископа на Канаду. Заклик на дар любови для єпископа. Парохія св. О. Николая вітає канадійського єпископа. Преосв. Василій Ладика. Преосвященні: Ніл Саварин, Андрій Роборецький, Констянтин Богачевський, Амвросій Сенишин, Ісидор Борецький, Максим Германюк.

День Архиєрейських відвідин це велике свято у парохії. Це ж вона вітає у себе свого головного пастиря, керманича духовних та матеріяльних справ дієцезії.

Коли наші люди почали поселюватися у Канаді, то вкоротці почали до них заїздити наші священики, щоб заспокоїти їх душевні потреби. Однак на свого головного пастиря на свого єпископа, мусіли вони якось довго ждати.

У днях від 19 вересня до 1 листопада 1909 р. в Квебеку відбувався Перший Загальний Собор канадійського єпископату. На тому соборі о. С. Дидик ЧСВВ, що від 1907 року сповняв обов'язи Візитатора для українців у Канаді, предложив приявним єпископам меморіял про релігійне положення українців та про засоби зберегти їх віру, який підписали були Впр. о. А. Деляре ЧНІ, Впр. о. А. Филипів ЧСВВ та Всеч. о. А. Сабурен. У цьому меморіялі керманичі українського католицького церковного життя просили, щоб єпископи допомогли канадійським українцям дістати свого єпископа.

Першим Владикою, що ще в 1900 році хотів відвідати Канаду і тут на місці приглянутися

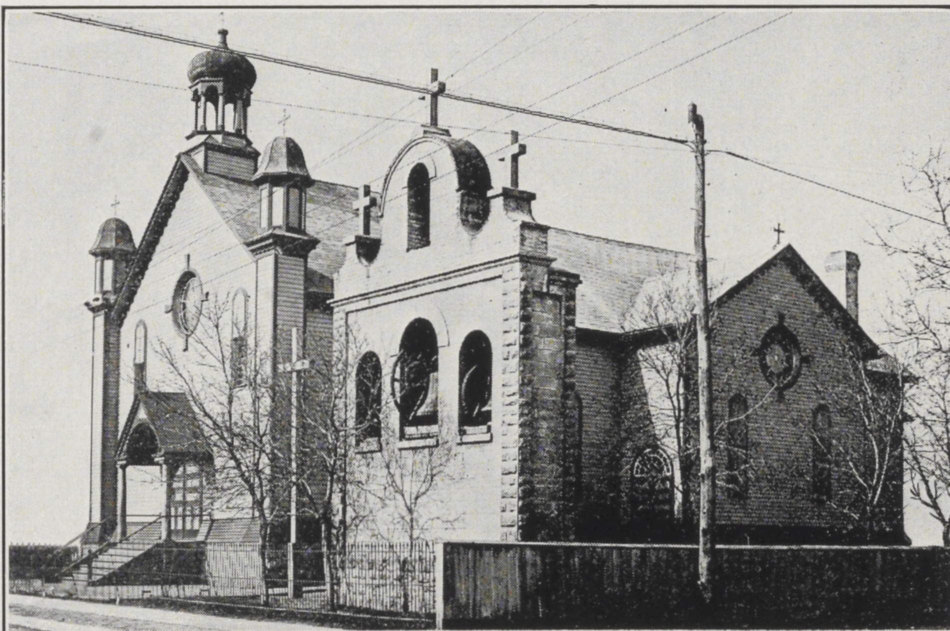

Церква й дзвіниця св. О. Николая в Вінніпеґу.

релігійному положенню своїх земляків і духовних дітей, був Кир Андрій Шептицький. Та з огляду на різні обставини він мусів відкласти свою поїздку на пізніше. І так проминуло довгих десять літ що їх канадійські українці провели на вижиданні приїзду свого дорогого Архипастиря. Вкінці надійшов 1910 рік, у якому відбувся в Монтреалі Міжнародній Євхаристійний Конґрес. Митрополит Андрій використав цю нагоду, щоб відвідати наших поселенців у Канаді, приглянутися їх релігійному положенню та на місці порушити справу українського єпископа.

По конґресі виїхав Митрополит на Захід до Вінніпеґу, куди прибув дня 8 жовтня 1910 р. На двірці привітало його українське й латинське духовенство та місцева інтеліґенція. У церкві св. О. Николая чекало на достойного гостя багато вірних і дітвора школи св. О. Николая під проводом Сестер Служебниць.

На другий день, у неділю 9-го жовтня Митрополит відправив у церкві св. О. Николая архиєрейську Службу Божу. Дияконували отці ЧСВВ, Н. Крижановський і М. Гура. Приявним на цій відправі був також і Преосв. Лянжевен. Хор на Службі Божій співав гарно. Під час Служби Божої Митрополит виголосив до вірних проповідь про Католицьку Церкву.

Як діти до батька, так горнулися вірні парохії св. О. Николая до дорогого гостя, радіючи, що з уст Архипастиря можуть почути слова заохоти, потіхи, поради. Радів і сам Митрополит, що в парохії св. О. Николая стрінув стільки вірних католицькій Церкві людей, які під ударами ворожих кличів таки не захитались у вірі. З найбільшою увагою слухав він звітів із душпастирської праці, що йому складали ОО. Василіяни, дуже добре йому знакомі ще зі старого краю і сини того Чину, до якого й він сам належав. Тепер мав він нагоду особисто приглянутися і успіхам їх праці і труднощам, серед яких приходиться її виконувати. До так званої „Малої Церкви" св. Володимира й Ольги у Вінніпеґу, що находиться на розі вулиць МекҐреґор і Стелла, Митрополит не повернув, бо вона була (тоді) самостійною" (о. П. Божик, „Церков українців в Канаді", ст. 90).

Дзвіниця церкви св. О. Николая.

ВПреосв. Митрополит Андрій Шептицький між ОО. Василіянами під час перших відвідин Канади в 1910 р. Зліва о. Созонт Дидик, о. Навкратій Крижановський, Митрополит Андрій, брат Йосиф Ґродський ЧСВВ, секретар Митрополита, о. Матей Гура.

Полагодивши у Вінніпеґу пильні справи, зв'язані з проблемами церковного життя українських поселенців, Митрополит виїхав у дальшу поїздку, щоб, як добрий пастир, відвідати по можности всі місцевости Канади, які замешкували українці, принести їм слово потіхи та закріпити у вірі.

До Вінніпеґу повернув Митрополит удруге дня 18 листопада, по відбутті наміченої візитаційної поїздки. Тут знову ждало на Владику багато праці. Треба було полагодити різні справи в зв'язку з назначенням єпископа для канадійських українців. Свій побут у Вінніпеґу використав Митрополит також і на те, щоб подякувати Архиєпископові зі Ст. Боніфас за його великі услуги, які він у минулому віддав українцям Канади.

У Вінніпеґу зазнав Митрополит великої гостинности і від своїх і від чужинців; приймали його у своєму скромному домику ОО. Василіяни, Преп. Сестри Служебниці; приймав його і Преосв. Лянжвен у своїй палаті як також і сер Деніел МекМиллен, Лефтенент Ґовернор Манітоби.

Правдиву свою краску показали в тому часі наші брати, пересяклі духом радикалізму й сектанства. Вони спільним фронтом станули проти Митрополита, виявляючи у пресі всю свою їдь проти нього. Та це було хіба продовження тієї ненависти, що нею горіли вороги Христа проти Його святої особи, яка бажала їм тільки добра, та сповнення Його слів: „Як мене ненавиділи, так будуть і вас ненавидіти". Особу, що її в себе приймати чужинці духовні і світські достойники вважали за честь та якій вони віддали належну пошану, наші явно зневажили. Що за гірка правда!

У неділю 14 вересня 1912 р. о. А. Филипів проголосив вірним у церкві під час Служби Божої, що Апостольська Столиця назначила Впр. о. Никиту Будку, префекта львівської духовної семінарії єпископом для канадійських українців. По Службі Божій відспівано „Тебе Бога хвалим" на подяку за веселу вістку, а також многоліття Римському Папі і єпископові номінатові. Після цього проголошення о. Филипів дав заклик до збірки на дар любови для нового єпископа. Також і в часописі „Канадійський Русин" помістили ОО. Василіяни заклик до вірних у Канаді складати свій дар любови для українського єпископа в Канаді, пересилаючи їх на адресу ОО. Василіян у Вінніпеґу. На цей заклик почали напливати жертви від вірних, які з великою радістю прийняли вістку про недалекий приїзд до Канади свого рідного Владики.

Першими, що поспішили привітати єпископа, ще заки він прибув до Вінніпеґу, були ОО. Василіяни. Ось копія телеграми, що її вони вислали до Галіфаксу на привіт Владиці: „При вступі на канадійську землю нашому найдорожчому Архиєреєві честь і поклін від українців Католиків — ОО. Василіяни".

Преосв. Никита Будка

У четвер, 19 грудня 1912 р., в четвертій год. вранці приїхав до Вінніпеґу Преосв. Никита Будка. На двірці привітало Владику вісім українських священиків і кільканадцять світських осіб. Із станції Преосвященний поїхав до манастиря ОО. Василіян, де приготовано йому тимчасове помешкання.

Дня 22 грудня церква св. О. Николая була свідком привітання першого канадійського єпископа Преосв. Кир Никити Будки. У торжестві взяло участь около 2000 людей, з яких багато, через брак місця в церкві, мусіли стояти на церковній площі на дворі. У дверях церкви привітав Владику парох церкви о. А. Филипів ЧСВВ, передаючи йому ключі. У церкві перед Службою Божою привітав його о. С. Дидик ЧСВВ, складаючи йому від українського духовенства й вірних щирий привіт. Всесв. о. Лев Сембратович відчитав папську буллю, в якій Кир Никиту назначено єпископом для канадійських українців. По Службі Божій Преосв. Кир Никита виголосив проповідь, глибоку релігійно народнім змістом, заохочуючи в ній вірних до стійкости у вірі та праці над збереженням нашої мови і звичаїв у Канаді. При кінці проповіди Владика підніс заслуги ОО. Василіян на релігійному полі у Канаді та подякував духовенству інших народностей за духовну обслугу його вірних.

По Службі Божій відбувся в домі ОО. Василіян бенкет у честь Преосвященного Владики. в якому взяло участь багато визначних осіб міста Вінніпеґу. Між приявними був також і Преосв. Лянжебен. Це був для нього безперечно один із найкращих днів у його життю, коли він міг Архипастиреві народу, для якого він стільки зробив, стиснути руку та зложити свої щирі побажання на вступі до великої праці над повіреними йому душами його рідного народу.

На другий день передали ОО. Василіяни Преосвященному $1551.06, що їх зложили вірні на руки ОО. Василіян як дар любови для свого Владики. У відповідь на цей дар вийшло із єпископської канцелярії письмо з датою 24 грудня, 1912, що його підписав єпископський секретар о. Йосиф Бала: „В імені Їх Преосвященства складаю оцим сердечну подяку всім вп. жертводавцям, як також ОО. Василіянам, які дали почин цьому благородному ділу і трудилися над збиранням грошей.“ (Канад. Русин, 28. 12. 1912).

У день Рождества Христового, 7 січня 1913, Преосв. Кир Никита відправив архиєрейську Службу Божу в церкві св. О. Николая. Під кінець Служби Божої Владика виголосив проповідь про значення Христового Різдва для цілого людства. Дияконував о. А. Филипів, капеляном був о. Лев Сембратович.

Преосв. Кир Никита, прибувши до Вінніпеґу, замешкав у манастирі ОО. Василіян, звідки робив поїздки по колоніях та місійних станицях. У міжчасі йшли розшуки за відповідним помешканням для єпископа. Вибираючись до свого дому Преосв. Кир Никита у своєму посланні до духовенства й вірних своєї дієцезії з дня 19 березня 1913 р., пише: „Почуваюся до милого обов'язку подякувати публично ОО. Василіянам у Вінніпеґу за те, що мені з о. секретарем від грудня до березня дали в себе приміщення й утримували. За цей їх сердечний і великий дар любови для мене у трудних початках най Всевишній їм заплатить".

Поле праці Кир Никити було розлоге; його дієцезія межувала зі Спокійним та Атлянтійськими океанами, себто розтягалася „від моря

Преосв. Василій Ладика ЧСВВ

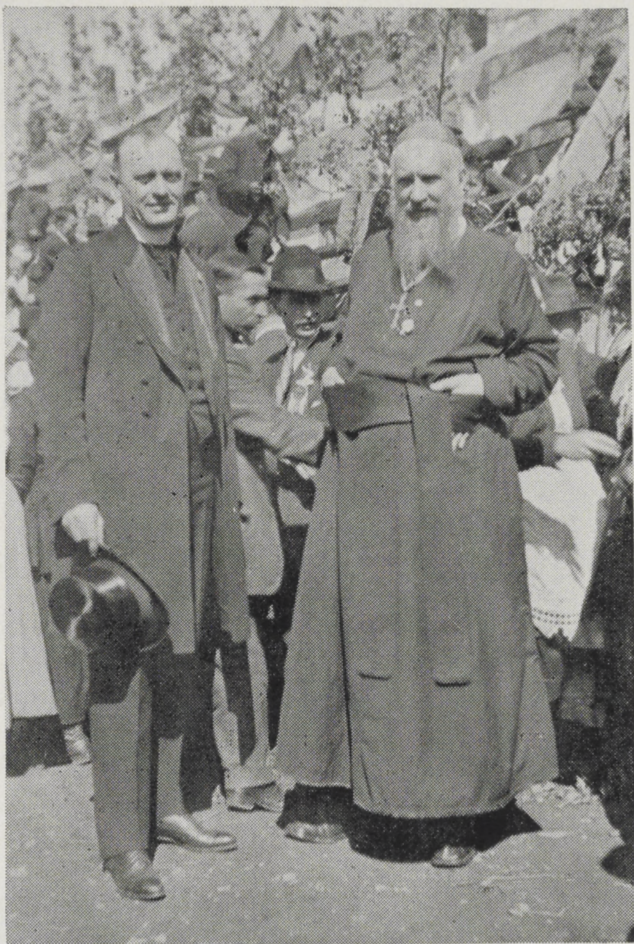

ВПреосв. Кир Андрій Шептицький і о. Лев Сембратович біля церкви св. О. Николая на "Лейбор Дей" в 1921 р.

до моря". Та він хотів бути усюди, хотів своїм вірним особисто понести слово Боже. Для того подорожував він часто, відвідуючи різні колонії; тут сповідав, проповідав, перестерігав вірних перед науками ложних учителів, заохочував до витривалости у вірі й успішно працював над розвитком своєї дієцезії, а при тому був частим гостем в парохії св. О. Николая та в школі цього самого імени. Проте томлива праця, получена з різного роду труднощами, підірвала його здоров'я. І коли в р. 1929 він поїхав до Европи, то стан здоров'я приневолив його там і залишитися. І так навіть із ніким не попращавшись, перший український католицький єпископ Канади незамітно залишив те широке поле місійної праці, в яке вклав був стільки труду. Вірні знов остались без архипастиря, та цим разом не довго мусіли ждати на нового Владику.

Дня 28 квітня 1929 р. о. А. Филипів проголосив у церкві св. О. Николая, що Апостольська Столиця назначила для українців католиків Канади нового єпископа в особі о. Василія Ладики ЧСВВ, тодішнього пароха церкви св. Йосафата в Едмонтоні. Парохіяни приняли цю вістку з великою радістю, бо ж для них особа єпископа-номіната не була чужою. У церкві св. О. Николая, 4-го серпня 1912 р. мав він першу свою Службу Божу. У цій церкві 1923 року давав він місію, а в роках 1925 і 1926 реколекції для вірних.

Дня 19 липня 1929 р. Преосв. Кир Ладика приїхав до Вінніпеґу. Зі станції до манастиря ОО. Василіян супроводило його більш п'ятдесятки автомобілів. Хоч це була п'ятниця, то в церкві св. О. Николая чекало на нього багато вірних і діти школи св. О. Николая, враз зі своїми вчительками, Преп. Сестрами Служебницями, щоб вислухати першої Служби Божої, що її Єпископ відправить у своєму столичному місті.

У неділю 21 серпня 1929 р. церква св. О. Николая була свідком інтронізації другого з ряду українського католицького єпископа для Канади. На це миле торжество прибули у великому числі вірні з усіх церков міста Вінніпеґу. Преосв. Кир Василій, в окруженні Кир Констянтина Богачевського зі Спол. Держав, о. Петра Олексева, Генерального Вікарія, Впр. оо. С. Дидика і Н. Крижановського ЧСВВ, о. Кінцінґера ЧНІ з Йорктону та Монс. Мортона, супроводжений процесією ввійшов до церкви, де його привітав парох о. А. Филипів ЧСВВ. Номінаційний лист (буллю) у латинській мові перечитав о. парох, а о. П. Олексів перечитав той самий лист у перекладі на українську мову. Проповідь до зібраного народу виголосив Кир Констянтин, а також і Кир Василій, уділюючи вірним архиєрейського благословення. Приявним на Службі Божій був також архиєп. Вінніпеґу ВПреосв. Синот.

Перебравшись до Вінніпеґу Кир Василій замешкав як і його попередник, у перших початках у манастирі ОО. Василіян. Тут він перебув до 16 вересня 1930 р., доки не викінчено будови єпископської палати, в якій сьогодні мешкають наші Владики. Як пам'ятку від себе парохіяни церкви св. О. Николая справили Кир Василієві нагрудний єпископський хрест.

Попри різні зайняття, злучені з урядом Архипастиря, Кир Василій часто навідував церкву св. О. Николая. Тут подаємо декілька з важніших відвідин.

25 травня 1934 р. Преосв. відправив архиєрейську Службу Божу з нагоди 30-літнього ювілею парохії. Архиєрейську Службу Божу з нагоди 25-літнього ювілею свого священства відправив Кир Василій дня 5 вересня 1937 р. 4-го серпня 1942 р. Кир Василій відправив Архиєрейську Службу Божу з нагоди 30-річчя свого священства. Цеї Служби Божої вислухали 32 священики, які прибули того дня до Вінніпеґу, зложити свої ювілейні побажання улюбленому Архипастиреві. Дня 16 травня 1943 р.

церква св. О. Николая була свідком надзвичайного торжества: того дня чотири василіянські богослови: Віктор Сорока, Володимир Шевчук, Пахомій Дидик і Єпіфаній Пащак, ці останні з Вінніпеґу, одержали з рук Кир Василія священичі свячення. Свідками торжества було багато вірних, між ними і велике число членів родин неопресвитерів. Дня 2-го липня 1944 р. Кир Василій відправив Архиєрейську Службу Божу з нагоди 40-літнього ювілею парохії. Дня 1-го листопада Преосв. Кир Василій узяв участь у похоронних богослуженнях за бл. п. Христофора Кондратюка ЧСВВ, а 4-го лютня 1949 р. враз із Кир Андреєм Роборецьким у тій частині похоронних богослужень, що їх правили в церкві св. О. Николая за бл. пам. о. Михайла Григорійчука при співучасті великого числа світського й монашого духовенства, перед відісланням тіла до Сенді Лейк, Ман.

Кермування просторою канадійською дієцезією вимагало від Кир Василія надлюдських зусиль. Виявилася конечна потреба мати єпископа помічника. Йдучи на зустріч цій потребі Апостольська Столиця дала Кир Василієві помічника в особі о. Ніла Саварина ЧСВВ, тодішнього ігумена манастиря ОО. Василіян у Мондері. Консекрація Преосв. Кир Ніла відбулася у катедрі св. Михаїла у Торонто дня 1-го липня 1943 р. Першу свою Архиєрейську Службу Божу в церкві св. О. Николая відправив Преосв. Ніл у неділю дня 27 вересня 1943 року в сослуженні оо. пароха Й. Сенькова і сотрудників М. Пасічника і Б. Слободи. На тій Службі Божій, м. і. був також і гість з Америки, д-р Лонгин Цегельський. Вірні з радістю вітали між собою появу Кир Ніла та з увагою слухали його щирих слів заохоти до стійности в вірі й прив'язанні до св. Церкви.

Перебуваючи у Вінніпеґу Кир Ніл усю свою увагу присвятив був справам Централі Українців Католиків та Католицькій Акції. Усі, що мали нагоду з ним працювати в тій ділянці, як також і парохіяни церкви св. О. Николая ще й сьогодні дуже мило його згадують. Коли Апостольська Столиця поділила простору українську католицьку дієцезію в Канаді, то Кир Ніл був дня 3 березня 1948 р. назначений єпископом Західної Канади з осідком в Едмонтоні.

Коли Кир Ніл перейшов до Едмонтону, то Преосв. Кир Василій одержав нового єпископа-помічника в особі Кир Андрія Роборецького,

Нутро церкви св. О. Николая в теперішньому виді.

Впр. оо. василіяни А. Филипів, Анастасій Калиш, Протоігумен ЧСВВ, С. Дидик у манастирському городі в Вінніпеґу з нагоди канонічних відвідин Впр. о. Калиша у 1921 р.

що в 1914 р. був учнем школи св. О. Николая у Вінніпеґу.

Консекрація Кир Андрія відбулася в катедрі св. Михаїла у Торонті дня 27 травня 1948 р. Першу Службу Божу в церкві св. О. Николая відправив Кир Андрій у неділю 13-го червня 1948. У тій самій церкві відправив він у липні 1934 р., як молоденький священик свою першу Службу Божу, вділюючи вірним свого благословення. Багато парохіян, що були свідками його приміції, мали щастя, 14 літ опісля, бути приявними на його архиєрейській Службі Божій та одержати його архиєрейське благословення. По трьох роках праці як єпископ помічник Кир Василія, Кир Андрій був іменований єпископом-екзархом новоствореного Саскачеванського Екзархату з осідком у Саскатуні. На владичий престіл вступив він 3 травня 1951 року.

Дня 17 квітня 1951 р. Апостольська Столиця назначила о. Максима Германюка, протоігумена оо. Редемптористів, на єпископа помічника для Преосв. Кир Василія у Вінніпеґу. Збірку на дар любови для єпископа номіната переведно в церкві св. О. Николая у неділю 29-го травня 1951 р.

Дня 29 червня 1951 р. в день св. Апостолів Петра й Павла за новим стилем, відбулося в катедральному храмі св. Володимира й Ольги торжественне висвячення Преосв. Кир Максима Германюка ЧНІ. Приявними на консекрації були: кардинал МкҐвіґен, давній великий приятель Кир Василія з-перед єпископських часів в Едмонтоні, усі наші канадійські Владики і Кир Амвросій Сенишин ЧСВВ зі Спол. Держав. По консекрації відбувся в парохіяльній залі св. О. Николая спільний обід.

Першу Архиєрейську Службу Божу відправив Преосв. Кир Максим у церкві св. О. Николая дня 14-го листопада 1951 р. Ціле торжество відбулося дуже врочисто. При вході до церкви привітав Владику парох церкви о. А. Винник ЧСВВ. Пристоящими під час Служби Божої були Впр. о. протоігумен Теодосій Добко ЧСВВ і Всеч. о. Йосиф Бала, що 22 грудня 1913 р. асистував у цій самій церкві першому канадійському єпископові Кир Никиті Будці в день його інтронізації. Дияконували Всеч. оо.

Преп. Сестри Служебниці з нагоди реколекцій та провінціяльних нарад у Вінніпеґу в 1921 р. Знимка знята в городі СС. Служебниць. Сидять зліва: о. Созонт Дидик ЧСВВ, Преосв. Кир Никита Будка, ВПреосв. Митрополит Кир Андрій Шептицький, Впр. о. протоігумен Анастасій Калиш ЧСВВ, о. А. Филипів ЧСВВ. ВПреосв. Митрополит відвідував тоді Канаду, а Впр. о. Калиш відбував канонічні візитації василіянських домів.

Володимир Божик, сотрудник катедрального храму і Ювеналій Слота ЧСВВ.

Того самого дня вечором у просторій парохіяльній залі св. О. Николая відбувся прийом-бенкет на честь Владики, в якому взяло участь около пів тисячі людей. Під час вечері виголошено, від церковних установ і парохіяльної школи, ряд привітів, а шкільні діти привітали дорогого гостя концертовою програмою та вручили йому китицю живих квітів.

І під час Служби Божої і на бенкеті приявні з увагою слухали промов свого єпископа, у яких він їх заохочував до дальшого продовжування тої парохіяльної праці, яку вони започаткували майже пів сотні літ тому.

Від того часу Преосв. Максим багато вже разів при різних нагодах відвідав парохію св. О. Николая, а її члени завжди щиро вітають між собою появу його достойної особи.

Під кінець листопада 1942 р. приїхав на кілька днів до Вінніпеґу Преосв. Амвросій Сенишин ЧСВВ, єпископ-помічник у Спол. Державах. Дня 29 листопада 1942 р. американський Владика, у сослуженні Впр. о. протоігумена Венямина Бараника, о. Боніфатія Слободи ЧСВВ і о. Михайла Пелеха, відправив у церкві св. О .Николая архиєрейську Службу Божу і виголосив проповідь. Приявним на цій Службі Божій був також і Преосв. Кир Василій Ладика ЧСВВ.

Преосв. Ісидор Борецький, єпископ на східню Канаду з осідком у Торонто, також відслужив архиєрейську Службу Божу в церкві св. О. Николая. Це було 30 червня 1948 р. в дні відкриття Конґресу Українців Католиків Канади.

Члени парохії св. О. Николая завжди радо вітають кожного Архипастиря у своїй церкві і згадують мило їхні відвідини.

4. ВИСОКІ ЦЕРКОВНІ ДОСТОЙНИКИ ВІДВІДУЮТЬ ЦЕРКВУ СВ. О. НИКОЛАЯ

Дня 22 червня 1913 р. відвідав церкву св. О. Николая Апостольський Делеґат Преосв. П. Ф. Стані. Тут привітав його Преосв. Кир Никита. Церква була по береги виповнена вірними, які зійшлися поглянути на представника Свт. Вітця та почути з його уст слова заохоти до стійности в вірі й вірності католицькій Церкві.

По промові Преосв. Кир Никити Апостоль-

о. Діонисій Ткачук, Архимандрит ЧСВВ, сидить посере дині з Преосв. Василієм з нагоди відвідин церкви й школи св. О. Николая в 1934 р.

поблагословив усіх Найсв. Тайнами. Це торжество закінчилося відспіванням многоліття Свт. Вітцеві, Апост. Делеґатові та всім приявним.

Ця візитація, наперед церкви св. Володимира й Ольги, відтак св. О. Николая, випала справді величаво. Непроглядні маси народу, що зібралися біля обидвох церков, зробили Достойному Гостеві таку овацію, що він кілька разів повторив: „Сплендид ресепшин". У тому самому часі, враз із Апост. Делеґатом відвідали нашу церкву Преосв. А. Лянжевен та Преосв. А. Беліво.

ВПреосв. Митрополит Кир Андрій Шептицький відвідав Канаду два рази. Про перші його відвідини і побут у Вінніпеґу ми вже згадували. Другий раз Митрополит приїхав до Вінніпеґу 28 серпня 1921 р. і таки того самого дня відвідав манастир ОО. Василіян. Ціллю його подорожі було подякувати, в імені наших галицьких братів і сиріт, усім українцям Канади за щедру поміч, яку вони дали старому краєві. Дня 4-го вересня 1921 р. митрополит Андрій враз із Преосв. Кир Никитою відвідали церкву ський Делеґат промовив теж і удлив приявним Апостольського благословення, а Кир Никита св. О. Николая. Службу Божу того дня відправив Впр. о. протоігумен Анастасій Калиш ЧСВВ, що на короткий час перед тим приїхав був на канонічну візитацію до Канади, дияконував о. А. Филипів. Проповідь у зв'язку зі своєю подорожжю виголосив Кир Андрій, кажучи про любов ближнього та рятування його в потребі.

Дня 18 жовтня 1927 р. церкву св. О. Николая відвідав ВПреосв. А. Касульо, Апостольський Делеґат. Сполудня відвідав він, у товаристві Преосв. Синота, Монс. Березотті і Монс. Блейра, школу св. О. Николая, де на нього ждала шкільна дітвора зі своїми вчительками, Преп. Сестрами Служебницями, о. парохом А. Филиповом та о. П. Олексевом. Вислухавши з великою увагою короткої концертової програми та адреси, що її відчитала одна з учениць, Достойний Гість висловив своє вдоволення й радість, що може пробувати між українськими дітьми. Згадуючи про ці відвідини Монс. Блейр говорив шпитальним Сестрам зі Ст. Боніфас, що ніщо в Вінніпеґу не зробило на нього такого милого враження, як школа св. О. Николая зі своїми дітьми і Преподобними Сестрами-вчитльками.

Ввечорі того дня ВПреосв. Касульо відвідав церкву св. О. Николая. Вечір був красний і людей до церкви зійшлося багато. Апостольського Делеґата привітав і молебен відправив о. парох А. Филипів. По молебні промовив до приявних Апост. Делеґат, після чого вділив усім Апостольського благословення.

Черговим високим церковним достойником, що дня 1 червня 1947 р. відвідав цю парохію, був Й. Е. Кард. Е. Тіссеран, папський Секретар для Східніх Обрядів. Того дня в год. 8.30 вранці він відвідав парохію Покрова М. Б., а годину пізніше вітала його в себе парохія св. Володимира й Ольги. В 10.30 год. прибув Кардинал до найстаршої у Вінніпеґу церкви св. О. Николая, де взяв участь в архиєрейській Сл. Божій, що її відправив Кир Ніл Саварин. Почесну сторожу держали Лицарі Колюмба.

Приявними на тій Службі Божій були: Їх Ексц. Преосв. Кир Василій Ладика, Преосв. А. Беліво, архиєпископ із Ст. Боніфас і його помічник Преосв. Ґ. Кабана; Преосв. Ґ. Моррей, єпископ-помічник Вінніпеґу; Впр. о. протоігумен В. Бараник ЧСВВ та велике число світського і монашого духовенства обидвох обрядів, у тому числі усі оо. парохи наших церков у місті Вінніпеґу.

Ціле богослуження, яке відбулося дуже врочисто, було предане через радіовисильню С. К. У.

Увечорі того дня відбулася, на честь Кардинала, у міській авдиторії, у приявї 4000 людей, величава святочна академія, що її приготуванням зайнялися ОО. Василіяни Боніфатій Слобода і Марко Дирда.

Нагляд над цілою програмою прийняття, що її виготовленням занялася Централя Українців Католиків Канади під проводом президента Централі Василя Вала та секретаря Івана Новосада, мав парох церкви св. О. Николая, о. Йосиф Сеньків ЧСВВ.

Тому що при церкві св. О. Николая працювали ОО. Василіяни й побіч неї був манастир-резиденція, часто приїздили туди василіянські вищі настоятелі на канонічні відвідини. І так у 1921 р. приїхав до Вінніпеґу Протоігумен Галицької Провінції й тодішній головний настоятель Чину ОО. Василіян — Впр. о. Анастасій Калиш, ЧСВВ. Відвідав він тоді манастир, церкву й школу св. О. Николая. Кожного року бував із відвідинами кожночасний настоятель місій ОО. Василіян, а пізніше, по створенню провінції, протоігумен; були ними о. Созонт Дидик, о. Навкратій Крижановський, о. Вен'ямин Бараник, о. Теодосій Дсбко і теперішній о. Володимир Шевчук. Літом 1934 р. відвідав парохію ОО. Василіян нововибраний головний настоятель Чину в Римі — Всесв. о. архимандрит Діонисій Ткачук. У 1947 р. Впр. о. Гліб Кінах, Генеральний Вікарій Чину, що завідував Чином по смерти о. Ткачука, приїхав до Вінніпеґу і відвідав василіянський дім. У 1952 р. приїхав на канонічну візитацію василіянських манастирів у Канаді Всесв. о. архимандрит Теодосій Галущинський, Верховний Настоятель ЧСВВ в Римі, і теж візитував манастир і церкву в Вінніпеґу.

Парохіяльний цвинтар церкви св. О. Николая в Вінніпеґу. Покровителем цвинтаря є Пресв. Родина.

5. НОВІ ПАРОХИ ЦЕРКВИ СВ. О. НИКОЛАЯ

Впр. о. Нікон Горечко ЧСВВ

Коли в 1933 р. о. А. Филипова покликано до Мондеру на становище заступника протоігумена і на ігумена мондерського манастиря, тоді на його місце прийшов на пароха о. Н. Горечко. Це був молодий, енергійний та підприємчивий священик. Свою особливішу увагу звернув на молодь. І дійсно багато молоді, що сторонила від церкви, приступили до церковних юнацьких організацій. За о. Горечка зроблено цілковитий ремонт парохіяльної резиденції. Тоді також почалися величаві походи в свято Пресв. Євхаристії, у яких брали участь парохії — св. О. Николая, св. Володимира й Ольги і св. Покрови. Всі церковні процесії збиралися біля одної церкви й відтак із Найсв. Тайнами йшли разом до кожної церкви

Резиденція ОО. Василіян у Вінніпеґу.

на богослуження, вступаючи ще по дорозі до школи св. О. Николая. Місцеві часописи описували ті євхаристійні походи. Своє бачне око звернув о. Горечко і на школу св. О. Николая. Заохочуючи парохіян у церкві і в особистих розмовах посилати дітей до школи та її піддержувати, він вплинув на них до такої міри, що осягнув тоді рекорд: до парохіяльної школи ходило тоді поверх 250 дітей. Поступ був значний і в марійських організаціях. Поверх 200 молоді належало до Дітей Марії, Марійської Дружини хлопців і дівчат. Величнім тріюмфом тодішньої молоді була прилюдна масова маніфестація української католицької молоді міста Вінніпеґу. За почином молоді св. О. Николая зібралося з усіх парохій поверх 5000 хлопців і дівчат, щоби під кличем „Українська Молодь Христові й Марії", в саму неділю Зелених Свят 1934 р., величавим євхаристійним походом заманіфестувати свою вірність Христові й Його Матері. Торжественну Службу Божу відправив тоді Впр. о. протоігумен Н. Крижановський ЧСВВ, а вечором відбувся марійський концерт.

Впр. о. Василь Каменецький ЧСВВ

Наступним парохом церкви св. О. Николая був о. Василь Каменецький, який побув там два роки 1935-1937 і опісля ще раз у 1950 р. Хоч короткий це був час, одначе о. Каменецький своєю солідною працею в церкві, особливо в Апостольстві Молитви, лишив тривалі пам'ятки. Тоді Апостольство Молитви значно побільшилося членством і працею. Засновано 5 кружків жінок і один кружок мужчин. До церкви закуплено більше фелонів та інших церковних речей. Для юнацтва перебудовано домівку на приміщення більшого числа молоді, а під церквою відновлено каплицю до відправи Служб Божих зимовою порою. Сплачено більшу частину церковного довгу до Архидієцезії в Ст. Боніфас. 1936 року припав 25-річний ювілей школи св. О. Николая і парохія його торжественно відсвяткувала. За о. Каменецького перший раз у Вінніпеґу була передача великодньої Служби Божої в радіо з церкви св. О. Николая. Службу Божу передавали три радіовисильні. Впр. о. В. Каменецький лишив по собі спомини щиро відданого та працьовитого священика в парохії. За його парохування парохія купила 26 і пів акрів землі на новий цвинтар Пресв. Родини.

Впр. о. Юрій Жидан ЧСВВ

По від'їзді о. Каменецького до Шикаґа, ЗДА новим парохом назначено 23 листопада 1937 р. о. Юрія Жидана, який із питомим собі запалом провадив парохією три роки. Кожного року на Великдень була радіопередача співаної Служби Божої. Церковний хор, у силі 75 співаків, виступив тоді 3 грудня 1939 р. в радіо з колядками з авдиторії Гадсон Бей Ко. По виступі Ґовернор ураз із управителем та керівниками великого склепу гостили наш хор. Коли в Мондері 1937 р. помер б. довголітній парох церкви св. О .Николая — о. А. Филипів ЧСВВ, тоді парохія поставила в його пам'ять велику мармурову статую Серця Христового на цвинтарі Пресв. Родини. Того ж року впорядковано цвинтар і сплачено довг, що тяжів на ньому. 1939 р. прийшов у гостину на парохіяльну святу вечерю-ялинку й великоднє свячене мейор міста Вінніпеґу, п. І. Квін. А рік передтим на святій вечері гостила парохія міністра провінціяльного манітобського уряду, атторні-дженерала В. Мейджора. У 1940 р. парохія справила величаві ім'янини Преосв. Кир Василієві та вручила Йому $250 в дарунку.

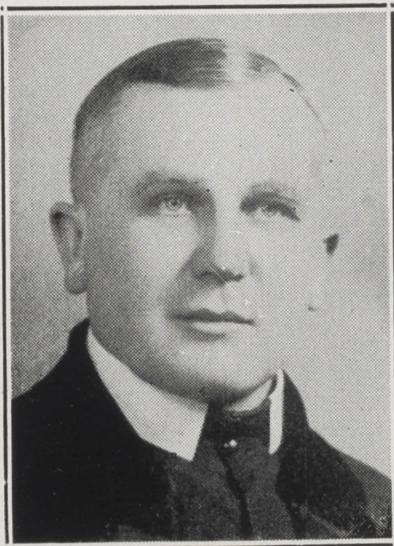

о. Василій Каменецький ЧСВВ

о. Юрій Жидан ЧСВВ

Впр. о. Йосафат Тимочко ЧСВВ

8 жовтня 1940 р. церковні настоятелі назначили о. Йосафата Тимочка парохом церкви св. О. Николая на місце о. Жидана, який був виїхав на душпастирську працю до Едмонтону.

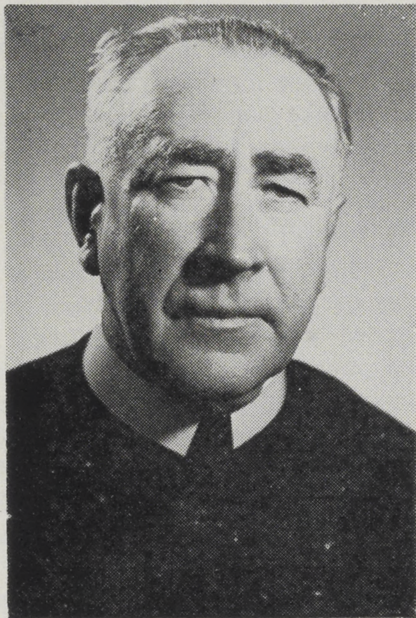

о. Йосафат Тимочко ЧСВВ

О. Тимочко, це священик спокійної, лагідної й товариської вдачі й тому всі його полюбили. В тому часі перебували в резиденції о. Боніфатій Слобода ЧСВВ, який обслуговував церкву св. Михаїла в Трансконі і о. Йосиф Сеньків, який доїздив до Кенори, Онт. і інших колоній недалеко Вінніпеґу. Із приходом о. Тимочка до парохії заведено нову коверткову систему недільних пожертв. Жертвенність значно піднеслася. Також зорганізовано тоді Молоду Парохію з молоді й дітей, які мали свої окремі дитячі ковертки. Опісля призначували ті жертви на закуп церковних речей чи іншу якусь церковну ціль, що її назначував молодий церковний комітет. Кожного кварталу були церковні збори молодих членів. Це приготовляло їх до обов'язків, що чекали їх як майбутніх парохіян. У 1941 р. в церкві перебудовано хори й святилище. Того самого року парохія рішила змінити старий юліянський календар на новий григоріянський. Значення такої зміни добре розуміли парохіяни й тому без жадних труднощів уведено новий стиль. Того року парохіяни почали думати про будову нової більшої церкви, бо теперішню церкву треба було вже часто направляти й вона виявилася за малою для зростаючої парохії. О. Тимочко побув на парохії до половини місяця вересня 1942 р. й відтак виїхав до Ґримзбі, Онт. на становище ігумена новоствореного василіянського осередку-манастиря.

Впр. о. Йосиф Сеньків ЧСВВ

О. Йосиф Сеньків, коли став парохом церкви св. О. Николая в 1942 р. добре був ознайомлений із парохіянами та церковним життям „великої" церкви. Тому праця з отцями Б. Слободою і Маркіяном Пасічником, ЧСВВ, який був тоді призначений до Вінніпеґу, пішла знову з гарними успіхами. Засновано в тому часі Ліґу Молодих Подругів, щоб так охопити всі стадії життя парохіянина — дитячу, молодечу, молодих подруг і старших парохіян. Були спроби заложити Лицарів св. Василія по формі Лицарів Колюмба, одначе задля війни й великої відсутности хлопців, які були в війську, плян залишено. Великодні радіопередачі ста-

Буд'вельний Комітет нової церкви св. О. Николая, вибраний на річних зборах в 1946 р.

Сидять зліва: Ілля Ділай, о. Й. Сеньків, Іван Гнида,

Стоять зліва: Славко Ребчук, Іван Дутка, Павло Майкрук і інженер-архітект Стефан Меуш

ли вже постійною подією парохії. В тому часі парохія святкувала 40-річчя свого існування. У програму святкувань ввійшли Архиєрейська Служба Божа Преосв. Василія (передана радіовисильнею СКУ) з асистою Впр. о. протоігумена Вен'ямина Бараника ЧСВВ і Впр. о. Порфирія Боднара ЧСВВ, бенкет у Читальні Просвіти, на якому був приявний мейор міста Вінніпеґу п. Ґарнет Колтер, і ювілейний концерт в огороді ОО. Василіян, на якому виступали дитячий шкільний і парохіяльний хори церкви. З тієї нагоди вийшла теж окрема брошура: „Сорокліття Парохії св. О. Николая Чина св. Василія Великого" (1904-1944), стор. 40. За парохування о. Сенькова парохіяни піднялися великого коштовного діла — будови нової величавої церкви. За благословенням і одобренням Преосв. Ординарія Кир Василія Ладики почалася праця. 1948 р. по великих пожертвах та праці парохіян авдиторія під церквою була викінчена й Преосв. Ніл Саварин посвятив її 8 березня т. р. Близько $100.000 гроша вложено в будову, не враховуючи безплатної праці відданих парохіян і молоді. Деякі парохіяни крім пожертв позичили ще парохії гроші, коли при кінці будови виявилося, що нестає грошей. Хоч у парохії головним був тоді будівельний рух, то праця не уставала і в інших ділянках. О. Боніфатій Слобода зорганізував репрезентативний український католицький хор міста Вінніпеґу, який виступав на різних імпрезах, співав у радіо через радіовисильню СБС, награвав пластинки. У тому самому часі дитячий хор школи св. О. Николая під проводом о. Слободи теж здобув собі велике признання, співаючи на з'їзді учительської конвенції в Вінніпеґу, на отворенню Молодечого Парляменту, в радіо та Бікон і Рокcі театрах. Хор співав на три й чотири голоси. У парохії виходив тоді також парохіяльний бюлетень-вісник, де поміщувано річні фінансові звіти та огляд життя парохії. Коли Централя Українців Католиків у Вінніпеґу відчинила дівочий інститут при вулиці Кеннеді, о. Сеньків багато часу й праці посвячував і цій установі.

Впр. о. Амвросій Винник ЧСВВ

Восени 1950 р. прийшла знову зміна парохів церкви св. О. Николая. Новим парохом став о. Амвросій Винник, який дотепер працював як місіонар у Редвей, Альберті. О. Винник уже передше перебував у роках 1939-1940 у Вінніпеґу, але тоді він душпастирював на колоніях Бовсежур, Лейдівуд, Брокенгед, Правда, Мекмон, Талберґ, Лакдубоні, Гадашвил і Іст Бент Трі. О. Винник працює на парохії досьогодні. За той час сплачено останки довгів на парохіяльній авдиторії, відреставровано знутра й знадвору стару церкву, покрито авдиторію провізоричним дахом у 1951 р. В душпастирській праці о. парохові помагають о. Ювеналій Слота й о. Севастіян Шевчук, який є катехитом школи св. О. Николая і через якийсь час був сотрудником парохії св. Покрови в Вінніпеґу. Коли манітобський Екзархат закупив вакаційну оселю для парохіян і молоді, о. А. Винник став скарбником Управи оселі й віддано працює для її розбудови. Парохіяни склали поважну грошеву пожертву на сплачення оселі.

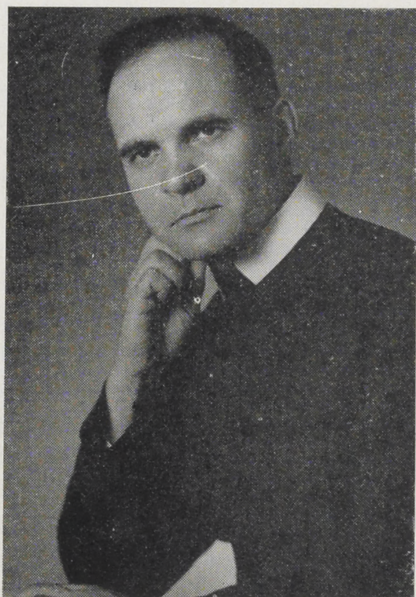

о. Севастіян Шевчук ЧСВВ
катехит школи св. О. Николая
та автор ювілейної книги

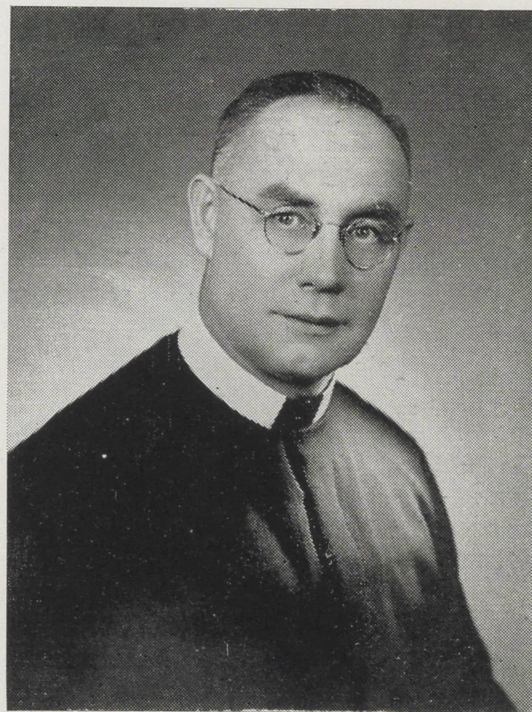

о. Амвросій Винник СЧВВ
теперішній парох церкви св. О. Николая
і настоятель дому ОО. Василіян у Вінніпеґу.

Преосв. Кир Максим Германюк із асистою йде до церкви св. О. Николая з манастиря ОО. Василіян на Архиєрейську Службу Божу з нагоди 50-річного ювілею СС. Служебниць у Вінніпеґу 18 травня 1952 р. Направо від Преосвященного стоять Впр. о. Теодосій Добко, протоігумен ОО. Василіян і Впр. Сестра Вероніка Ґарґіль, Головна Настоятелька СС. Служебниць з Риму, наліво від єпископа стоять ВПреосв. Поккок, Архиепископ Вінніпеґу, о. Степан Тарнавецький і Впр. о. Канцлер Михайло Мельник з Вінніпеґу.

6. ВНУТРІШНЄ ЖИТТЯ ПАРОХІЇ І СПІВПРАЦЯ З ДРУГИМИ ПАРОХІЯМИ

За час 50-літнього існування парохії св. О. Николая парохи нераз мінялися, та спосіб ведення парохії завжди був такий самий. Коли на місце уступаючого пароха приходив новий, то не касував праці свого попередника, тільки продовжував її, доповняв та уліпшував. Маючи на увазі духовне добро повірених собі парохіян, отці парохи заохочували своїх вірних до життя на основах Христа, уряджували реколекції, місії триднівки, відсвяткування роковин великих подій, що відбулися у католицькому світі, тим самим пригадуючи своїм парохіянам, що вони є не лише членами своєї парохії в вузьких її границях у Вінніпеґу, але також і дітьми великої, ввесь світ обіймаючої організації, якою являється католицька Церква.

Пам'ятаючи на те, що теперішня дітвора, це будучі члени й членки наших парохій, отці парохи завжди звертали пильну увагу на релігійне виховання дітей. Катехизація дітей, це одно з зайнять, яке золотою ниткою тягнеться в парохії від початків її оснування аж по сьогоднішній день. Цей важний обов'язок оо. парохи і самі і за допомогою Преп. Сестер завжди сумлінно виконували як у церкві так і в школі.

До духового піднесення парохії та обнови духа її членів дуже причиняються місії й реколекції. Цього засобу оо. парохи старалися, по можности, завжди вживати. Від десятків літ, у церкві св. О. Николая, відбуваються щороку в великому пості реколекції, з яких користають не тільки самі члени церкви, але й багато вірних з інших парохій міста Вінніпеґу, відбуваючи в тому часі і свою великодню сповідь. Справді, в парохії св. О. Николая годі собі й уявити великий піст без традиційних духовних вправ-реколекцій.

Знаючи, що часте принимання св. Тайн є певним показчиком духовного життя вірних у парохії, оо. парохи ніколи не переставали заохочувати до нього своїх вірних. Наслідки того бачимо передовсім у перші п'ятниці й неділі місяця, коли багато вірних приступає до св. Тайн. Щоби привчити тут уже народжену молодь цінити наші церковні богослуження, о. Филипів у неділі сам засідав з молоддю в

Міжпарохіяльний контеест популярности з доходом на Централю Українців Католиків у Вінніпеґу в травні 1951 року. Королевою вийшла Мирослава Беднарська з парохії св. О. Николая. Перша княжна Емелія Коробайло з парохії св. Андрія, друга княжна з парохії св. Покрови

лавку й учив їх співати вечірні, а в будні приходив до школи св. О. Николая й учив хлопців служити до Служби Божої. Для нашої молоді, що не ходила до школи св. О. Николая, була в неділю пополудні окрема катехизація, а для старшої молоді були нераз і окремі вечірні релігійні поучення в школі св. О. Николая під проводом Сестер.

Триднівки чи дев'ятниці перед святами Пресвятого Серця Ісусового, Пресв. Євхаристії, Христа Царя, травневі марійські богослуження з проповідями, щоденне відмовлювання вервиці в місяці жовтні, врочисте відсвятковування великих празників, все те дуже причинюється до поглиблення й закріплення духа віри серед парохіян. І таких засобів уживається в парохії постійно вже від багато літ.

Одною з новостей у парохії св. О. Николая являється тепер вечірня Служба Божа, яка, за дозволом Преосвященного, відправляється в перші п'ятниці місяця й усі наказані в нашому обряді празники, що припадають на тижні. Отже, хто перешкоджений працею і не може в ті дні вислухати ранішньої Сл. Божої й проповіди, той може зробити це вечором.

Нема нічого такого, що більш вимовно виказувало б недбалість про красу Божого дому, як нечистота у церкві та старі, забруджені а то й повитирані церковні ризи. І хоч церква св. О. Николая належить уже до старших, всетаки внутрі вона визначається чистотою. Це передовсім завважите в святилищі, найважнішій частині церкви, біля і на престолі. Богослужебні ризи: фелони, стихарі, шалі, чаші та інші церковні речі — все те в найкращому стані. Коли треба справити щось нового до церкви,то парохіяни завжди радо складають на те свої жертви, часто навіть і більші, з проханням, щоб не проголошувати їх імен.

Добра преса — це тихий і постійний учитель, який інформує, перестерігає, дає вказівки, заохочує до добра, утверджує у вірі. Отже справа піддержки преси була в парохії завжди актуальною. Часто з проповідальниць звертаються отці парохи до вірних, заохочуючи їх до піддержання своєї преси. Та не лише це; в притворі церкви від самих її початків можна було дістати жовківського „Місіонаря", „Нашого Приятеля", а сьогодні сучасні наші часописи та брошурки релігійного змісту. Заінтересовані, виходячи із церкви, беруть із собою часопис чи брошурку, щоб у вільному часі збагатити свій ум вістями з доброї преси.

Коли в 1927 р. оо. Редемптористи з Йорктону проголосили великий контест приєднання передплатників „Голосові Спасителя" та розпродажі тикетів на терені Канади й Америки, то переможцем у тому контесті вийшов член нашої парохії, п. Дм. Юськевич, який виграв машинку до шиття. Чайні приняття, яких дохід був призначений на католицьку пресу, ця парохія започаткувала ще 1930 року.

Працюючи над поглибленням релігійного життя серед своїх вірних отці парохи, як це ми вже згадали, звертали увагу парохіян на великі події католицького світу, які відбувалися під крилами католицької Церкви, або заохочували відсвятковувати їх роковини чи ювілеї. Подаємо декілька прикладів.

У листопаді 1923 р. відсвятковано тристалітні роковини мученицької смерти св. Йосафата. Це відсвяткування попередила 8-денна місія. У жовтні 1925 р. відсвятковано торжество 1600-літній ювілей першого Вселенського Собору, який відбувся в Нікеї 325 р. Коли в червні 1926 р. у Шикаґу відбувався Євхаристійний Конґрес, то о. А. Филипів заохочував вірних, щоб вони у тому часі, в якнайбільшому числі приступили до св. Тайн. І справді дня 20 червня 1926 р. багато парохіян приступило до св. Причастя. Ввечорі того дня взяли вони чисельну участь у молебні до Найсв. Тайн, суплікації й обході з Найсв. Тайнами. Як тільки

Святочний бенкет у честь піонерів-парохіян із нагоди Піонерського Дня в парохії.

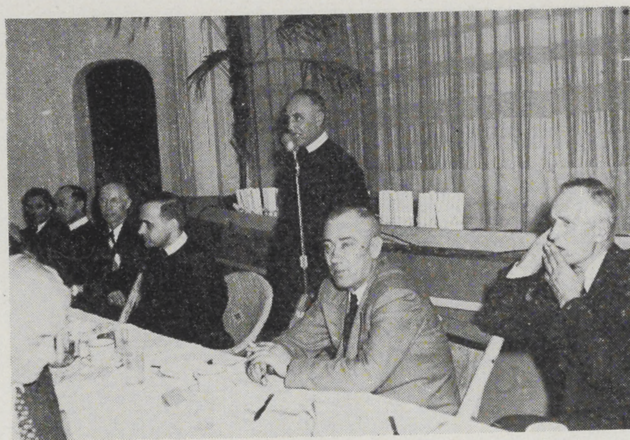

Піонерський День у парохії св. О. Николая Під час бенкету промовляє о. ігумен А. Винник.

Свт. Отець проголосив свято в честь Христа Царя, то о. Филипів зараз же зарядив торжественне його відсвяткування. Дня 31 жовтня 1926 р. під час Служби Божої було виставлення св. Тайн. Вечором був молебен до Ісусового Серця і посвята парохії Христові Цареві. За кожного покійного Свт. Вітця, в найближчу неділю по його смерти, відправляли панахиду, а кожний вибір нового Папи зазначувано відповідною проповіддю та многоліттям Свт. Вітцеві. Торжественно відсвятковано в 1933 р. 1900-літні роковини відкуплення людського роду; в 1938 р. 950 роковини хрещення України, а в 1937 році 900-літні роковини віддання українського народу, за часів кн. Ярослава Мудрого, під Покров Божої Матері. У вересні парохія взяла активну участь у кампанії Всеч. о. Патрикія Пейтона за введення щоденної вервиці.

Парохія св. О. Николая будьто спільно, будь то через своїх представників бере активну участь у подіях католицького життя міста Вінніпеґу, у дієцезальних імпрезах та щиро співпрацює з усіми місцевими парохіями.

Дня 4-го жовтня 1908 р. парохіяни церкви св. О. Николая ходили з процесією до Ст. Боніфас, де взяли участь у посвяченні катедри. що її збудував Преосв. А. Лянжевен. І коли Преосв. Лянжевен відвідав 3 січня 1909 р. церкву св. О. Николая, то подякував парохіянам за їх участь у згаданім торжестві.

У червні 1915 р. рознеслася по Вінніпеґу сумна вістка про смерть Преосв. Лянжевена, що помер у Монтреалі. Коли дня 19 червня привезли його тіло до Вінніпеґу, то багато парохіян церкви св. О. Николая, враз зі своїм парохом о. А. Филиповим, взяли участь у його похороні, віддаючи пошану тлінним останкам того, що стільки добра зробив для української католицької Церкви в Вінніпеґу. Дня 13 липня 1920 р. о. А. Филипів враз із парохіянами взяв участь у посвяченні цвинтаря Всіх Святих. Дня 5-го вересня 1926 р. о. А. Филипів заохочував парохіян у церкві до участи в посвяченні угольного каменя під церкву Покрова Божої Матері, на вул. Бойд. У цьому торжестві асистував Преосв. Кир Никиті піонер Василіянин Впр. о. Н. Крижановський. У другу неділю травня 1952 р. в марійському поході взяв участь ,,фловт", що його побудувала парохія св. О. Николая своїм власним коштом. Будовою кермував о. парох А. Винник ЧСВВ і Н. Метрик. На 10-го травня 1952 р. відбулося закінчення міжпарохіяльного базару-контесту, якого дохід був призначений на дієцезальні потреби, і коронація королевої карнавалу. Перше місце в тому контесті взяла парохія св. О. Николая, здобуваючи корону для своєї контестантки Маріянни Беднарської. Дня 4-го липня 1954 р. відбулося закінчення збіркової кампанії і карнавалу на цілі Українського Парку. Переможницею в тому змаганні за корону королевої вийшла панна Надія Репа з парохії св. О. Николая.

Згадуючи різні торжества та імпрези, в яких парохія або бере участь або їх уряджує, хочемо згадати про три події парохіяльного життя, які заслуговують на особливішу увагу.

Перша подія відбулася 18 травня 1952 р. Було це відсвяткування 50-літнього ювілею приїзду в Канаду перших Сестер Служебниць. У цьому дні парохія віддала належну честь тому Згромадженню, якого членки вже 50 літ, із повною посвятою, але й великим успіхом, працюють на ниві нашого церковного та народнього життя. Архиєрейську Службу Божу відправив і ювілейну проповідь виголосив Преосв. Кир Максим Германюк. Після богослужения відбувся в парохіяльній залі, ювілейний бенкет із добірною програмою та рядом привітів, що їх зложили Преп. Сестрам представники українських католицьких установ міста Вінніпеґу. В ювілейному торжестві взяла також участь і ВПреп. Сестра Вероніка, Головна Настоятелька Згромадження з осідком у Римі, яка саме в тому році відвідала Канаду.

50-річчя приїзду ОО. Василіян до Канади. Олександер Просоловський, предсідник церковного комітету парохії св. О. Николая, вручає Впр. о. Протоігуменові В. Шевчукові ЧСВВ ювілейний дар від парохії Ювілейні святкування відбулися 25 жовтня 1953 р.

Друга подія була дня 13 вересня 1953 р. Це був так званий „День Піонерів". Програма цього свята була присвячена будівничим парохії від перших її початків аж до першої світової війни 1914 р. У програму торжества ввійшли: торжественна Служба Божа, що її відправив Впр. о. протоіг. Володимир Шевчук ЧСВВ; панахида за покійних піонерів і бенкет із добірною програмою, в якому взяло участь багато піонерів. Під час бенкету всі піонери одержали почесні грамоти, на яких було написано: „Оцим засвідчається, що Вп. п. .... належить до „членів основників піонерів" української католицької парохії св. Отця Николая у Вінніпеґу.

Почесна піонерська грамота уділюється як доказ пошани, а заразом і признання піонерам за їх щиру і повну посвяти працю для добра і розбудови цієї парохії".

Цю грамоту підписали: о. А. Винник ЧСВВ, парох; п. Олекса Просоловський, голова церковного Комітету і п. Володимир Рибчук, секретар церковного комітету.

Цим торжеством, що пройшло з повним успіхом, віддано належну пошану всім тим, які поклали тривкі основи під розвиток нашого церковного життя в Вінніпеґу.

Черговою подією було відсвяткування, 25 жовтня 1953 р. 50-річчя приїзду ОО. Василіян до Вінніпеґу. Архиєрейську Службу Божу в сослуженні Всесв. о. прелата д-ра Василя Кушніра і Впр. о. протоігумена Володимира Шевчука ЧСВВ, відправив Преосв. Максим Германюк, що сказав теж і ювілейну проповідь. По богослуженні відбувся в парохіяльній залі святочний бенкет. У часі бенкету виголошено ряд промов на честь перших піонерів Василіян: оо. Матея Гури, Атанасія Филипова, Навкратія Крижановського та Созонта Дидика. У цих промовах підчеркнено початкові трудноші, які вони мусіли безнастанно поборювати за час своєї місійної праці в Вінніпеґу. Також діти школи св. О. Николая причинилися до звеличання свята своїм гарним виступом.

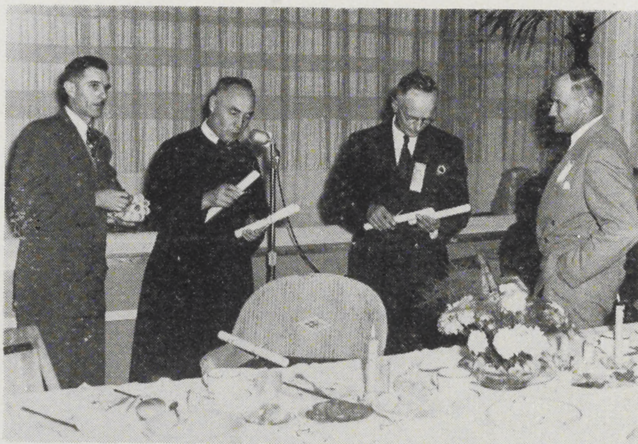

Піонерський День у парохії св. О. Николая 13 листопада 1953 р. Впр. о. ігумен А. Винник роздає грамоти піонерам. Помагають йому зліва до права: Павло Майкрук, Дмитро Юськевич і Іван Беднарський.

50-річний ювілей приїзду ОО. Василіян до Канади. Парохія св. О. Николая врочисто відсвяткувала ці роковини. На ювілейнім бенкеті промовляє Іван Жаровський, Верховний Предсідник Запомогового Товариства св. О. Николая в Канаді. На право від бесідника сидять: Ольга Ребчук, дружина алдермана Славка Ребчува. Впр. о. протоігумен Вол. Шевчук ЧСВВ, Преосв. Кир Максим, єпископ-помічник, Всесв. о. прелат Василь Кушнір, о. ігумен А. Винник і алдерман Славко Ребчук (похилений).

7. НАШІ СЕСТРИ В ПАРОХІЇ І ШКОЛІ СВ. О. НИКОЛАЯ

Релігійне виховання молоді. Приїзд Сестер. Початки школи. Нова школа. Із хроніки школи св. О. Николая. Удержання школи. Рефлексії. З повним признанням.

Люди живуть переважно на засновках того виховання, що його вони одержали в своїй молодості. Виховання молоді це ставлення основ під її будуче життя. З тої то причини католицька Церква звертає на виховання молоді свою особлизішу увагу. І як тільки вона отряслася від гнету переслідувань, зараз же стала до помочі родичам у виконуванню важного обов'язку, яким є виховання молоді. З тією метою вона закладала школи, в яких молодь під бачним оком та чуйною її опікою приготовлялася на добрих горожан земської батьківщини і рівночасно пізнавала дорогу, яка веде до батьківщини небесної. І був час в історії Церкви, в якому вона була одинокою представницею науки. За її старанням повставали не тільки нижчі школи при парохіях, але й найдавніші університети в Больонії, Парижі, Падуї і і. Також і дбайлива опіка Церкви зберегла старинні рукописи грецьких і римських клясиків від знищення.

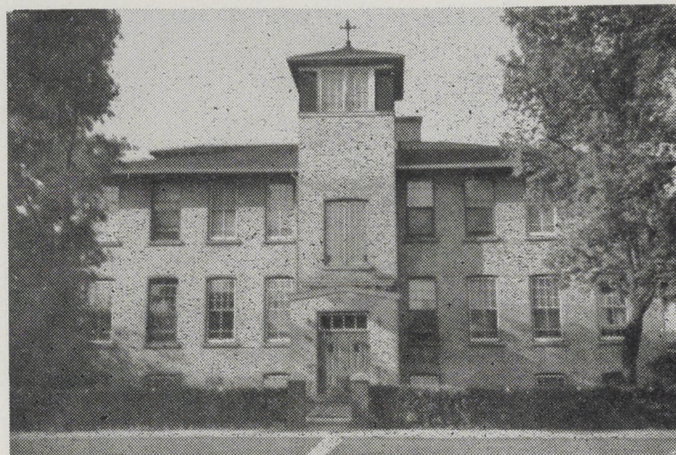

Школа св. О. Николая в Вінніпеґу.

Цю свою виховну працю католицька Церква продовжує і в наших часах. У різних країнах попри державні школи існують також і осібні „сепаратні" школи. На ті школи католики в деяких країнах, нпр. в Америці, видають річно великі міліони долярів.

Коли в Канаді почали організуватися перші католицькі парохії, то в них, поруч церков, повставали також і школи. У тих школах, під

Діти першої кляси школи св. О. Николая в Вінніпеґу в 1922 р.

Діти з цілоденної школи св. О. Николая в 1930 р. з нагоди відвідин Преосв. Василія Ладики. Посередині сидять Преосв. Василій і о. А. Филипів.

наглядом оо. парохів, Сестер учительок, Братів із Згромадження Християнського Навчання та світських учителів, попри науку приписану державою, молодь одержувала також і духовий вишкіл. Ці школи стали могутніми чинниками у розвої католицького життя у Канаді.

Разом із місіонарями ОО. Василіянами приїхали 1902 р. Сестри Служебниці до помочі в праці над релігійним вихованням молоді, яку Сестри мали вести через катехизацію по парохіях чи школах, що їх вони мали на думці з часом оснувати.

Коли о. М. Гура ЧСВВ викінчив будову церкви св. О. Николая у Вінніпеґу, то зараз звернув свою увагу на дітей, що належали до його парохії. Вже в 1904 р. зорганізував він був рідну школу, яку вів сам, через недостачу відповідних учителів. Приемно йому було бачити, як дітвора горнулася до школи, але як парох, не міг багато часу присвятити справі рідної школи, бо вимагали його уваги інші численні зайняття, злучені з душпастирською працею. І тут прийшли йому з допомогою Преп. Сестри Служебниці.

Дня 16 червня 1905 р. приїхали до Вінніпеґу дві Сестри: Атанасія й Алексія. Приїхали вони на просьбу Впр. о. Пл. Філяса ЧСВВ, який заплатив їм подорож та за згодою Преп. Сестри Василії, яка була тоді Головною Настоятелькою молоденького ще тоді Згромадження Сестер Служебниць. Так Вінніпеґ став другою місійною станицею, куди ОО. Василіяни спровадили Сестер Служебниць. Першою був 1902 р. Бівер Лейк, тепер Мондер, у Альберті. Таким чином Отці Василіяни поклали основи під створення перших українських католицьких

Учениці школи св. О. Николая, які брали участь у виставці "Майська Ніч" у 1924 р. 1 ряд зліва (клячать): Марія Ґрошко, Марія Тимчук, Ольга Андрусишин, Анна Градиловська, Антоніна Косован, Марія Драпак і Стефанія Шалам. 2 ряд: Марія Войтишин, Марія Савка, Стефанія Маслянка, Марія Градова, Михайлина Гнида — цариця русалок, Юстина Яцків, Марія Романів, Катерина Кізюк і Анна Підгірняк. 3 ряд: Ольга Тимцюрак, Юлія Галас, Емілія Гусь і Анастасія Барилюк.

Діти зі школи св. О. Николая в Вінніпеґу в 1937 р.

парохіяльних шкіл у Мондері й Вінніпеґу.

Із приїздом Сестер Служебниць до Вінніпеґу відкривається нова сторінка не тільки в історії Згромадження Сестер Служебниць, але і парохії св. О. Николая в Вінніпеґу. Без відпочинку по довгій і томливій, три тижні триваючій подорожі (зі Львова виїхали вони 25 травня), Сестри зараз беруться до праці, помагаючи о. пароховi в приготуванню дітей до першого св. Причастя; і справді дня 19 червня приступило до св. Тайн 25 дітей.

Під час вакацій Сестри вчили дітей катехиз-

Комітет школи св. О. Николая в 1937 р. Посередині о. В. Каменецький ЧСВВ

Куховарський курс для учениць школи св. О. Николая в 1939 р.

Посередині сидять зліва: с. Йоанна й с. Єроніма, ССНДМ.

му, церковного співу та читали їм книжки релігійного змісту. Діти радо горнулися до Сестер, які охоче віддавали їм свій час і увагу. Попри навчання дітей Сестри пильнували ще порядку в церкві та шили церковні ризи. Мешкали в домику ОО. Василіян при вул. Стелла.

Цілоденну українську школу почали Сестри в Вінніпеґу на доручення о. М. Гури дня 28 серпня 1905 р. Першою школою, куди діти сходилися на науку, був будинок, що стояв на розі вул. МекҐреґор і Селкірк. Цей будинок, малий розмірами, був досить високий; була в нім сцена й ґалерія. Служив він парохії за Народній Дім. Купив його о. М. Гура для потреб парохії. Тут цілий рік Сестра Атанасія вчила дітей української мови, літератури, історії, співу і рівночасно підготовляла діточі вистави. Першою діточою виставою було представлення „Запродання Йосифа до Єгипту"; цю виставу відвідав також Преосв. Лянжевен. Дітей ходило на науку приблизно 50. Хоч місце було замале, невідповідне, запущене, без замків та відповідних лавок і з виходом на вулицю, проте діти ходили сюди радо, бо любили в рідній мові науку. Перший шкільний рік закінчився спільним св. Причастям і концертом, підчас якого отець парох роздав дітям шкільні свідоцтва.

Із Народнього Дому перенесено школу по році до залі під церкву св. О. Николая. Тут

Дитячий хор школи св. О. Николая в Вінніпеґу в 1944 р.

Між співаками організатор і диригент хору о. Боніфатій Слобода ЧСВВ

Марійська Дружина дівчат при парохії св. О. Николая в 1944 році. Посередині сидить о. Б. Слобода ЧСВВ провідник, зліва с. Маркела, з-права с. Мартина.

розпочалася вже восени правильна наука з навчанням в українській та англійській мовах. З початку було три кляси, в яких учили Сестри Атанасія, Николая й Алексія. Опісля додано ще четверту клясу, де вчила С. Сузанна. І тут було невигідно, темно, вогко, холодно. Та помимо того діти радо туди ходили, а їх число зросло до 150.

Такий стан школи тривав до року 1911. Родичі оцінювали працю Сестер і віддавали під їх опіку своїх дітей, а й діти любили своїх учительок, радо спішили до скромних та похмурих шкільних кімнат і не звертали уваги на те, що діти з інших шкіл висмівали їх школу.

Кілька разів до року відбувалися діточі імпрези, які стягали багато людей, бо Сестри гарно дітей приготовляли. Тоді часто заходив до школи також і Преосв. Лянжевен. У скромних приміщеннях школи вітали наші діти Митрополита Кир Андрія, коли він у 1910 році звиджував Канаду. Слухаючи гарних співів, добре виголошених деклямацій та інших точок цього діточого виступу в його честь, Митрополит радів, що тут, далеко від рідних земель, процвітає українське життя.

Бачивши серед яких невигід мусіли діти вчитися, отець парох захотів якось тим невигодам зарадити. Однак не дозволяли йому на це довги парохії, які треба було точно сплачувати. Хоч і о. С. Дидик ЧСВВ у своїх розмовах із Преосв. Лянжевеном часто говорив про цю справу, то на тім воно і кінчилося.

Учениці 8-ої кляси школи св. О. Николая, які виграли чемпіонат і пугар у міжпарохіяльнім контесті сафт-болу 1941 р.

Комітет школи св. О. Николая в 1944 р. Сидять зліва: М. Беднарська, А. Джексон, Гр. Хмара, предсідник, о. Б. Слобода, І. Олійник, А. Галас, А. Заброцька; 2 ряд зліва: К. Чорній, П. Вавренчук, К. Запісоцька, Ю. Назар, М. Закопець, П. Гринишин, А. Строїч. 3 ряд зліва: С. Косаренко, А. Савка, Е. Щерба, А. Джексон, Й. Сендій, Р. Вербіцька. 3 ряд зліва: В. Гумніцький, С. Крук і Дм. Скрипник.

Вкінці дочекалися Сестри нового й відповідного будинку, яким являється сьогоднішня школа св. О. Николая. Побудував її власним коштом та передав Сестрам сам Преосв. Лінжевен. Будову розпочали в перших днях серпня 1911 р., а дня 22 жовтня відбулося вже торжественне посвячення школи. Посвятив її о. А. Филипів у приявї Ген. Вікарія, Монс. Дюґа, представника австрійського консуляту п. Роговського і кількох польських та німецьких священиків. Під час посвячення гарно співав церковний хор під управою п. Ю. Маґаляса. Люди, що зійшлися були в великому числі на це торжество, тішилися щиро, що врешті дочекалися нової школи.

Дня 24 жовтня 1911 р. перенеслися Сестри зі скромного домику при вул. Стелла до нового й вигідного приміщення в новозбудованій школі. Шкільні кімнати заповнилися шкільною дітворою, яка могла вже тепер похвалитися своєю новою школою перед іншими дітьми. Замість низьких, темних та вогких кімнат під церквою, діти перейшли до ясних, привітних і просторих приміщень. Тої таки осени почалася в новій школі наука, на яку записалося 180 дітей.

Маючи вигідніше приміщення, Сестри могли тепер краще розвинути свою діяльність і в школі і в парохії. Виконуючи свій обов'язок учительок у школі, Сестри не шукали ні признання, ні подяки, ні заплати чи свого особистого вдоволення. Це був їх обов'язок і його вони старалися, без огляду на особисті користі, якнайкраще виконати. І хоч дітвора переходила з кляси до кляси, хоч змінювалися Сестри-вчительки, проте виховна традиція не переривалася. Науку зачинали молитвою, молитвою й її кінчали. Кожну шкільну кімнату прикрашували св. образи; у кожній кімнаті відбувалося навчання релігії, що його уділяв о. катехит чи Сестра-вчителька. Звертали тут увагу не лише на зовнішню чистоту й охарність, але також і на чистоту душі; ум збагачували тут знанням, а в душу вщіплювали шляхетні прикмети; чужого навчали тут шанувати, а своє любити та ним дорожитись; пригадували на обов'язок пошани й послуху супроти земської матері, але і защіплювали любов до нашої спільної матері, св. Церкви; приготовляли до корисного життя в світі, але і вказували на позагробне життя, для якого теперішність є тільки приготуванням; заохочували до взаїмної любови і рівночасно вказували на Того, котрий сказав: „Я Вам дав примір, щоб ви любили один одного так, як я вас полюбив". І ця дітвора виходила зі школи не тільки з красним шкільним свідоцтвом, але і з релігійним вихованням та духовим виробленням, про що свідчило їх дальше життя.

У цій школі виховувалися наші будучі священики, Сестри, професіоналісти, добрі члени наших парохій та корисні члени суспільности. І хоч із тисяч молоді, що колись ходили до школи св. О. Николая, багато порозходилося по цілій Канаді, а то й Спол. Державах, то всі вони згадують любо ті роки, що їх провели в цій школі, висказуються про неї з пошаною і мило згадують своїх оо. катехитів та Сестер-учительок, які, не дивлячись на їх молодечі примхи, вели їх лагідно, але й рішуче.

Комітет школи св. О. Николая в 1951 р. Посередині о. А. Винник.

Жінка посадника міста Вінніпегу, пані Ґ. Колтер, крає ювілейний торт із нагоди 40-річного ювілею школи св. св. О. Николая 18 листопада 1951 р. Збоку Преосв. Германюк і о. Ю. Слота та маленька Ноел Ребчук, доня українського алдермана в Вінніпегу п. Славка Ребчука.

Виховна праця Преп. Сестер мала також і свої немалі труднощі. Журба про виховання дітей ішла впарі з журбою про вдержання школи. Треба було подбати і про заплату податку, опалення шкільних заль, удержання Сестер і т. п. Збоку держави школа не мала жадної помочі. Оплата за науку, що її складали родичі, і то не всі, далеко не вистачала на покриття найконечніших видатків. Сестрам треба було уряджувати збірки, ходити на колекту, числити на прихід із ручних робіт, як роблення цвітів, шиття церковних риз і т. п. Також отці парохи не переставали з проповідальниці заохочувати своїх парохіян до жертвенности на потреби своєї школи. Багато помагали річні базарі на школу, що приносило гарний дохід. Також парохіяни помагали школі прибутками з чайних прийнять, різних торжеств і подібного. Щойно в 1931 році постав Допомоговий Шкільний Комітет, якого першим предсідником був Дмитро Юськевич. Цей комітет звільнив Сестер із журби про матеріяльне удержання школи й діє по сьогоднішній день.

Члени комітету сходяться що два тижні на свої наради. На них обговорюють та вирішують справи, щодо удержання та розвою школи. Душею комітету є, щиро відданий справі школи, парох церкви о. Амвросій Винник ЧСВВ. Праця Комітету не обмежується тільки до нарад. Комітетові сходяться і тоді, коли треба виконати якунебудь працю, чи це буде базар, чи коляда, чи якась інша імпреза, чи таки робота коло самої школи, щоб заощадити видатків.

Діти школи св. О. Николая в шкільному році 1954-1955. На повищій знимці є діти з кляс 7-ої до 10-ої. У першому ряді зліва с. Марія, вчителька 7-ої і 8-ої кляс, о. Севастіян Шевчук ЧСВВ, катехит школи, о. ігумен А. Винник ЧСВВ, парох і с. Антоніна директорка школи й учителька 10-ої кляси.

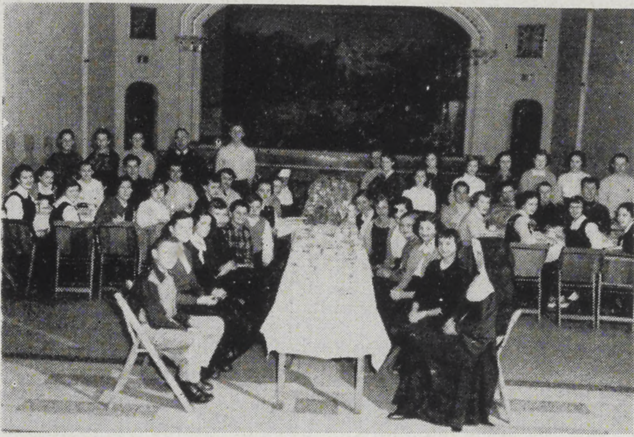

По триденних реколекціях у школі св. О. Николая учні мають спільне снідання по св. Причастю. Провідником реколекцій був о. С. Шевчук ЧСВВ. Реколекції закінчилися 10 березня 1953 р.

Карнавал школи св. О. Николая в жовтні 1953 р. Мирон Булавка — король, Софія Муц — королева.

Хоча до цеї школи учащають і діти з інших парохій, то головний тягар її удержання ок. $8000.00 річно спочиває на парохії св. О. Николая. Члени цеї церкви підтримують цю школу своїми жертвами, бо вважають її невідлучною частиною своєї парохії. З приємністю згадуємо на цьому місці Дієцезальну Управу ЛУКЖ, яка коштом $700.00 умеблювала одну з кляс, справила до неї нові лавки і стіл для С. вчительки.

До школи св. О. Николая, яка має десять кляс („грейдів"), а вчать у них п'ять кваліфікованих Сестер учительок, ходить цього 1954-1955 року, 190 дітей. У додатку до державних предметів діти вчаться тут також релігії, рідної мови, історії, літератури. Двох ОО. Василіян є постійними катехитами, один із них учить також української мови, літератури й історії.

Гарно заступлена духовна сторінка школи. Дітвора, почанаючи від VII кл. вгору належить до Марійської Дружини. Нижчі кляси належать до Товариства Дітей Марії. При школі існує також гарна числом Вівтарна Дружина. Кожного дня відбувається в кожній клясі наука релігії. У кожну першу п'ятницю місяця ціла школа приступає спільно до св. Тайн, а кожної неділі під час читаної Служби Божої шкільні діти співають церковні пісні. Раз-у-рік студенти вищих кляс відбувають свої на пів замкнені духовні вправи (реколекції), які стали вже традицією школи. У школі існує гарна релігійна бібліотека, з якої усі користають.

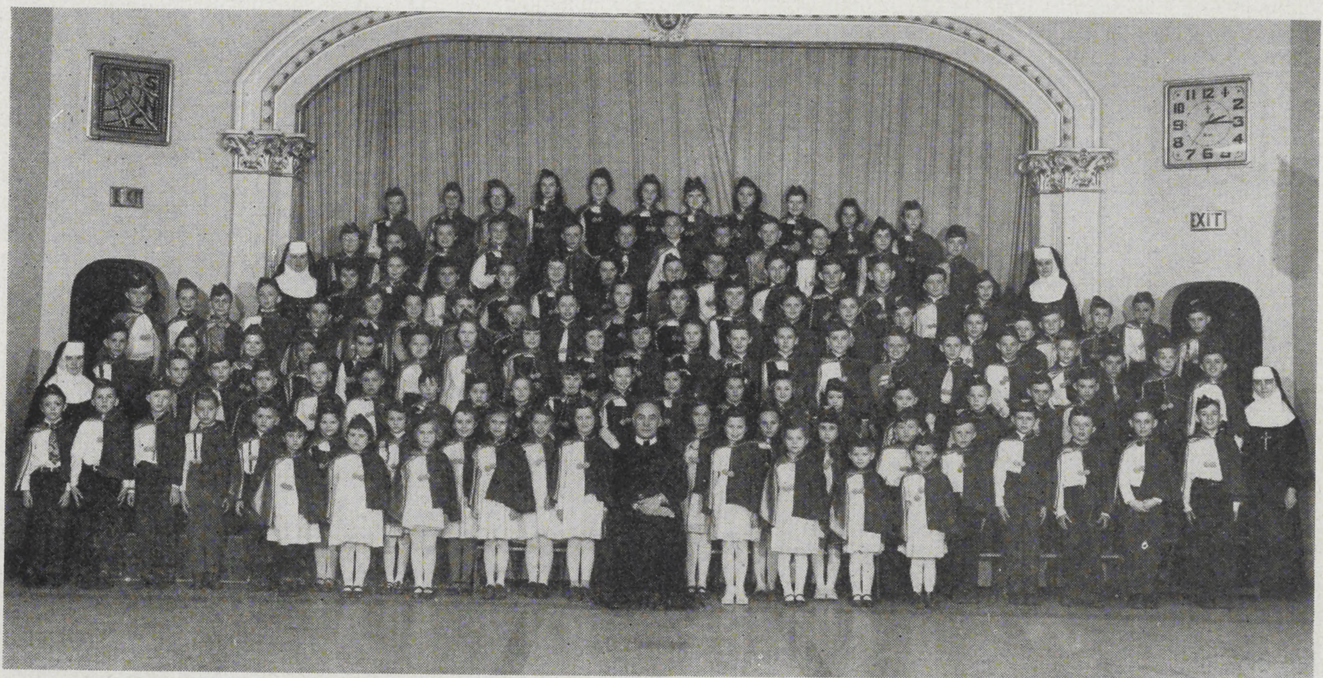

Діти школи св. О. Николая у шкільному році 1954-1955. На повищій знимці діти є з кляс 1-ої до 6-ої. Сестри в горішньому ряді зліва с. Маріянна, учителька 1-ої і 2-ої кляс; с. Ґорґонія, вчителька 3-ої і 4-ої кляси. У долішньому ряді зліва: с. Матея, настоятелька, с. Патрикія, учителька 5-ої і 6-ої кляс. Посередині о. ігумен А. Винник

Комітет школи св. О. Николая в 1955 р. У 1 ряді сидять зліва: В. Рибчук, секр., Ю. Оробко, скарб., Й. Деланд, голова жіночого відділу, І. Беднарський, голова, о. А. Винник ЧСВВ, парох, М. Деланд, фін. секр., М. Оробко, господиня, с. Антоніна СНДМ, директорка школи, с. Маріяна, СНДМ, учителька школи. 2 ряд зліва: М. Цвях, М. Майкрук, М. Булавка, Й. Ониська, М. Беднарська, А. Вавриків, А. Строїч. 3 ряд зліва: Н. Майкрук, Й. Зозуля, П. Майкрук, Й. Вавриків, І. Погойдак і І. Береза.

У школі серед дітвори панує дійсно милий родинний настрій. Також взірцеве захований наших студентів у спортових змаганнях із дітьми інших католицьких шкіл, звертає на себе увагу виховників даних шкіл, які з признанням висловлюються про нашу школу. Тішимося тим, бо добре ім'я це скарб, що його і за гроші не купиш.

Праця Сестер у школі тісно в'яжеться з працею їх у парохії. Ведення діточих організацій, Вівтарні Дружини, приготування до першого св. Причастя, катехизація дітей, навчання церковного співу, удержання в чистоті й порядку церковних риз, прикраса церкви, прибирання престолів, пильнування закристії, ці й подібні зайняття при церкві вказують, як важним та широким є поле праці Сестер при парохії. Ту працю наші Сестри виконували при парохії св. С. Николая постійно й сумлінно через пів сотні літ.

Дівчата зі школи св. О. Николая бавляться жучка при співі пісні "Ходить жучок".

Учениці школи св. О. Николая співають із руханкою пісню "Ой там так мак їдять".

Абсольвенти школи св. О. Николая в день ґрадуації в травні 1955 р. Спереду сидять зліва: с. директорка Антоніна, І. Деланд. Преосв. Кир Максим, о. катехит С. Шевчук, М. Оробко й с. учителька Марія.

П. Антін Яремович, голова Централі Українців Католиків у Вінніпегу, коронує Надію Репа, представницю парохії св. О. Николая, яка в Дієцезальному карнавалі на українську оселю вийшла першою. Карнавал відбувся 4 липня 1954 р.

8. ОРГАНІЗАЦІЙНА ПРАЦЯ В ПАРОХІЇ

Парохія св. О. Николая була не тільки пів сторіччя осередком церковного життя, але також дала почин до різних організацій, які повстали то на терені парохії, то ще й посьогодні працюють при церкві.

Весною 1904 р. о. М. Гура заснував першу

Дута оркестра під проводом п. Миколи Зьомби в 1917 р. з о. А. Филиповим ЧСВВ, парохом церкви св. О. Николая. Оркестра відбувала свої вправи в залі Астремського при вулиці МекҐреґор і Стелла.
В 1 ряді сидять зліва: Михаїл Драпак, Іван Слободян, Леон Крушельницький, Яків Самотілка, Іван Крушельницький і Давид Данилюк. В 2 ряді: Михаїл Стасюк, Микола Сич, Микола Галас, Микола Зьомбра, диригент, о. А. Филипів ЧСВВ, Іван Цар, Семен Андрусяк, і Іван Саїк. В 3 ряді: п. Онисько, Тома Ґоґоша, Адольф Юрський, Микола Сухацький, Тома Мельничук. В 4 ряді: Григорій Шевчук, Іван Мацько, Микола Теслюк, Михайло Пасечка, Михайло Куць, Павло Теслюк і Іван Партика. В 5 ряді: Йосиф Козак, Михайло Костюк, п. Гнойовий, Григорій Квасниця, Дмитро Ґошуляк і Григорій Звіздарик.

Члени Запомогового Братства св. О. Николая в 1906 р. Посередині сидять зліва: о. Н. Крижановський ЧСВВ і о. А. Филипів ЧСВВ. У їх ніг сидить п. Микола Гладкий, який піддав думку оснувати Братство.

читальню в місті Вінніпеґу. При цій читальні повстала бібліотека з гарним вибором книжок. Парохіяни радо з неї користали, бо це були часи, коли ще люди любили свою книжку й радо її читали. З тої першої читальні розвинулося Товариство „Просвіта", яке сьогодні має свій власний будинок на розі вулиць Флора і МекКензій. Від тої домівки також узяла свій початок і школа св. О. Николая.

Драматичний гурток

З початком 1905 р. повстає при парохії драматичний гурток, зложений із любителів театральних вистав. Першою виставою, що з нею аматорський гурток виступив у залі під церквою у Світлий Понеділок, була п'єса „Урльопники". „Салер під церквою ще не був викінчений, а тут вже зближається Великдень... Зійшлися хлопці, працювали день і ніч так, що поклали підлогу, збудували сцену та поробили декорації" — оповідає п. Іван Левак, один із тодішніх аматорів. За „Урльопниками" пішли: „Запаморочена дівчина", „Арендар", „Американський Шляхтич", „Свекруха" й ін.

У театральних виставах брали участь: Іван Левак, Йосиф Захарків, Максим Левицький, Василь Шовдра, Теодор Федик, Василь Кудрик, Никола Гладкий, Юрко Чорній, Марія Рудько, Юлія Пополь, Марія Сливчук, Євгенія Барановська, Іванна Яворська, Оксана Левицька, Юлія Безкоровайна й ін.

Запомогове Братство св. О. Николая

У другій половині 1905 р. повстає при парохії Запомогове Братство св. О. Николая. Думка про заснування Братства була вийшла від двох громадян: Миколи Гладкого та Володимира Карпця, які в тому році приїхали до Канади зі Спол. Держав. Будучи там діяльними членами одної запомогової організації, вони пізнали, які великі користі приносить для своїх членів така організація. Отже, побачивши у Вінніпеґу пригожий терен, рішили вони і тут заложити подібну організацію.

Перші основні організаційні сходини, якими проводив о. М. Гура ЧСВВ, відбулися дня 11 вересня 1905 року, в залі під церквою св. О. Николая. П. Н. Гладкий представив приявним користі та значення запомогового братства. Ідея Братства прийнялася і таки того самого дня вписалося до нього 45 членів. Покровителем Братства став св. О. Николай.

Заряд Запомогового Братства св. Івана Милостивого в 1930 році. Перший ряд зліва: Михаїл Візнюра, Софія Рута, Петро Рута, Вспр. о. А. Филипів ЧСВВ, Дмитро Юськевич, Марія Поздровська, Іван Назар. Другий ряд: Катерина Байдюк, Єва Рудніцька, Онуфрій Пачківський, Яким Кушнір, Іван Зубачик, Андрій Шалай, Григорій Хмара, Сава Крук, Анастазія Остап. Третій ряд: Йосафат Савка, Матвій Пащак, Ілія Ірза, Стефан Пасічний, Марія Закопець, Марія Ґрошко, Яків Ковальчук.

Із радістю й вдовіллям глядів о. парох на гарний початковий розвій своєї парохії. Усе вказувало, що перед нею лежить світла будучність. Була при ній і школа, і гарний хор, і драматичний гурток, і читальня і Запомогове Братство. Та ця радість довго не тривала. Поклали їй кінець деякі одиниці з парохії, перейняті духом бунтарства. За їх проводом частина парохіян, відібравши від о. М. Гури контракт, покинула церкву св. О. Николая і перейшла знов до першої каплички, якій дав початок іще о. Д. Поливка ЧСВВ. Разом із ними перейшло туди також і Запомогове Братство св. О. Николая. Цей поділ припинив на час культурно-освітню працю при парохії.

Товариство Просвіти

Бачивши такий застій о. А. Филипів, який із почином 1907 року став парохом церкви св. О. Николая, скликав у 1908 році людей до залі під церквою та знов заохотив їх до праці, що її був перед тим започаткував його попередник о. М. Гура. Цей заклик мав бажаний успіх. Зараз вибрано нову управу, яка взяла провід у просвітній праці. До управи ввійшли м. і. Андрій Білинський, Петро Рута та Онуфрій Гладун. Товариство працювало в повній згоді зі своїм душпастирем. У важних справах заряд завжди радився в о. Филипова, який радо служив вказівками, то й заряд завжди числився з гадкою свого духовного покровителя. У 1911 році це Товариство, що приміщувалося під церквою, мало понад 100 членів, а в бібліотеці звиш 400 книжок. Із відкриттям школи св. О. Николая Товариство переноситься туди зі своїми засіданнями та виставами.

У 1921 році Товариство діждалося своєї власної домівки при вул. Флора і МекКензій. Її набуття завдячує воно в дуже великій мірі щирій співпраці та жертвенності членів парохії св. О. Николая. Через довгі роки між Товариством і парохією існували дружні відносини; інакше й не могло бути, бо ж це були одні й ті самі люди. О. А. Филипів був почесним голо-

Комітет Запомогового Товариства св. Івана Милосгтивого в 1937 р. Посередині о. Василь Каменецький ЧСВВ.

вою. будівельного комітету читальні; парохія подарувала каміння на мурування фундаментів.

Дня 31 липня 1921 р. відбулося святочне заложення угольного каменя. Торжественного посвячення угольного каменя довершив Преосв. Кир Никита Будка при співучасті Впр. о. протоігумена А. Калиша ЧСВВ, о. А. Филипова, пароха та о. Лева Сембратовича, представника Української Західньої Республики. У цьому торжестві взяли участь тисячі українців міста Вінніпеґу, а також і процесія церкви св. О. Николая. Прекрасну промову з цього приводу виголосив Впр. о. протоігумен А. Калиш ЧСВВ.

Дня 9-го жовтня 1921 року, під час офіційного відкриття читальні, о. А. Филипів м. і. сказав: „Товариство від самого початку свого існування спирало свою працю на християнських засадах, придержуючись вказівок своєї греко-католицької Церкви і це факт, що доки члени працювали згідно з Церквою, Товариство гарно розвивалося".

Запомогове Товариство св. Івана Милостиеого

Парохії св. О. Никоиая завдячує своє існування ще одно Товариство. У неділю 6-го липня 1911 р., на заклик о. А. Филипова, зійшлося поважне число парохіян церкви св. О. Николая на наради, як найкраще нести поміч бідним, які щораз частіше зголошувалися до парохії за допомогою. На цих зборах рішено заснувати Братство св. Івана Милостивого. Братству надано тоді назву „Товариство Милосердя св. Івана Милостивого". Це Братство взяло собі за мету нести моральну й матеріяльну поміч опущеним і дійсно вбогим. Уже в короткому часі після оснування цього братства вороги нашої Церкви почали виписувати, що його заклали ОО. Василіяни з наміром тягнути з нього користь. Однак сама історія Братства говорить, як грубо вони помилилися.

Церковний хор

Одною з організацій, що через 50 літ вірно служить парохії, є церковний хор. Він був дуже успішним чинником у культурно-освітній праці парохії. Не обмежувався тільки до виступів у церкві, але і часто сам уладжував, то знову з іншими брав участь у різних академі-

Церковний хор парохії св. О. Николая в 1910 р. 1-ий ряд вдолі сидять зліва: О. Гнидка, К. Галас, П. Семаник, Ю. Янішевська, М. Зварун. 2-ий ряд зліва: малий Й. Зварун, П. Юндак, М. Левицький, о. А. Филип'в, стоїть дяк і диригент Юрій Маґаляс, І. Зубачек, Бобоша, П. Рута. 3-ий ряд зліва: А. Зварун, А. Пачковська, Д. Царик, О. Гладун, В. Білінський, С. Копоть, Ю. Бобоша, А. Микита. 4-ий ряд зліва: А. Янішевська, М. Скрига, Гр. Гречка, М. Семаник, М. Скиба й Ю. Павлюкевич.

Церковний хор парохії св. О. Николая в 1923 р. Посередині сидять зліва: о. Атанасій Филипів ЧСВВ і о. Єпіфаній Теодорович ЧСВВ. Направо від о. Филипова сидить диригент хору Петро Рута.

Церковний хор парохії св. О. Николая в 1936 р. перед Мійською Авдиторією, де виступали з концертом. Посередині Василь Тимків, диригент.

Парохіяльний хор церкви св. О. Николая в 1938 р. Посередині сидять зліва :о. В. Каменецький ЧСВВ і Василь Тимків, дяк і диригент.

Український Католицький Хор у Вінніпеґу під проводом о. Б. Слободи ЧСВВ. Посередині сидять зліва диригенти 4-ох парохій — п. Лазечко з Покрови, п. Максим Левицький з Елмвуд, о. Б. Слобода ЧСВВ з Трансniкони і п. Василь Тимків з св. О. Николая. Рік 1945.

Український Католицький Хор міста Вінніпеґу, злучений із членів хорів церкви св. О. Николая і церкви св. Михаїла в Трансконі. Посередині диригент хору о. Б. Слобода ЧСВВ.

Парохіяльний хор церкви св. О. Николая в 1952 р. Посередині зліва: о. А. Винник, Василь Тимків, дяк і дириґент о. Ю. Слота.

Парохіяльний хор церкви св. О. Николая в 1955 р. Посередині зліва сидять Никола Сухінський, дириґент і о. парох А. Винник.

Сестрицтво старших дівчат у парохії св. О. Николая в 19 15 р. У першому ряді зліва: Катерина Галас, Анастасія Ґерус, Настя Дідзінська, Христина Шпікула, Анастасія Микита. Стоять іззаду зліва: Анна Галас, Катерина Боднар і Февронія Малиш.

Членки церковного сестрицтва св. Варвари в парохії св. О. Николая в 1955 р. Посередині о. А. Винник ЧСВВ, прові дник.

ях і концертах релігійного і національного характеру.

Управителями хору були: Василь Рудько (1902-03), Юрій Маґаляс, двома наворотами (1903-07 та під час першої світової війни); відтак п. Зьомба, Максим Левицький, Бр. Єронім Ковальчук ЧСВВ, о. Ів. Тимочко ЧСВВ; Петро Рута (18. 7. 1920 до 30. 11. 1935), Василь Тимків (1. 12. 1935 до 1. 8. 1953), Никола Куць (1. 8. 1953 до січня 1954) і Микола Сухінський (від січня 1954 по сьогодні). Теперішній хор має 48 співаків. Співає він щонеділі Службу Божу, час до часу уладжує концерти, бере участь в інших імпрезах, щороку на другий день різдвяних свят співає Службу Божу в санаторії Ст. Вітал, де є кількадесять наших хворих. Виступ цього хору хворі дуже вітають.

Коли о. Филипів закупив органи до церкви 8 листопада 1931 р., тоді хор співав з органами й часто вечірні богослуження відспівано при акомпаніяменті органів. Органістами при церкві від 1931 р. були Петро Рута, Йоанна Запісоцька, Ольга Пащак і Мей Квасниця, які безплатно віддавали свої услуги для цеї цілі.

Репрезентативний український католицький хор

У 1945 році заіснував у Вінніпеґу репрезентативний „Український Католицький Хор", якого управителем став о. Б. Слобода ЧСВВ. З початку дириґенти поодиноких парохій вивчали хорові пісні в себе дома, відтак перед спільним виступом відбувалося кілька генеральних проб. До цього діла зголосили свої услуги такі дириґенти: п. Василь Тимків від парохії св. О. Николая, п. Лазечко від парохії св. Покрови, п. Максим Левицький від парохії Пресв. Євхаристії та о. Б. Слобода від парохії св. Михаїла, Транскона. Однак вкоротці виявилося, що такий спосіб не був практичний. Тоді хор став осібною організацією, до якої належали співаки майже з усіх парохій міста Вінніпеґу. Це дало причину до нарікань із боку деяких парохій, будьтоби через спільний хор підупадали їхні хори; то знов, що парохія використовує цей хор на власні потреби. Цей останній закид довів до того, що о. Б. Слобода в січні 1948 р. розпустив хор. Та по короткій перерві цей хор заіснував знову. Відтепер до нього належали тільки співаки з хору при парохії св. О. Николая та св. Михаїла у Трансконі. П. В. Тимків дуже радо співпрацював із о. Б. Слободою. Перед виступами п. Тимків підготовляв свій хор, а о. Боніфатій свій хор із Транскони, і так оті два хори відбували свої виступи. Цей хор перестав існувати в січні 1949 року. Хором, за ввесь час його існування, опікувався спершу БУК, а відтак Централя Українців Католиків.

За час свого існування цей хор співав кілька разів до радія; на першому і другому Католицькому Конґресі; на привітанні кардинала Тіссерана; на українському дні у Клір Лейк та Озерна; на Службі Божій у Портедж Ля Пре-

Перші члени Марійського Товариства „Діти Марії" з нагоди першого торжественного прийняття в церкві св. О. Николая 24 травня 1922 р. Фото зняте в городі ОО. Василіян. Посередині сидять зліва: о. Е. Теодорович ЧСВВ, о. Петро Олексів, Преосв. Кир Никита Будка й о. А. Филипів ЧСВВ.

Товариство Діти Марії в парохії св. О. Николая в 1927 р. Посередині сидить с. Тереса СНДМ.

рі й Кукс Крік; у катедрі Ст. Мері і Ст. Боніфас; на з'їзді УКЮ; у Дні Канадійського Горожанства в Плей Гавзі та при інших нагодах.

До першої Управи репрезентативного хору належали: Іван Музичка, предсідник, Мей Квасниця, Славко Ребчук, Павло Івашко, Іван Козоріз, Павло Божик, Петро Квасниця і Павло Майкрут. Спочатку до хору належало 125 співаків, а в часі його ліквідації було їх 90. Душею цього хору і головним його управителем був о. Боніфатій Слобода ЧСВВ, по якому осталися милі спомини. У своєму листі до о. Й. Сенькова ЧСВВ, з дня 13 червня, Й. Е. кардинал Тіссеран м. і. пише: „...мені дуже сподобався виступ о. Слободи з його хором".

Пластова організація в парохії

В 1936 р. засновано в парохії Пластову організацію для хлопців і дівчат під назвою „Бой Скавтс і Ґірл Ґайдс". Головна Управа в Вінніпеґу назначила М. Меккентія на інструктора хлопців, а панну Л. Сальберґ на інструкторку дівчат. Із місцевої молоді Францішок і Лаврентій Гнатовичі були назначені капітанами для хлопців, а Віолета Дутка, Аніта Озарко і Марія Вайт для дівчат. Груповими провідниками були: хлопці П. Тринчук, Р. Гнатович, В. Ліска і дівчата Т. Крук, М. Федун, М. Саган і В. Скрипник. Скавтова молодь сходилася кожного вівтірка й п'ятниці на свої вправи й наради в залі св. Івана Милостивого.

Жіноче Товариство св. Варвари

Між організаціями, що заснували в початках парохіяльного життя, стрічаємо теж жіноче товариство св. Варвари, що його заложив о. Матей Гура ще в 1904 р. Його завданням було дбати про воскове світло в церкві та прикрасу престолів. Це товариство існує й досьогодні.

Дівоче Товариство Хворих

По першій світовій війні постає при парохії дівоче товариство, якого завданням було відвідувати наших хворих по лікарнях та нести їм слово потіхи.

Дитяче товариство „Діти Марії"

Дня 22 травня 1922 р. Преосв. Кир Никита Будка торжественно прийняв 55 дівчат до новозаснованого товариства „Діти Марії" при парохії. Це товариство, якого завданням було особливіше почитання Матері Божої, постало за старанням о. Єпіфанія Теодоровича ЧСВВ

Товариство Діти Марії в парохії св. О. Николая в 1934 р. Посередині сидить о. Нікон Горечко ЧСВВ.

Членки Марійського Товариства "Діти Марії" в парохії св. О. Николая з нагоди прийняття нових членок в травні 1952 р. Посередині Преосв. Кир Максим Германюк і о. парох А. Винник.

Членки Апостольства Молитви в парохії св. О. Николая. Світлину знято з нагоди з'їзду, що відбувся в парохії у 100-річчя заснування Апостольства Молитви в світі. Посередині зліва: о. Йосиф Сеньків, о. Андрій Трух і о. Боніфатій Слобода ЧСВВ.

Членки Апостольства Молитви в парохії св. О. Николая в 1955 р. Посередині сидить духовний провідник о. А. Винник ЧСВВ.

й с. Ігнатії СНДМ, тодішньої директорки школи св. О. Николая. Діти Марії звичайно мали свої сходини щонеділі по катехизації в школі св. О. Николая. Там під проводом Сестри Служебниці мали свої наради, платили вкладки, випозичали українські книжки з власної бібліотеки й слухали конференцій. Під час різдвяних свят члени ділилися на групи й ходили з колядою на піддержку школи. Коли члени товариства підростали, вступали до старшої молоді, яка гуртувалася в Марійській Дружині.

Апостольство Молитви

У 1922 р. о. Матей Гура помагав у парохіяльній праці. Того року 17-го липня о. Гура заложив у парохії Апостольство Молитви. Членки щомісяця в першу неділю сходилися на свої збори. В перші п'ятниці й неділі місяця членки приступали до Найсв. Тайн, а з своїх добровільних пожертв справляли церковні речі. Не забували й харитативної ділянки: членки відвідували хворих по домах, старалися, щоб відправлено для них Служби Божі. Коли о. Василь Каменецький став парохом церкви, поділено членок на п'ять кружків і назначено кожному ревнительку. Кожної першої п'ятниці ревнителька скликувала сходини до дому одної з членок і там по спільній молитві, вервиці та побожних піснях ревнителька відчитувала місячне намірення Апостольства Молитви. Цей гарний звичай і сьогодні існує. 6 липня 1952 р. Апостольство Молитви торжественно відсвяткувало 30-ті роковини свого існування при парохії. В цьому ювілейному році товариство має 50 членок у чотирьох кружках. Ревнительками кружків є Катерина Мельник, Анна Вербицька, Катерина Маринюк і Анастасія Пасічна.

Марійська Дружина (Конґреґація)

Дня 27 травня 1929 року відбулося торжественне прийняття старших панночок до канонічно основаної Марійської Дружини (Конґреґації), якої першою предсідницею була Марія Зубачек. Прийняття місцевого відділу до головного відділу т. зв. Пріма Прімарії в Римі і його канонічне потвердження надало членкам багато привілеїв та відпустів. Членки мали що-

Марійська Дружина дівчат в парохії св. О. Николая в 1930 р. 1 ряд зліва: Ґеня Савула й Анна Ґолько. 2 ряд зліва: Анна Колосівська, Марія Войтишин, Емелія Шалай, Марія Зубачик, о. А. Филипів, Емелія Канчір, Леона Пелех, н. н. 3 ряд зліва: Марія Ґрошко, н. н., Марія Шумська, Катерина Кривецька, Олена Хмара, Ольга Цимбаліста, Олена Гнатів. 4 ряд зліва: Катерина Кізюк, Марія Цар, Анна Скорн, Розалія Петришин, Анна Мельник, Марія Дрозд. 5 ряд: Анна Ґроцька, Анастасія Хаврів, Анна Тхір, Анна Петришин, Марія Пробіжна, Розалія Стефанів.

Марійська Дружина хлопців, яку оснував о. Андрій Трух ЧСВВ в 1936 р. У 1ряді сидять зліва: В. Возняк, В. Крук, В. Дидик, о. Трух, провідник, М. Вербіцький, В. Ґошуляк, І. Крук. У 2 ряді зліва: Г. Судома, І. Музичка, С. Возняк, В. Яковишин, Ю. Репа, М. Паук, М. Леськів. У 3 ряді зліва: І. Паук, В. Піняк, Г. Казанівський, Й. Вербіцький, І. Каблак, С. Ґерелюк, Е. Кавольський. У 4 ряді зліва: П. Хмара, П. Майкрук, В. Вербіцький, О. Федун, С. Мельник і М. Петришин.

місячні сходини, в своїх білих мантійках та брали з прапором участь у церковних походах, держали хоругви під час травневих набоженств у церкві, співали під час Служби Божої в неділю. З Марійської Дружини кілька дівчат вступили до Згромадження Сестер Служебниць.

У 1934 р., за стараннням о. Андрія Труха ЧСВВ засновано також Марійську Дружину старших хлопців. Спочатку члени приміщувались у залі під церквою, де мали свої сходини, слухали наук та порад о. Труха, відтак у 1937 р. збудували домівку недалеко парохіяльної резиденції. Перед другою світовою війною ця домівка стала осередком всієї молоді в парохії. На приналежній площі збудували ховзанку (скийтінґ ринк) і зимовою порою ховзалися.

Ці дві молодечі релігійні організації через кілька літ гарно працювали, поглиблюючи в своїх членів релігійну свідомість та прив'язання до своєї Церкви.

Годиться згадати тут іще про одну окрему організацію, яка заіснувала в 1921 році, коли то о. А. Филипів згуртував старших хлопців у свічкове товариство. Ціллю його було тримати світло під час співаної Служби Божої, нести прапори під час церковних обходів і помагати при церкві. Хлопці справили гарні срібні держаки й кожної неділі перед святилищем тримали засвічені в них свічки. До цього багато причинилися старші брати пп. Кавуза й Драбик. Ще одним завданням членів було тримати почесну сторожу при Божому Гробі в великодньому часі. Це вони робили в однострoях Січових Стрільців, з шаблями на гостро. Однострої й шаблі справило товариство. Коли ж засновано Марійську Дружину хлопців, тоді члени-дружинники перебрали на себе обов'язки членів свічкового братства. Тепер сторожу при Божому Гробі виконують юнаки з Українського Католицького Юнацтва при парохії.

Під час другої світової війни праця молодих хлопців була дещо припинилася через те, що багато молоді з парохії вступило до військової служби. У притворі церкви висить почесна таблиця з іменами 145 молодців, які служили в кожній із трьох збройних сил. Відслонення цієї таблиці відбулося торжественно дня 17

Свічкове братство молодих хлопців в парохії св. О. Николая в 1921 р.

Посередині о. А. Филипів ЧСВВ.

жовтня 1943 р., при співучасті о. Михайла Пелеха, українського католицького військового капеляна.

Програма праці молоді при парохії була завжди мішаного характеру: сходини з гутірками на різні актуальні теми, спорт, співи, парохіяльні контести, участь у церковному хорі й т. п. Цю програму продовжує молодь і сьогодні. Кружок Молоді при парохії має ок. 30 членів. Його головою є тепер Стефан Репа, а містоголовою Єлисавета Потурнак. Писаркою є Патрикія Ребчук, скарбничкою Тереня Саган.

Розвиток молоді в більшій мірі парохія завдячує о. Титові Лазорові, о. Боніфатієві Слободі й о. Маркіянові Пасічникові, всі ЧСВВ. Молодь парохії св. О. Николая дуже радо сходилася з молодими організаціями інших парохій. Деколи виїздили в доокoличні парохії поза місто Вінніпеґ і там виступали з концертами чи брали участь в окружних з'їздах. Коли було рішено сцентралізувати українські католицькі молодечі організації в Канаді, тоді молодь св. О. Николая взяла живу участь у створенні одної великої організації Українського Католицького Юнацтва (УКЮ). До її Домініяльної Управи кожного року належали здібні провідники парохії.

За старанням о. Б. Слободи ЧСВВ, молодь видала співаник із народніми піснями, який дуже скоро спопуляризувався, так що перше видання (якого видруковано 2.000) швидко розійшлося. Видано другий раз 3,000 і вже майже його нема на складі. Під час минулої світової війни члени УКЮ видавали газетку кожного місяця і висилали її за море і в Канаді хлопцям, які колись були членами організації, а тоді були на королівській службі.

Спортові організації

Церква й школа св. О. Николая завжди розуміли велике значення спорту для здоров'я молоді і вироблення її характеру. Тому основувано при різних організаціях також спортові відділи. Однак за парохування о. Й. Сенькова основано окремі спортові клюби в ділянках гокея, сафт-болу (для хлопців і дівчат), круглів (бовлінґ). Старша молодь забавлялася на парохіяльній площі, а шкільні діти на шкільній площі. У 1941 р., коли Лицарі Колюм-

Товариство старшої молоді в парохії св. О. Николая в перших початктх.

ба міста Вінніпеґу зорганізували ліґу сафт-болу з 13-ти католицьких шкіл, діти з 8-ої кляси школи св. О. Николая виграли чемпіонат і срібний пугар.

В інших ліґах спортові організації св. О. Николая належали до серіозних та першої марки змагунів.

Дитячі шкільні організації

У школі св. О. Николая повстали теж завдяки Сестрам Служебницям різні дитячі організації, як дитячий Червоний Хрест, Перша Поміч, Вулична Патруля для безпечного переводження шкільних дітей через вулиці й т. п. У 1937 р. Лицарі Колюмба зорганізували молодечий парлямент з усіх католицьких шкіл міста Вінніпеґу на взір домініяльного парляменту в Оттаві. Ціллю було дати нагоду школярам пізнати як функціонує правдивий канадійський парлямент, щоб ліпше пізнали канадійську систему правління. У школі св. О. Николая відбулися тоді номінації на послів, передвиборча кампанія й голосування. Опісля кожного року школа висилала своїх послів до молодого парляменту, який мав свої засідання в залі колеґії св. Павла. 1944 р. школа мала аж трьох міністрів. Михайло Савка став провідником опозиції, Григорій Крук, незалежним послом, і Наталя Деда, незалежною посолкою. Коли Генеральний Губернатор Канади, Ирл оф Етловн, переїздив Канаду й станув на короткий час на залізничім двірці в Вінніпеґу, тоді Михаїл Савка вітав Губернатора в імені молодечого парляменту і склав заяву льояльности.

Школа св. О. Николая ще в одній ділянці вибилася на передове місце, а це в пописах красномовства. У 1941 р. зорганізовано змагання красномовства між усіми католицькими школами. Молодий Лаврентій Резновський тоді вийшов переможцем і одержав срібний пугар. У наступних роках здобули медалі чи особливішу похвалу такі школярі: О. Смага, Ю. Томин, М. Юркевич, О. Гнідан, В. Сеник, В. Підгірняк, Л. Паколяк, О. Пащак, Б. Мірус, В.

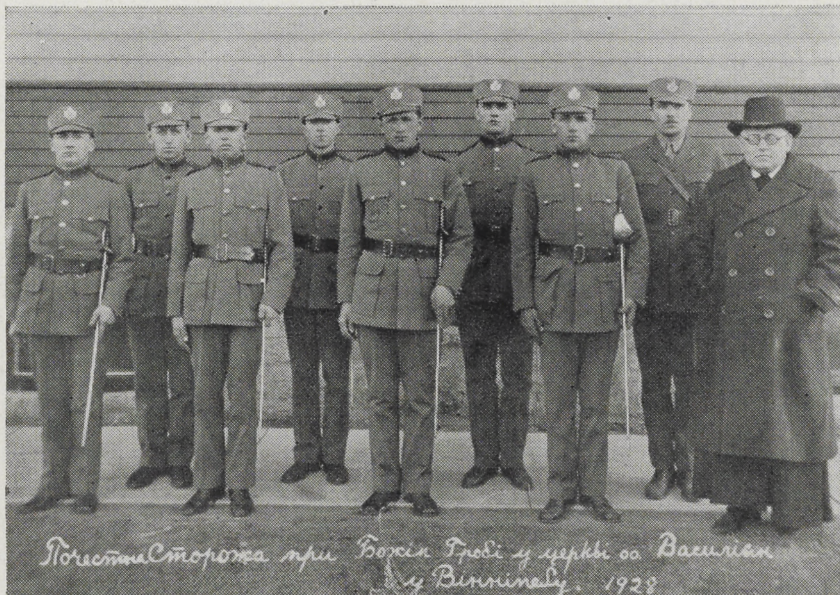

Почесна сторожа в одностроях Січових Стрільців при Божім Гробі в церкві ОО. Василіян у Вінніпеґу в 1928 р.

Стоять в ряді зліва: Йосиф Віхненко, Никола Мазур, Рудольф н. н., Андрусишин, Никола Шалай, Теодор Скиба, Михаїл Градовий — командант, Володимир Босий, організатор Січі в Канаді і о. А. Филипів ЧСВВ.

Члени братства молоді в парохії св. О. Николая в Вінніпеґу в 1915 р. 1 ряд зліва (сидять): Никола Теслюк, Ева Гавришкевич, Катерина Галас, Михаїл Кулинич, Анастасія Ґерус, Февронія Малиш, Анна Галас і Семен Гупало. 2 ряд (стоять): Павло Теслюк, Василь Онисько, Володимир Коман, Григорій Квасниця, Михаїл Чуприк, Петро Карпишин і Никола Головач.

Українське Католицьке Юнацтво в парохії св. О. Николая в 1947 р. Посередині сидять зліва: о. Б. Слобода, провідник, о. Й. Сеньків, парох і о. Марко Дирда, місіонар.

Бала, М. Савка, С. Ярко, Є. Олійник, С. Кроняк, В. Білоцеркович, С. Резновська. Зорганізовано теж і в самій школі св. О. Николая міжклясові змагання красномовства, найкращим промовцям вручувано пугарі ОО. Василіян і пані докторової Л. В. Резновської.

Ліґа Українських Католицьких Жінок

22 травня 1945 року, за старанням о. пароха Й. Сенькова та пань: М. Самотюк і М. Дими, засновано при парохії св. О. Николая, перший у Вінніпеґу, відділ Ліґи Українських Католицьких Жінок. Першою предсідницею ЛУКЖ була пані І. Музичка, а секретаркою панна Євгенія Калужняцька.

За час свого десятилітнього існування цей Відділ Ліґи ч. 1 може похвалитися гарними осягами, що є певною ознакою зіграної співпраці її членок; із них поважне число це бувші учениці школи св. О. Николая, членки Марійської Дружини Конґреґації Дівчат та Українського Католицького Юнацтва.

Переглядаючи звіти діяльности Ліґи за перше десятиріччя її існування, завважуємо, що програма її праці була і різнородна і багата Працю Ліґи можна поділити на три частині:

А. Праця в парохії: уряджування базарів, пікніків, бенкетів, чайних прийомів у допомогу парохії й парохіяльній школі, участь у концертах та інших парохіяльних імпрезах; спільні св. Причастя, участь в адорації св. Тайн іт.п.

Б. Праця харитативна: відвідини хворих у санаторіях і роздача дарунків, посилка пачок із харчами та одінням до таборів збігців ув Европі, поміч новоприбулим із Европи;

В. Праця полученa з Провінціяльною Екзекутивою; участь в окружних сходинах ЛУКЖ, у збірковій кампанії Червоного Хреста, Червоного Пера, у щорічній збірці на Фонд Допомоги Комітету Українців Канади і і.

Згадуючи діяльність нашої Ліґи, хочемо при тій нагоді сказати дещо і про поміч, яку одержали новоприбулі в Вінніпеґу чи від парохіяльної Ліґи, чи від самої парохії св. О. Николая. Про цю поміч довідуємося зі звіту діяльности місяців від жовтня 1947 до листопада 1948 р.; звіти виготовив 8-го листопада 1948 р. о. Марко Дирда ЧСВВ, тодішний опікун секції допомоги для новоприбулих при ЛУКЖ у Вінніпеґу. Наводимо тільки це, що відноситься до парохії св. О. Николая.

1. У місяці листопаді 1947 р. парохіяни церкви св. О. Николая, на прохання священика в часі проповіди, подарували для 54 новоприбулих дівчат суконки, черевики, панчохи й зимо-

Українська Католицька Ліґа Молоді церкви св. О. Николая в 1944 р. Посередині сидять: о. Б. Слобода ЧСВВ, провідник, по його правій руці С. Крук, предсідник, Т. Крук, скарбничка, М. Пасічна, заст. предс., по лівій руці о. провідника Єлисавета Мицик, писарка.

Українське Католицьке Юнацтво в парохії св. О. Николая в 1952 р. Посередині о. А. Винник і о. Ю. Слота.

ві плащі та інше убрання. Із цього числа десять дівчат належало до православного віровизнання.

2. Щоб допомогти Галині Сальстер (Тріш), у Ст. Вітал Санаторії, ЛУКЖ при парохії св. О. Николая випросила у добрих парохіян $50.00 для неї.

Преосв. Кир Германюк вручає пані Емілії Калужняцькій грамоту почесної членки ЛУКЖ в домі п-ва Беднарських. Приглядаються зліва пані Беднарська, Ольга Ребчук і о. С. Шевчук. Листопад 1952 р.

За старанням Ліґи о. М. Дирда одержав від добрих людей $190.00 на закуп одіння для новоприбулої родини, яка складалася з 5 осіб.

3. „Виходив я на станцію, звітує о. М. Дирда, до новоприбулих понад сто разів. Із парохії помагали мені в тому пані: Беднарська, Бала. і Становська.

4. „Я з тими панями за той цілий рік привітав принайменше 1500 людей на самій станції, а поза нею пані відвідували до кількадесять осіб по готелях та приносили їм матеріяльну поміч. Пані Беднарська, на моє прохання, щоб лише допомогла радою новоприбулим, що мусіли задержатись у Вінніпеґу кільканадцять годин, а то й два три дні, тихцем запомогла їх матеріяльно найменше на кількадесять долярів, нічліґувала в себе новоприбулих, харчувала, та ще й разом із п. Становською виряжала гідно в дорогу".

Цей скромний звіт є наглядним доказом щирого зацікавлення парохії св. О. Николая та ЛУКЖ для новоприбулих у їх вступі на канадійську землю.

Предсідницею ЛУКЖ при парохії св. О. Николая є пані Ольга Ребчук. Свої сходини від-

бувають членки Ліґи раз у місяць. У сходинах завжди бере участь духовний провідник Ліґи о. А. Винник ЧСВВ.

Братство Українців Католиків

У 1952 році відновлено при парохії відділ Братства Українців Католиків. Відділ начислює сьогодні 40 членів. Його предсідником є п. Павло Майхрук, а писарем п. Володимир Ребчук. Раз у місяць члени сходяться на свої наради враз з о. парохом. Крім сходин Відділ час до часу уладжує імпрези, з яких дохід призначений на стипендії школи св. О. Николая. Від 1952 р. Братство щороку складає на ту ціль $150.00. Спільне св. Причастя, відтак спільне снідання, вже ввійшли у традицію Братства. Святочним днем є Цвітна Неділя.

Церковний Комітет парохії св. О. Николая в 1946 р. Посередині о. Й. Сеньків.

При школі св. О. Николая існує Марійська Дружина (Конґреґація), до якої належать учні й учениці від VII до X кляси. Вони правильно відбувають свої сходини та виконують релігійні обов'язи, приписані уставами. Перше торжественне приняття до Марійської Дружини (Конґреґації) відбулося 25-го березня 1954 р. Його попередили тридневні замкнені реколекції під проводом о. катехита С. Шевчука ЧСВВ. Оснування Марійської Дружини (Конґреґації) при парохіяльній школі це одна з пам'яток Марійського Ювілейного Року. До того часу при школі існувала тільки організація т. зв. „Діти Марії", до якої належать тепер діти від III до VI кляси. Духовним провідником Марійських Товариств при школі є о. парох А. Вин-

Українське Католицьке Юнацтво (УКЮ) в парохії св. О. Николая в 1954 р. У 1 ряді сидять зліва: П. Ребчук, писарка, Л. Гнатович, членка Управи, о. Севастіян Шевчук ЧСВВ. провідник, С. Репа, предсідник, о. А. Винник ЧСВВ парох, Т. Саган, скарбничка, Є. Потурнак, заступниця предсідника.

Членки Ліґи Українських Католицьких Жінок (ЛУКЖ) у парохії св. О. Николая в 1952 р. В першому ряді сидить Управа з о. провідником А. Винником.

Ліґа Українських Католицьких Жінок у парохії св. О. Николая в 1955 р. Посередині о. провідник А. Винник.

Чайне прийняття ЛУКЖ в домі пані Беднарської з приводу кампанії за новими членками до ЛУКЖ в парохії св. О. Николая в листопаді 1952 р. Посередині сидять Преосв. Кир Максим і о. С. Шевчук.

Управа Відділу Братства Українців Католиків (БУК) в 1955 р. У 1 ряді сидять зліва: А. Булавка, П. Майкрук, І. Беднарський, о. А. Винник, провідник, Гр. Мельничук, В. Рибчук, І. Майєрук. 2 ряд зліва: М. Цвях, М. Коваль, Н. Рибчук, М. Вербіцький, М. Хвалібога, Н. Майкрук, О. Коник, П. Шевчук, М. Строїч.

Вівтарна Дружина хлопц'в в 1922 році. Посередині сидить о. А. Филипів ЧСВВ.

Вівтарна Дружина хлопц'в у парохії св. О. Николая в 1937 р. Посередині о. Павло Гевко ЧСВВ. Зліва с. Еману-їла СНДМ, з-права с. Єроніма СНДМ.

Вівтарна Дружина хлопців у парохії св. О. Николая в 1938 р. Посередині сидить о. Мартирій Вінцентайло ЧСВВ.

Вівтарна Дружина хлопців у парохії св. О. Николая в травні 1952 р. Посередині о. парох А. Винник ЧСВВ

Вівтарна Дружина хлопців у парохії св. О. Николая в 1955 р. Посередині сидить о. А. Винник ЧСВВ, парох.

ник ЧСВВ. У веденні цих товариств помагають йому Преп. Сестри-учительки.

Хто мав змогу вести Марійську Дружину, чи зустрічатися з колишніми її членами, той наглядно переконався, який вплив мала на них ця, так дуже заслужена в Католицькій Церкві, Марійська Конґреґація. Сподіємося, що й теперішні її члени при нашій школі, підуть слідами своїх великих попередників та своїм зразковим життям дадуть доказ, що раз склавши Преч. Діві Марії заяву вірности, позістануть назавжди вірними її дітьми.

При школі св. О. Николая існує ще одна корисна організація, яку кожний парох старається вдержати при своїй парохії: це Вівтарна Дружина.

Хлопці, що до неї належать, служать при престолі під час церковних богослужень. Вівтарна Дружина це давня організація при цій парохії: неодин батько, глядячи як його син служить при престолі, пригадує собі, як колись і він виконував цей милий обов'язок.

Спортова дружина гокею при парохії св. О. Николая.

Комітет парохії св. О. Николая в 1937 році. Зл'ва сидять: Василь Тимків, Василь Запісоцький, Катерина Запісоцька, о. Василій Каменецький ЧСВВ, Дмитро Юськевич, Дмитро Мальчевський, Ігнатій Рудніцький. Другий ряд: Ілія Ірза, Агафія Галас, Антін Федусь, Марія Яковишин, Марія Закопець, Теодор Калужняцький, Текля Павлюк.

Так вкоротці представляється організаційне життя при парохії св. О. Николая. Одні її, старші парохіяни, вже переставилися, даючи місце іншим, що по них прийшли. А теперішні, гуртують у своїх рядах людей, які — попри свої стислі зобов'язання супроти церкви, що їх на них вкладає саме членство — бажають ще й жертвою свого часу, праці та зусиль причинитися до скріплення й розвитку парохії. Що більше має парохія таких людей, то краще вона розвивається і тим легшою є також праця в ній о. пароха, який у членах організацій знаходить помічників у здійсненні своїх ідей та переведенні плянів праці в парохії.

Свято Пресв. Євхаристії в Вінніпеґу 1934 року. Вірні з трьох парохій: св. О. Николая, св. Володимира й Ольги і св. Покрови беруть участь у величавім євхаристійнім поході вулицями міста Вінніпеґу в північній дільниці.

Комітет парохії св. О. Николая в 1944 р. Посередині сидять зліва: о. Б. Слобода, о. Й. Сеньків, парох і о. М. Пасічник

З нагоди першої Служби Божої преп. о. Ювеналія Слоти ЧСВВ 21 березня 1937 р. О. Слота був перший священик-василіянин із парохії св. О. Николая. У першому ряді сидять зліва: Андрій Дидик, пані Дидик, студент-василіянин Пахомій Дидик, о. Ю. Слота ЧСВВ (за ним його родичі), о. Навкратій Крижановський ЧСВВ, о. Василь Каменецький ЧСВВ, студент-василіянин Єпіфаній Пащак, Анастасія Пащак.

ЦЕРКОВНИЙ КОМІТЕТ СВ. О. НИКОЛАЯ В 1952 р. 1 ряд зліва: Д. Мальчевський, П. Майхрук, О. Просоловський, о. А. Винник ЧСВВ, парох, І. Беднарський, В. Диб-чук і С. Легітка. 2 ряд зліва: пані Заброцька, Ядовська, Бала, М. Закопець, Піскор, Беднарська, Строїч, М. Сир-ник, Кузій і М. Бакушка. 3 ряд зліва: М. Кобильник, С. Крук, О. Скрипник, О. Ґошуляк, Ґ. Піскор, Й. Деланд,Г. Ґошуляк, М. Крук, М. Коваль, М. Цвях. 4 ряд зліва: Т. Калужняцький, М. Пасічний, Дм. Юськевич, С. Репа,Г. Мельничук і В. Ребчук.

Парох'яльний Комітет церкви св. О. Николая в 1955 р. Сидять у 1 ряді зліва: М. Вербицький, фін. секр., Ів. Беднарський, скарб., о, Ю. Слота, сотрудник, О. Просоловський, предсідник, о. А. Винник, парох, Р. Вербіцька, господиня, В. Ребчук, секр., М. Беднарська, заст. господині, С. Лебітка. 2 ряд зліва: А. Назар, М. Булавка, Е. Вовк, А. Мозіль, Е. Клим, п. Кізній, К. Мельник, О. Козій, Е. Піскор, М. Закопець, Е. Шевчук. 3 ряд зліва: О. Коник, І. Дутка, П. Козій, І. Назар, М. Коваль, Дм. Юськевич, В. Кізній, П. Шевчук, І. Гриневич, П. Майкрук. 4 ряд зліва: М. Цвях, Й. Костюк, С. Петслецький, А. Булавка й В. Ребчук.

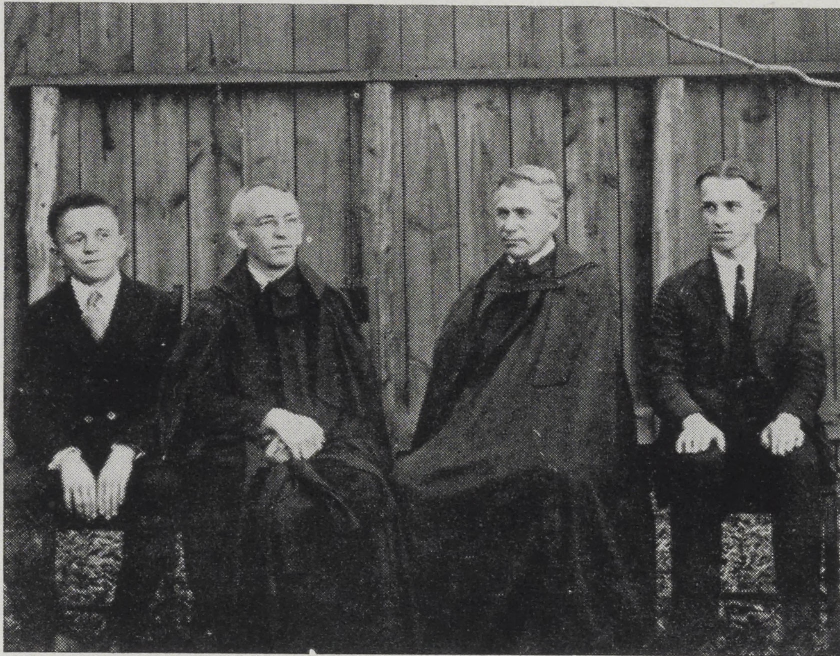

Перші американські українські хлопці в дорозі на Новіціят ОО. Василіян у Мондері. Фото зняте в городі ОО. Василіян у Вінніпеґу 1923 р.

Злва Стефан Коллар, о. Е. Теодорович ЧСВВ, о. М. Гура і Іван Нагірний.

9. НА СЛУЖБІ БОГА

Коли ми, в 50-ті роковини посвячення церкви св. О. Николая, передумуємо її гарне минуле, то наші думки зупиняються над великим числом молодців і дівчат, що їх Христос наділив ласкою покликання до духовного стану. Це колишні молоденькі члени й членки нашої парохії; бувші учні й учениці парохіяльної школи св. О. Николая. І здається нема на американському континенті другої такої парохії, яка видала б стільки працівників на Христовій ниві, як оця піонерка українського католицького життя в Манітобі. Це наглядний доказ, що на цій парохії спочило особливіше Боже благословення. Це також указує на те, який вплив має католицька школа на формування покликань у молодих душах.

Ось імена Отців, Братів і Сестер, що їх із приємністю подаємо в цій ювілейній книзі:

Преосв. Кир Андрій Роборецький
Єпископ-Екзарх Саскачеванського Екзархату

Священики:

о. Михайло Т. Пелех, о. Володимир Василишин.

Єромонахи і монахи ЧСВВ:

о. Ювеналій Слота, о. Єпіфаній Пащак, о. Пахомій Дидик, о. Патрикій Пащак, о. Євген Кушко, о. Корнилій Пасічний, бр. Мартин Балаґуш, бр. Даниїл Гумницький, бр. Методій Камінський, студент теології Лаврентій Резновський.

Сестри Служебниці:

с. Николая Агафія Петрушкевич, с. Ігнатія Анна Бутрин, с. Єлисавета Софія Кассіян, с. Олександра Марія Берта Дварон, с. Євсевія Анна Матковська, с. Кекилія Марія Казьмірик, с. Йоанна Марія Маґріль, с. Арсенія Анна Смага, с. Севастіяна Марія Смага, с. Тереса Анна Квасниця, с. Онуфрія Олена Гнатів, с. Єпіфанія Ольга Пащак, с. Макарія Марія Козубаль, с. Аркадія Євдокія Корбан, с. Маркилина Тереса Дідух.

Їх Преосвященство
Кир Андрій Роборецький

о. Ювеналій Слота ЧСВВ

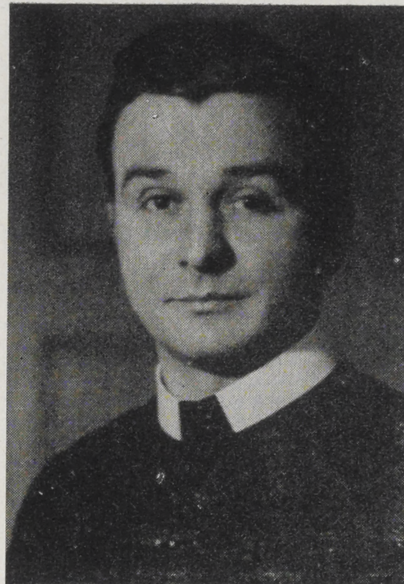

о. Пахомій Дидик ЧСВВ

о. Єпіфаній Пащак ЧСВВ

о. Патрикій Пащак ЧСВВ

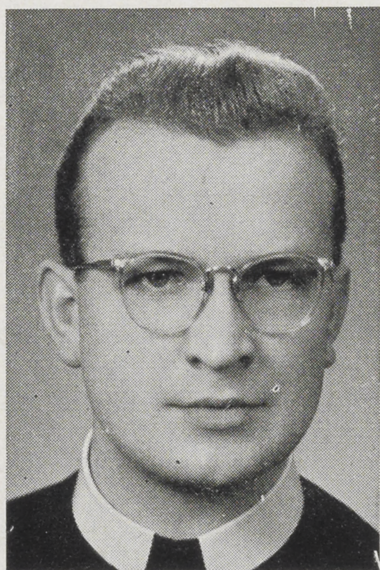

о. Євген Кушко ЧСВВ

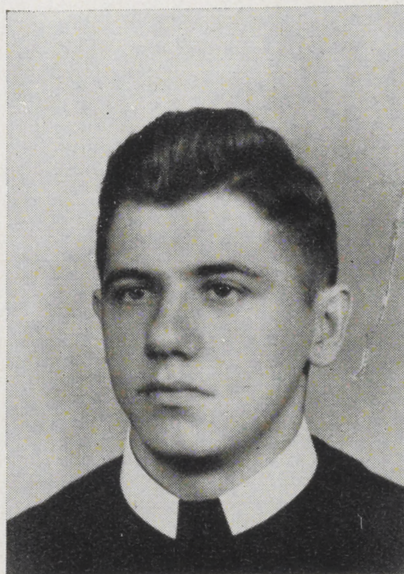

о. Корнилій Пасічний ЧСВВ

Померли:

о. Христофор Кондратюк ЧСВВ, с. Ірина Емілія Гузь СНДМ, с. Антонія Анна Гузь СНДЦ, с. Анастасія Катерина Кузимків СНДМ, с. Сильвестра Марія Вербицька СНДМ.

Бл. п. Отець Христофор Кондратюк ЧСВВ
*** 1907 — † 1948**
Похоронений на цвинтарі Пресв. Родини у Вінніпеґу

10. ВІННІПЕҐ, ЯК ОСІДОК МІСІЙНОЇ ПРАЦІ ОО. ВАСИЛІЯН

Душпастирська праця ОО. Василіян, замешкалих у Вінніпеґу, не обмежувалася до обслуги самої тільки церкви св. О. Николая. У манастирі (резиденції) крім постійного пароха місцевої церкви, перебував іще бодай один священик, що обслуговував вірних різних місцевостей Манітоби. Ця душпастирська праця по колоніях почалася таки зараз по приїзді ОО. Василіян до Вінніпеґу в листопаді 1903 р. Декотрі з тих колоній були вже передтим відвідали оо. Н. Дмитрів, Д. Поливка ЧСВВ, І. Заклинський та В. Жолдак. Та тепер, із приїздом ОО. Василіян, вони всі стають до якогось часу місійним тереном душпастирської праці ОО. Василіян.

Ця праця була получена з різного роду труднощами. Їзда возом (фірою) десятки миль по невироблених дорогах, серед гострої зими, гарячого літа, мокрої весни чи слітливої осени була дуже томлива, а то й небезпечна.

Убогі ліп'янки служили оо. місіонарям не тільки за помешкання, яким вони ділилися з властителями на час їх побуту в колонії, але часто й за церкву, де люди сходилися заспокоїти свої душевні потреби. Тут священики їх сповідали, хрестили дітей, проголошували Боже слово, навчали катехизму, відправляли Служби Божі.

У великій мірі утруднювали оо. місіонарям працю провідники протестантів та російського православ'я. По всіх майже колоніях мали вони своїх представників, які працювали над тим, щоб із душ наших поселенців вирвати правдиву віру, а їх самих приєднати до сектанства. У тій „праці" помагала їм протикатолицька преса. Сторінки цеї преси були до зануди повні кпин та нападів на Католицьку Церкву, її духовенство й вірних.

Серед таких умовин приходилося отцям-місіонарям працювати. Тож таки їх праця вимагала від них великої самопосвяти, бо це були часи, де жниво було велике, а робітників дуже мало. Наше старше громадянство з пошаною згадує тих перших отців, які, маючи на увазі душевне добро своїх вірних, їхали з колонії на колонію, де людей навчали, перестерігали, заохочували до доброго, піддержували в вірі, і так параліжували руїнницьку роботу сектантів.

Сьогодні, з ходом часу, зайшло багато змін на краще. З давнього остались тільки спомини. По колоніях, що їх колись обслуговували ОО. Василіяни, сьогодні успішно працюють дієцезальні священики. Та, певно, кожний читач захоче знати: як називалися ті „подорожуючі душпастирі"? Які колонії вони обслуговували? У яких роках? На ці всі питання будемо старатися коротко відповісти.

О. Матей Гура ЧСВВ. Від свого приїзду до Вінніпеґу (15. 11. 1903), аж до назначення на пароха у Вінніпеґу (в лютні 1904), він відправляв богослуження в маленькій каплиці св. О. Николая у Вінніпеґу, їздив по колоніях. Від лютня 1904 до кінця 1906 р. він у неділі вже постійно відправляв у Вінніпеґу в новозбудованій церкві. Однак під час свят, які випадали серед тижня, виїздив він на колонії: Етелберт, Велій Ривер, Форк Ривер, Сифтон, Стюартбурн, Іст Селкірк, Ґонор, Ввайт Мавт, Шовл Лейк, Ґімлі, Росбурн, Кукс Крік, Брокен Гед, Бовзижур, Спрінґ Філд та Ґледстовн.

О. Матей був добрий проповідник, неустрашимий оборонець правди, ревний душпастир, неструджений працівник на церковному й народньому полі, великий приятель молоді й дітей. За ці гарні прикмети чужі його поважали, а парохіяни відносилися до нього з великою пошаною та глибоким довір'ям. Помер ув едмонтонській лікарні 29. 1. 1925 р. у 52 році життя та по 21 роках місіонарської праці в Канаді.

О. Навкратій Крижановський ЧСВВ. До Вінніпеґу приїхав разом із о. М. Гурою 15 листопада 1903 року. Перших сім років перевів він

у Манітобі й Саскачевані. Головним його осідком був Вінніпеґ. Однак дома мало коли бував. Це був правдиво подорожуючий місіонар. У Манітобі він обслуговував такі колонії: Стюартбурн, Кукс Крік, Сифтон, Ґімлі, Ґонор, Іст і Вест Селкірк, Ґленелла, Велій Ривер, Оверстовн, Поплар Парк, Емерсон, Ґарланд, Брокенгед, Кромвел, Етелберт, Ґилберт Плийнс, Мінк Ривер, Лийдівуд, Фишер Ривер, Пайн Ривер, Плезант Говм, Давфин, Мавтейн Ровд, Форк Ривер, Роблин, Виннипеґозис, Нюдийл, Розбурн, Овкбурн, Ґлен Елма, Портидж ля Прері, Ешвил, Сенді Лейк, Ґрубер, Шовл Лейк.

О. Навкратій був людиною надзвичайних прикмет. Він визначався сталевою волею та правдиво місіонарським духом. Ціле його життя було посвячене одній великій ідеї: поширити та закріпити Боже царство в душах братів свого народу та забезпечити їх майбутнє. У тому напрямі працював він усе своє життя.

Розлоге було поле його праці. Об'їздив він не тільки широкі простори Манітоби, щоб дати духовну обслугу розкиненим українським поселенцям, але й часто відвідував українські колонії в Саскачевані.

Подорожі з колонії на колонію були довгі і томливі. А коли прибув він на колонію, то не мав часу на відпочинок, бо там вже ждала на нього праця: катехизація, сповіді, хрещення, богослуження, збори, наради і т. п. По обслуженні означеної місцевости, переїздив він до другої, де знов починалася тасама програма.

Своїм тактом, щирістю, симпатичною вдачею, великим оптимізмом та правдивою самопосвятою здобув він для себе тисячі щирих приятелів, які ще й сьогодні з пошаною його згадують. У Манітобі працював від 1903 до 1910 року.

Дня 10 квітня 1940 р., в 64 році життя та по 37 літах повних невтомної праці на народній і церковній ниві у Канаді, перенісся він до вічности, по нагороду до Христа, Котрому з такою вірністю й самопосвятою служив усе своє життя.

О. Роман Волинець ЧСВВ. У Вінніпеґу перебував від липня 1905 до травня 1906 року, звідки обслуговував колонії: Ґонор, Плезант Говм, Авер Стовн, Стюартбурн і Сарто. Найбільше доїздив до Стюартбурн, де в тому часі вже було понад сто родин наших поселенців. Літом 1906 р. виїхав із Канади до Спол. Держав.

О. Антін Строцький ЧСВВ. Тереном місійної праці о. Строцького від жовтня 1904 до кінця 1906 року була провінція Саскачеван. Тут обслуговував він колонії: Ст. Джулієн, Альвену, Белвю, Крукед Лейк, Вонду, Радісон, звідки власті Чину перенесли його до Вінніпеґу. Одначе по короткому часі він опустив Канаду і повернув до Галичини.

О. Созонт Дидик ЧСВВ. До Едмонтону приїхав ураз із оо. Пл. Філясом та А. Строцьким дня 1-го листопада 1902 р. Перед ним лежало велике поле праці, яким була едмонтонська округа. До тої праці взявся він із усім своїм молодечим місіонарським запалом.

У 1907 році переїхав о. Дидик із Едмонтону до Вінніпеґу. Попри поміч при парохії св. О. Николая, він у тому році обслуговує ще колонії: Кукс Крік, Ст. Норберт, Портедж ля Прері і Ґонор у Манітобі, а в Саскачевані Алвену, Ростерн, Редісон, Ґрейт Бир та Кіплінґ. Ці колонії перебрав він після виїзду зі Саскачевану о. А. Строцького.

У 1908-1914 роках, попри вище згадані колонії, о. Дидик обслуговував також і колонії: Брокен Гед, Вінніпеґовзис, Іст і Вест Селкірк, Стайнбах, Вікторія Парк, Ню-Йорк, Стовнвол, Ешвил, Ґімлі, Роблин, Етелберт, Ольгу, Елфінстовн, Стюарбурн, Сенді Лейк, Ровсбурн, Нюдийл, Вайтмавт, Анґусвил, Мавнтийн Ровд, Рембрандт, Фолей, Саптон, Янів, Комарно, Арборґ, Елк Ренч, Січ.

У 1915 році обслуговував о. Дидик Мавнтейн Ровд у Манітобі, а в Саскачевані: Альвену, Вонду, Ростерн і Ст. Джулієн.

У роках 1916 до 1921 обслуговував о. Дидик Мавнтийн Ровд, Ґонор, Елк Ренч і Гунс Велій і Манібові і час до часу доїздив до Принс Альберт, Алвени і Вонди в Саскачевані.

Перші початки праці о. С. Дидика, цього неструдженого місіонаря-піонера, були справді трудні. Треба було відбувати безнастанні подорожі, щоб дати духовну обслугу розкиненим по широких просторах українським поселенцям. Не було спочатку також жодних каплички, тож треба було відправляти богослуження по вбогих домиках наших поселенців. Із собою треба було возити всі речі, потрібні до богослуження. Та й багате у пригоди було життя цього подорожуючого місіонаря. Про свої пригоди він любив часто розказувати, а деякі з них і записав.

У своїх споминах о. С. Дидик цікаво описує одну небезпечну переправу через ріку, щоб обслужити вірних, які за рікою чекали на нього.

„У своїх місійних подорожах я відважився одного разу на ризиковну переправу через ріку Саскачеван. Приїхав я в околицю Ростерн, щоб там мати великодні відправи. По відправі на Ростерн коло Гучковського, вибрався я до Алвени, щоб там посвятити паски. А тут несподівано вночі натиснула вода, потріскали леди, почали плисти криги за кригами на ріці Саскачевані. На другому боці вже чекали Альвенці з возом. Але мені видавалося неможли-

вим дістатися на другий бік, бо крига натискала на кригу, а вода несла дерево, коріння і т. п.

„Нараз приступає до мене один чоловік, славний пачкар із борщівського повіту. Був це відважний чоловік. Каже до мене: „Отче, не бійтеся! Ідіть за мною. Я ручу, що переведу вас на другий бік". „Як?", питаюсь його. „Дайте мені валізки і, куди я буду скакати, туди й ви скачіть". Коли пригадаю собі моє скакання по ледяних кригах за моїм провідником, то ще й нині іде мені мороз поза шкіру. Але жаль мені було людей, що ожидали хто-зна відколи на свячення пасок.

„Мій переводчик взяв на плечі мою валізку, а в руки палицю і сказав мені: „Ступайте крок за кроком за мною на цю кригу, що на неї я стану". Я пішов за ним. Провідник паличкою пробував пливучу кригу, чи вона була ще сильна і водою не підлизана. А поступав проти води. Нераз треба було мені за ним перескакувати і два фіти з криги на кригу. Яка то небезпечна була річ! Двох мужчин скаче на кригу, що вже була крихка, підмита і легко могла заломитися. А впадеш під кригу, нема для тебе рятунку".

Це є тільки одна із пригод з місіонарських подорожей. Кожний із оо. місіонарів мав їх багато, тай часто їх переповідав.

О. Дидик був ревний священик та невтомний працівник у винниці Христовій. Своїх вірних любив любов'ю правдивого душпастиря та все своє життя провів у праці над їх духовним виробленням. Для всіх мав слова потіхи, поради й заохоти. Особливішу увагу звертав на хворих, яким завжди спішив із допомогою. Був великим любителем книжки і в хвилинах вільних від праці завжди читав. У його бібліотеці були все найновіші книжки з душпастирської ділянки. Своїм співбратам-священикам завжди служив практичними порадами.

На місійних подорожах провів о. Дидик майже все своє священиче життя; з валізочкою при боці і з готовою в ній проповіддю відбув він свою останню подорож до вічности, щоб там, перед своїм головним Пастирем, здати звіт із своєї праці в Його винниці. Дня 17 грудня 1950 р. о. Созонт мав відправити у василіянській церкві св. Юра в Ню-Йорку торжественну Службу Божу спиводу золотого ювілею свого священства і виголосити ювілейну проповідь. Однак того самого дня вранці, у манастирі ОО. Василіян у Ґлен Кові, дістав нагло параліжу. Усякі спроби лікарів його ратувати, виявилися безуспішними. Помер у лікарні в день св. О. Николая, 19. 12. 1950 р., у 75 році життя і по 48 літах безперервної душпастирської праці в Канаді й Спол. Державах.

О. Атанасій Филипів ЧСВВ. Перший раз приїхав о. Атанасій до Вінніпеґу 6 січня 1905 року в навечір'я Христового Різдва. Він був тоді якраз у дорозі з Галичини до Альберти на місійну працю. У січні 1907 року стає він, за волею своїх настоятелів, парохом церкви св. О. Николая в Вінніпеґу, яку до того часу обслуговував о. М. Гура. На тому становищі пробув о. Филипів повних 26 років. У Вінніпеґу бачимо його вже в серпні 1906 р.; приїхав заступити в парохії о. Гуру, який, для порятування здоров'я, мусів на час перервати душпастирську працю в Вінніпеґу й виїхати до Альберти.

Виконуючи при парохії св. О. Николая свої душпастирські обов'язи, о. Атанасій у роках 1906 до квітня 1913 доїздив також і на такі колонії: Іст і Вест Селкірк, Лийдівуд, Плезант Говм, Ґледстовн, Ґонор, Кукс Крік, Сарто, Винипеґозис, Овкбурн, Брокенгед, Бовсижур, Комарно, Талберґ, Арборґ, Елма, Транскона та Стюартбурн.

О. Атанасій працював серед тих самих труднощів та з такою самою ревністю, як і його співбрати по Чину. Він був добрий проповідник і щирий працівник на церковній і народній ниві. Радо служив усім радою і вказівками. Парохіяни церкви св. О. Николая з пошаною згадують свого довголітнього душпастиря.

О. Атанасій помер у Мондері дня 30-го жовтня 1937 року в 67 році життя та по 32 роках місіонарської праці в Канаді.

Преосв. Кир Василій Ладика ЧСВВ. Преосв. Кир Василій приїхав до Канади як богослов у 1909 році. Свої богословські студії покінчив він у семінарії ОО. Сульпіціянів у Монтреалі. Священичі свячення одержав дня 4 серпня 1912 року у Філядельфії з рук Преосв. Кир Сотера Ортинського ЧСВВ, а 11 серпня 1912 р. відправив у церкві св. О. Николая свою першу Службу Божу.

Як молоденький священик Кир Василій обслуговував до весни 1913 року такі колонії: Транскону, Мавнтейн Ровд, Розбурн, Ґімлі, Ґонор, Брокенгед, Стюартбурн, Толстой, Овкбурн, Спрінґфілд, Бовсежур, Розу, Вудленд та Кукс Крік.

Із Манітоби молодий та повний тоді місіонарського запалу о. Василій переїхав до Альберти. Багато свого часу провів він, проповідуючи місії по різних парохіях у Канаді й Спол. Державах. Назначений у 1923 році парохом церкви св. Йосафата в Едмонтоні; а в липні 1929 р. номінований і висвячений на єпископа для українців католиків у Канаді.

У роках 1921 до 1935 ОО. Василіяни обслуговували тільки церкву св. О. Николая в Вінніпеґу. У 1936 р. з приїздом молодих священиків

до Вінніпеґу отці почали обслуговувати такі колонії: Стед, Тальберґ, Брокенгед, Лийдівуд, Кромвел, Бовсежур, Ґонор, Брайтстовн, Ловленд, Гадашвил, Мекмен, Правда, Кармен, Вест Селкірк, Поплар Парк, Транскона і Кенора, Онт. Ці колонії обслуговували ОО. Василіяни до 1942 року. Кенору перестали ОО. Василіяни обслуговувати в 1944 р., а Транскону в 1948 р. У тому часі на згадані колонії доїздили отці: Д. Джиґолик, Павло Гевко, А. Винник, М. Винцентайло, Й. Сеньків, Ю. Слота, Б. Слобода, М. Пасічник, П. Олінський, А. Трух та Х. Кондратюк. Від вересня 1953 до травня 1955 р. о. С. Шевчук був сотрудником при парохії св. Покрови в Вінніпеґу.

Ось так коротко представляється душпастирська праця ОО. Василіян у Манітобі. Перші Отці місіонарі вже перенеслися до вічности по нагороду. Із собою взяли львину частину своїх споминів. Однак до їх могил, де б вони не знаходилися сьогодні, лине думка вдячности кожного вірного сина й доньки Католицької Церкви й українського народу. Це ж були ті сівачі, що кидали зерно Божої правди на ґрунт довірених їм душ та берегли його росту.

І це зерно принялося та видало рясні овочі. Колишні їх позиції перебрали тепер нові робітники. Вони продовжують їх працю. Але й ці мають багато труднощів до поборення. Та в тій їх праці, в боротьбі за Божу справу кріпить їх приклад їхніх попередників. А свідомість щедрої заплати за вірну і витривалу службу збільшує їх ревність у праці в Христовій винниці.

2. БУДОВА НОВОЇ ЦЕРКВИ

Думку про будову нової церкви піднесено перший раз на зборах церковного комітету дня 29-го травня 1944 року. Після поважної застанови над цею справою комітет рішив предложити її парохіянам на загальних зборах парохії.

Дня 23-го липня відбулися намічені збори. На них о. парох Й. Сеньків представив парохіянам плян будови нової, просторої, мурованої церкви на місці старенької, дерев'яної, у якій 40 літ відправлялися богослуження та яку задля її віку, треба було часто направляти. Нова церква, із входом від вулиці Флора, мала б стати в городі ОО. Василіян на тому місці, де стоїть парохіяльна резиденція. Тож треба б на неї приготовити місце: пересунути резиденцію отців і замкнути бічну вуличку, яка відділювала площу з помешканням отців від площі, на якій стояла стара церква. Приявні на зборах заявилися одноголосно за будовою нової церкви. Зараз вибрано будівельний комітет, до якого ввійшли панове: Іван Майкрук, Іван Гнида, Дмитро Юськевич, Петро Паук, Микола Савула, Славко Ребчук, Іван Дутка, Йосиф Костюк, Іван Ділай, Василь Гумницький, Стефан Корняк і Сава Крук.

Дня 27-го вересня о. парох Й. Сеньків повідомив Преосв. Кир Василія, що парохія св. О. Николая постановила взятися до будови нової церкви і предложив Їх Ексцеленції загальний

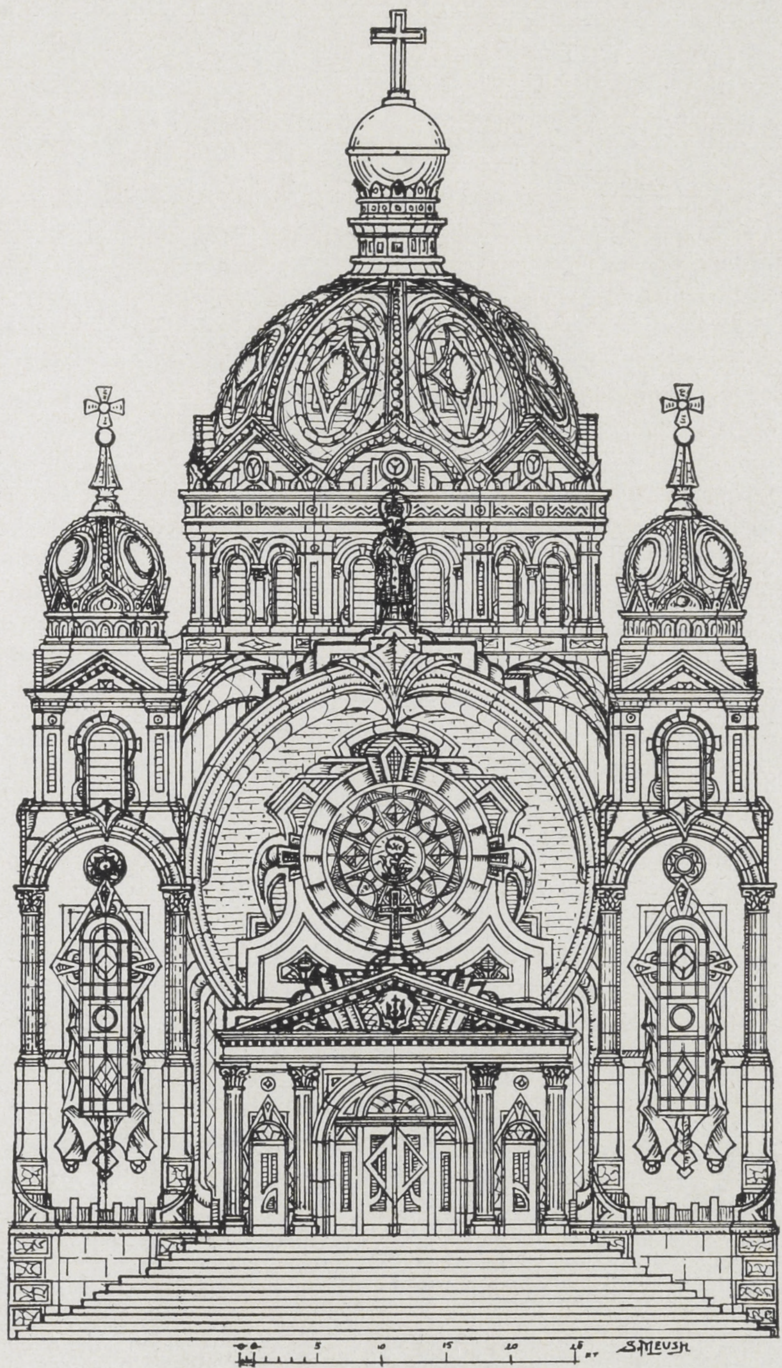

Нарис нової церкви св. О. Николая
Архітект — Степан Меуш

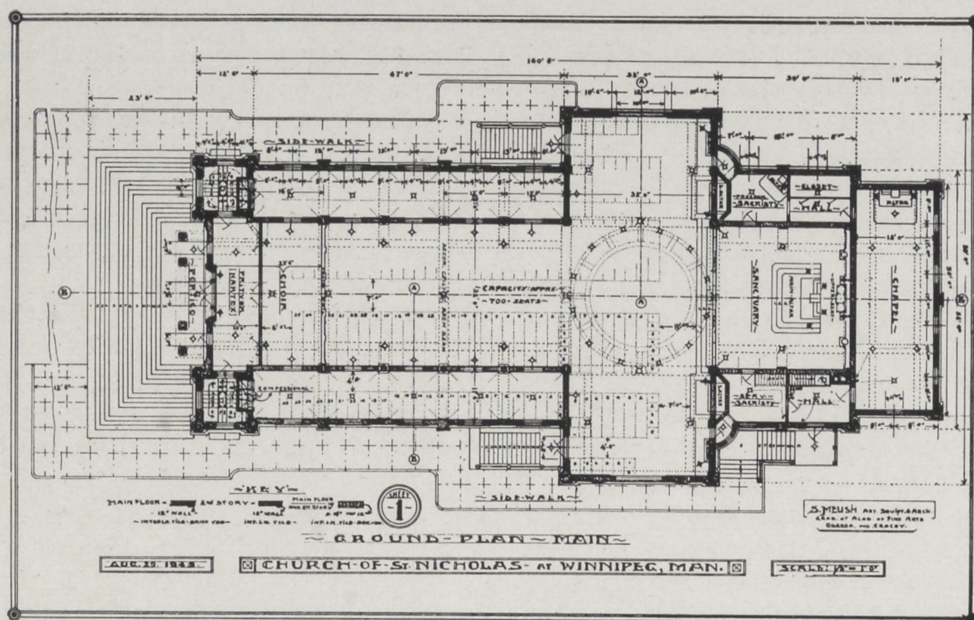

Головний плян нової церкви св. О. Николая. Проєктував Стефан Меуш.

начерк будови. Преосвященний дав свою згоду і благословення. Дня 22-го листопада 1944 року церковний комітет ураз із о. парохом був на авдієнції у Преосвященного Кир Василія, який заохотив їх до продовжування розпочатого діла. Маючи за собою згоду єпископа взявся комітет до праці.

Дня 11-го лютня 1945 року відбулися загальні збори парохії, на яких парохіяни зложили $5.250.00 на будову нової церкви. Два тижні потім згодили архітекта Стефана Меуша виготовити плян нової церкви.

Дня 29-го червня 1945 р. розпочато працю над пересуненням резиденції отців із полудне-во-східньої до північно-західної сторони городу і так підготовити площу під нову церкву. Люди охотно помагали, де було треба. До тижня резиденція стояла вже на новому місці.

Через літо, осінь і зиму церковний комітет зайнявся уряджуванням різних імпрез на фонд будови та робив дальші конечні приготування до будови нової церкви.

Авдиторія церкви св. О. Николая.

16-го квітня 1946 р. машини очистили площу з дерев, а 23-го того місяця машини почали копати яму на залю під церкву. Люди тішилися, що будова таки направду вже зачалася і цілий час приходили дивитися на поступ у будові. До тижня яма вже була готова.

Дня 6-го травня зійшлося около 35 охотників із лопатами, копати рови під т. зв. „футінь". Ці охотники приходили кожного дня, аж до викінчення цеї роботи (18 травня). Робіг доглядав архітект Стефан Меуш. Йому помагали у тому інж. Йосиф Брода з знаної сталевої фірми „Домініон Бридж" та Йосиф Дубецький, інспектор із Норт Амерікан Ойл Ко. Ці робили даром усі потрібні поміри. Роботі приглядалося вечорами багато цікавих видців, які дивувалися, що парохіяни так щиро і безплатно працюють коло своєї церкви. А були вечорі, коли працювало і по 40 людей-охотників. Над цілою боротою мав нагляд спеціяльний будівничий комітет, до якого належали: о. парох Й. Сеньків, архітект Ст. Меуш, Ілля Ділай, Славко Ребчук, Павло Майхрук, Іван Гнида й Іван Дутка.

Дня 7 травня Преосв. Кир Василій і Кир Ніл відвідали місце будови і висказали своє вдоволення з праці парохіян при копанні фундаментів. Дня 23-го травня робітники почали робити форми до виливання цементу на фундамент. Того самого дня наші Преосв. Владики в товаристві отців Володимира Фірмана, Мирона Кривицького, Михайла Григорійчука і Антона Цимбалістого знову відвідали місце будови.

Погода була гарна і робота йшла без перешкоди, так що дня 16 вересня 1946 р. парохіяни розібрали форми, в яких був вилятий бетоновий фундамент церкви. Після цього перервано будову церкви аж до наступного року.

Дня 14 квітня 1947 р. розпочали дальшу працю коло будови церкви. Між парохіянами знов увесь час знаходилися охотники, які, бажаючи заощадити парохії гроша, безплатно виконували працю, яку їм давав архітект. Охотники приходили звичайно вечорами, а через день працювали коло будови платні робітники.

День 27 липня був днем радости для парохіян. Того дня перший раз уряджено „пікнік" у новому підвалі („салері"). Людей було дуже багато. Всі тішилися, що вже мають своє місце, де можуть спокійно зійтися.

Заохочені поступом будови церкви парохіяни взялися тепер з іще більшим запалом збирати фонди потрібні для докінчення розпочатого діла. До цього змушували їх і конечність, бо треба ж було оплачувати і робітників і матеріял. У кампанії за фондами дуже поміг парохіянам величавий парохіяльний контест, у якому взяли участь: Розалія Вербицька, Єва Бучко і Богдан Скрипник. Цей контест закінчився дуже успішно дня 14-го грудня. У цьому контесті панна Єва Бучко здобула корону, а парохія одержала $7.000 (сім тисяч долярів).

Дня 7-го березня 1948 р. відбулося торжественне посвячення й офіційне відкриття викінченої церковної залі, що його довершив Преосв. Кир Ніл при великому здвизі народу.

Золотий ювілей Парохії св. О. Николая — це справді золота лента, на якій записані спомини праці, жертв, щирої любови й відданости парохів і парохіян св. католицькій Церкві. Тяжкі проби й напади мусіли переходити творці історії парохії. Та вони завжди були вірні, не хиталися, а позитивною, великою працею записали незнищеними буквами свої світлі сторінки в історії Української Католицької Церкви в Канаді. Нащадки — діти цеї Піонерки-Ювілятки де тільки будуть, скрізь понесуть це виховання, великого прив'язання до свого українського обряду, своєї рідної Церкви та рідного народу.

Панна Єва Бучко вибрана королевою успішного парохіяльного карнавалу й контесту популярности 14 грудня 1947 р. Збоку стоять Богдан Скрипник і Розалія Вербицька.

Парохіяльна авдиторія церкви св. О. Николая. Збудована 1948 р.

Преосв. Ніл Саварин в сослуженні оо. Й. Сенькова й В. Каменецького посвячує авдиторію св. О. Николая 7 березня 1948 р.

Святкування 350-річного ювілею Берестейської Унії в церкві св. О. Николая 1946 р. Преосв. Саварин служить Архиерейську св. Літургію.

Перші єпископські відвідини Преосв. Кир Максима Германюка церкви св. О. Николая 4 листопада 1951 р. Асистують о. Д. Шевчук і о. Л. Кусий.

ДУШПАСТИРІ ЦЕРКВИ СВ. О. НИКОЛАЯ

П А Р О Х И:

1899 о. Дамаскин Поливка ЧСВВ, організатор Парохії
1901 о. Іван Заклинський
1901-1904 о. Василь Жолдак
1904-1907 о. Матей Гура ЧСВВ
1907-1922 о. Атанасій Филипів ЧСВВ
1922-1924 о. Матей Гура ЧСВВ
1924-1933 о. Атанасій Филипів ЧСВВ
1933-1935 о. Нікон Горечко ЧСВВ
1935 о. Атанасій Филипів
1935-1937 о. Василь Каменецький ЧСВВ
1937-1940 о. Юрій Жидан ЧСВВ
1940-1942 о. Йосафат Тимочко ЧСВВ
1942-1950 о. Йосиф Сеньків ЧСВВ
1950 о. Василь Каменецький ЧСВВ
1950 — до сьогодні о. Амвросій Винник ЧСВВ.

П О М І Ч Н И К И:

1903-1909 о. Навкратій Крижановський ЧСВВ
1905-1906 о. Роман Волинець ЧСВВ
1906 оо. Антін Строцький, Іван Тимочко, Атанасій Филипів, всі ЧСВВ
1907 о. Володимир Стех ЧСВВ
1907-1921 о. Созонт Дидик ЧСВВ
1912-1913 о. Василь Ладика ЧСВВ
1921-1924 о. Єпіфаній Теодорович ЧСВВ
1924-1925 о. Порфирій Боднар ЧСВВ
1935-1937 о. Андрій Трух ЧСВВ
1936-1938 о. Діонисій Джиґолик ЧСВВ
1937-1938 о. Тит Лазор ЧСВВ
1937-1938 о. Ювеналій Слота ЧСВВ
1937-1939 о. Павло Гевко ЧСВВ
1938-1939 о. Амвросій Винник ЧСВВ
1939-1940 о, Мартирій Вінцентайло ЧСВВ
1939-1942 о. Йосиф Сеньків ЧСВВ
1942-1949 о. Боніфатій Слобода ЧСВВ
1943-1945 о. Маркіян Пасічник ЧСВВ
1944-1945 о. Христофор Кондратюк ЧСВВ
1946-1949 о. Марко Дирда ЧСВВ
1947-1949 о. Сотер Підскальний ЧСВВ
1950-1951 о. Григорій Хміляр ЧСВВ
1951 — до сьогодні о. Ювеналій Слота ЧСВВ
1952 — до сьогодні о. Севастіян Шевчук ЧСВВ
1954-1955 о. Діонисій Джиґолик ЧСВВ.

А Л Ь Б О М

першого св. Причастя

ДІТЕЙ ПАРОХІЇ СВ. О. НИКОЛАЯ

в Вінніпеґу

Перше св. Причастя дітей у парохії св. О. Николая в 1922 р. Посередині сидять зліва о. Матей Гура й о. Єпіфаній Теодорович ЧСВВ.

Перше св. Причастя дітей парохії св. О. Николая в 1924. р. Посередині сидить Впр. о. Порфірій Боднар ЧСВВ.

Перше св. Причастя дітей парохії в 1926 р. Посередині о. А. Филипів ЧСВВ.

Перше св. Причастя дітей парохії в 1938 р. Посередині зліва сидять о. Павло Гевко ЧСВВ і о. Юрій Жидан ЧСВВ

Перше св. Причастя дітей парохії св. О. Николая в 1940 р. Посередині о. Йосафат Тимочко ЧСВВ.

Перше св. Причастя дітей парохії св. О. Николая в 1942 р. Посередині о. Боніфатій Слобода ЧСВВ. Зліва с. Юліянна СНДМ, з-права с. Модеста СНДМ.

Перше св. Причастя дітей парохії св. О. Николая в 1944 р. Посередині о. Й. Сеньків ЧСВВ, зліва с. Маркела СНДМ, з-права с. Мартина СНДМ.

Перше св. Причастя дітей парохії св. О. Николая в 1949 р. Посередині о. Й. Сеньків ЧСВВ. З-права с. Порфирія СНДМ, зліва с. Юліянна СНДМ.

Перше св. Причастя дітей парохії св. О. Николая в 1952 р. Посередині о. А. Винник ЧСВВ.

Х Р О Н І К А

парохії св. О. Николая

1897

5. 4. о. Нестор Дмитрів із Злучених Держав відвідав Вінніпеґ.

1899

21. 10. До Вінніпеґу приїхав організатор парохії св. . Николая о. Дамаскин Поливка ЧСВВ.

12. о. Дамаскин Поливка ЧСВВ виїхав із Вінніпеґу до Злучених Держав.

1901

10. До Вінніпеґу приїхав перший раз о. Василь Жолдак.

1902

28. 10. Другий приїзд о. Василя Жолдака до Вінніпеґу.

1903

3. о. Платонід Філяс ЧСВВ проповідає місію в церковці св. О. Николая.

15. 11. Приїзд до Вінніпеґу ОО. Василіян Навкратія Крижановського й Матея Гури.

1904

31. 1. о. Матей Гура ЧСВВ стає парохом церкви св. О. Николая. Церковний комітет передає йому контракт і церковну касу.

14. 6. Почали копати пивницю від церкву св. О. Николая.

19. 12. Перша Служба Божа в новозбудованій церкві св. О. Николая.

1905

15. 1. о. Платонід Філяс ЧСВВ у прияві Преосв. А. Лянжевена торжественно посвячує новозбудовану церкву св. О. Николая.

16. 6. До парохії приїхали перші Сестри Служебниці Атанасія й Олексія.

28. 8. СС. Служебниці почали провадити школу при парохії.

1906

27. 9. о. Ахіль Делярій ЧНІ відправив першу свою Службу Божу в нашому обряді у церкві св. О. Николая.

1907

1. 1. о. Атанасій Филипів ЧСВВ назначений парохом церкви св. О. Николая на місці о. М. Гури.

14. 1. Преосв. А. Лянжевен відвідує церкву св. О. Николая.

4. 10. Парохія бере участь у посвяченні римокатолицької катедри в Ст. Боніфас.

1910

27. 7. До Вінніпеґу приїхав ВПреосв. Митрополит Андрій Шептицький.

28. 7. Архиєрейська Служба Божа ВПреосв. Митрополита в церкві св. О. Николая.

9. 10. Друга Архиєрейська Служба Божа ВПреосв. Кир А. Шептицького в церкві.

1911

8. 6. о. Созонт Дидик ЧСВВ звідомляє Сестер Служебниць, що Преосв. А. Лянжевен побудує школу для наших дітей.

6. 7. Перші основуючі сходини Братства св. Івана Милостивого під проводом о. Атанасія Филипова ЧСВВ.

7. Розпочали будову нової школи св. О. Николая.

22. 10. Посвячення школи св. О. Николая.

24. 10. Сестри Служебниці перейшли до нової школи, де й замешкали.

21. 11. Преосв. А. Лянжевен відвідує школу св. О. Николая.

9. 12. о. Єронім Бариш відправив Службу Божу в церкві св. О. Николая. Брат Йосиф Ґродський ЧСВВ, секретар ВПреосв. Митрополита під час його поїздки по Канаді в 1921 р., пише в своїх споминах, що Митрополит хотів назначити о. Бариша єпископом для канадійських

українців. О. Бариш, за бажаннями Митрополита, мав, перед висвяченням на єпископа, працювати якийсь час у Канаді як місіонар та познайомитися з місцевими обставинами. Та Канада йоне подобалася і він, по кількатижневому побуті в сифтонській окрузі, лишив Канаду й переїхав до Злучених Держав. Там 4 квітня він став крилошанином, архипресвітером і генеральним вікарієм при греко-католицькім єпископаті.

19. 12. Перший концерт дітей у школі св. О. Николая.

1912

8. 6. У свято Пресв. Євхаристії Службу Божу відправив сирійський католицький священик о. Авраам Катан, душпастир сирійців у Вінніпеґу. Під час Служби Божої о. А. Филипів перевів збірку на потреби сирійської місії в Вінніпеґу. Всеч. о. Катан взяв участь у поході з Найсв. Тайнами.

16. 6. Концерт дітей школи св. О. Николая в честь свого добродія Преосв. А. Лянжевена.

11. 8. Перша Служба Божа молодого василіянина о. Василя Ладики (теперішнього Архиєпископа) в церкві св. О. Николая.

11. Семен Демидчук, представник Рідної Школи в Галичині, відвідує школу св. О. Николая.

19. 12 Преосв. Кир Никита Будка в церкві св. О. Николая і привітальний концерт дітей школи св. О. Николая в честь нового єпископа.

1913

22. 3. Преосв. Никита Будка в своєму пастирському листі дякує ОО. Василіянам за приміщення, яке вони йому і його секретареві дали на три місяці.

22. 6. Преосв. Кир Никита Будка посвячує новий, великий дзвін, спроваджений із Европи, і надає йому ім'я Николай. Асистують Преосв. Владиці оо. С. Дидик і А. Филипів.

Вечором того дня Преосв. П. Ф. Стані, Апостольський Делеґат на Канаду, відвідує церкву св. О. Николая.

1914

12. 1. Хлопці з Української Католицької Бурси в Ст. Боніфас грають представлення в школі св. О. Николая.

1919

8. Велика буря в місті Вінніпеґу так зрушила головну церковну баню, що треба було її скинути й переробити дах.

1920

10. 5. До першого св. Причастя приступило 120 дітей. Іван Сич малює церкву.

1921

25. 7. До Вінніпеґу приїхали Впр. о. протоігумен Анастасій Калиш ЧСВВ і бр. Йосиф Ґродський ЧСФВ, секретар Митрополита Шептицького.

31. 7. Посвячення угольного каменя під читальню Просвіти.

28. 8. До Вінніпеґу приїхав ВПреосв. Кир Андрій Шептицький, Галицький Митрополит.

9. 10. Урочисте відкриття читальні Просвіти.

9. 10. Впр. о. протоігумен А. Калиш виїхав до Бразилії.

13. 10. Концерт дітей школи св. О. Николая в честь Митрополита Андрія. Під час концерту діти вручили Митрополитові китицю з квітів і долярів, як дар шкільних дітей українським сиротам у рідному краю.

23. 10. Архиєрейська Служба Божа Преосв. Будки і посвячення головного престолу в церкві св. О. Николая.

1922

28. 1. Панахида в церкві за бл. п. Папу Венедикта XV.

12. 2. Проголошено в церкві вибір нового Папи Пія XI.

24. 5. Преосв. Кир Никита Будка довершив обряду прийняття 45 дівчат до Марійського Союзу.

17. 7. Основано товариство Апостольства Молитви в парохії.

13. 9. Іван Боберський і Осип Назарук, делеґати з Галичини, відвідують школу св. О. Николая. Діти школи влаштували з цього приводу концерт.

1924

9. 1. о. Єпіфаній Теодорович ЧСВВ виїхав до Едмонтону.

11. Місія й відсвяткування 300-их роковин смерти св. Йосафата.

1925

25. 1. В Едмонтоні помер перший парох церкви св. О. Николая о. Матей Гура ЧСВВ

1927

18. 10. ВПреосв. Андрій Касульо, Апостольський Делеґат на Канаду, відвідав церкву й школу св. О. Николая.

1929

28. 4. Проголошено в церкві номінацію нового єпископа Преосв. Василія Ладики ЧСВВ для українців-католиків у Канаді.

12. 5. Парохіяльний комітет ухвалив справити нагрудний хрест для єпископа-номіната Преосв. Ладики.

27. 5. Перше прийняття членок до канонічно ереґованої Марійської Дружини.

16. 6. Заохота до участи в консекрації Преосв. Ладики в Едмонтоні, куди їде спеціяльний поїзд.

19. 7. Преосв. Кир Василій приїздить до Вінніпеґу й замешкує в домі ОО. Василіян.

21. 7. Інтронізація Преосв. Кир Василія в церкві св. О. Николая. Участь бере Преосв. Кир Констянтин Богачевський, єпископ американських українців.

1930

16. 9. Преосв. Василій Ладика перейшов із помешкання ОО. Василіян до єпископської резиденції при Скошя Стр.

1931

29. 3. Заложено й посвячено Хресну Дорогу в церкві св. О. Николая.

8. 11. Посвячено органи в церкві.

1932

6. 1. Перший раз відправлено опівночі різдвяну Службу Божу, замість о 5 годині ранку, щоб дати змогу робітникам бути на відправі.

1933

31. 10. о. Атанасій Филипів ЧСВВ виїхав до Мондеру на уряд ігумена василіянського манастиря. О. Нікон Горечко ЧСВВ назначений на пароха церкви св. О. Николая.

1934

18. 3. Велика восьмидневна місія для молоді міста Вінніпеґу. Проповідав о. Андрій Трух ЧСВВ.

27. 5. Парохія св. О. Николая уряджує День Молоді для всієї молоді міста Вінніпеґу. Службу Божу править Впр. о. протоігумен Н. Крижановський ЧСВВ.

. 5. Всесв. о. архимандрит Діонисій Ткачук, головний настоятель ЧСВВ, відвідав манастир ОО. Василіян і церкву.

11. 7. Віднова парохіяльної резиденції.

1935

7. 2. Впр. о. Йосиф Схрейверс ЧНІ, Візитатор СС. Служебниць, відвідує школу св. О. Николая і править Службу Божу для дітей у каплиці.

5. 12. Засновано товариство Скавти (пласт) для хлопців і дівчат у парохії.

1936

25. 5. До Вінніпеґу приїхав о. Діонисій Джиголик ЧСВВ помагати в парохії.

6. 9. Парохія ухвалила змінити старий календар на новий — григоріянський.

25. 10. 25-річний ювілей школи св. О. Николая.

15. 11. Посвячення домівки для молоді, що її збудувала на церковній площі сама молодь.

1937

21. 3. Перша Служба Божа о. Ювеналія Слоти ЧСВВ в церкві.

4. Парохія купила площу за містом Вінніпеґу на новий парохіяльний цвинтар Пресв. Родини.

22. 8. Торжественне посвячення нового цвинтаря Пресв. Родини.

13. 10. Й. С. Гетьманич Данило Скоропадський серед дітвори школи св. О. Николая. „Всюди говорю до старших, а тут із найбільшою приємністю я говорив до дітей" — сказав достойний гість.

30. 10. У Мондері помер о. Атанасій Филипів ЧСВВ.

1938

6. 1. Й. С. Гетьманич Данило на святій вечері в манастирі ОО. Василіян. Відтак був він приявний на північній різдвяній Службі Божій у церкві.

14. 7. Висвячення на священика диякона Петра Серветника.

20. 7. Ремонт школи св. О. Николая.

27. 11. Заклик до пожертв на недавно отворени сиротинець в Айтуні, Саск.

1939

23. 7. Висвячено на священика диякона Христофора Кондратюка ЧСВВ.

30. 7 Перша Служба Божа о. Х. Кондратюка ЧСВВ.

1940

10. 4. В Стемфорд, ЗДА помер о. Навкратій Крижановський ЧСВВ, який від 1903 до 1910 обслугував Вінніпеґ і околицю.

1941

21. 1. Заведено в парохії новий григоріянський календар.

30. 1. Змагання в красномовстві між учнями католицьких шкіл міста Вінніпеґу. Ольга Пащак, учениця школи св. О. Нико-

лая, одержує срібну медалю.

16. 3. Лефтенант Ґовернор Манітоби на Службі Божій із Преосв. Кир Василієм.

22. 6. Перша Служба Божа о. Михайла Мельника.

25. 12. Перший раз відправлено північну різдвяну Службу Божу за новим стилем.

1942

29. 11. Архиєрейська Служба Божа Преосв. Кир Амвросія Сенишина ЧСВВ, єпископа-помічника в Америці. Концерт дітей школи св. О. Николая в його честь.

1943

16. 5. На священиків висвячені диякони Володимир Шевчук, Єпіфаній Пащак, Пахомій Дидик і Віктор Сорока, всі ЧСВВ.

23. 5. Перша Служба Божа оо. Є. Пащака і П. Дидика. По Службі Божій парохіяльний бенкет у честь приміціянтів у читальні Просвіти.

26. 9. Архиєрейська Служба Божа Преосв. Ніла Саварина ЧСВВ, єпископа-помічника Преосв. Ладики. Школа св. О. Николая вітає Преосв. Ніла концертом.

17. 10. День вояків у парохії. Відслонення пропам'ятної таблиці з іменами вояків із парохії.

24. 10. Хор школи св. О. Николая під проводом о. Б. Слободи ЧСВВ співає в Амфітеатрі. Відтак на 28. 10. співає на конвенції вчителів.

1944

4. Його Ексц. Ирл оф Етлон, генеральний Ґубернатор Канади, в переїзді через Вінніпеґ, відбирає на двірці СНР заяву вірности від представників молодечого парляменту католицьких шкіл міста Вінніпеґу. Представником школи св. О. Николая був Михайло Савка, провідник опозиції в парляменті.

23. 7. На піврічних зборах парохії рішено будувати нову церкву.

27. 9. Преосв. Василій Ладика одобрює плян будови нової церкви.

17. 9. Преосв. Кир Ніл посвятив Інститут для дівчат при вулиці Кеннеді. Парохія зложила на Інститут $635.00.

1945

29. 6. Почалася робота коло пересування парохіяльної резиденції на нове місце, щоб опорожнити місце на будову нової церкви.

4. 7. Відсвятковано 100-річний ювілей Апостольства Молитви.

1947

1. 6. Його Еміненція Кардинал Тіссеран відвідує церкву св. О. Николая.

4. 7. Всесв. о. Гліб Кінах, Генеральний Вікарій ЧСВВ, і о. Йосафат Лабай, Генеральний Економ ЧСВВ, відвідали парохію.

27. 7. Відбувся перший пікнік у новозбудованій парохіяльній залі.

10. 8. Перша Служба Божа о. Патрикія Пащака ЧСВВ. По Службі Божій відбувся парохіяльний бенкет у честь о. Пащака в залі Братства св. Івана Милостивого.

5. 10. Започатковано полудневу Службу Божу, т. зв. дванадцятку в неділі.

6. 12. Великий парохіяльний контест популярности на фонд будови нової церкви, що приніс $7.000 до церковної каси. Королевою контесту вийшла Єва Бучко.

1948

8. 3. Преосв. Кир Ніл Саварин посвятив, при великій участі людей, нову парохіяльну авдиторію.

13. 6. Перша Архиєрейська Служба Божа Преосв. Кир Андрія Роборецького, єпископа-помічника Преосв. Василія.

30. 6. Архиєрейська Служба Божа Преосв. Ісидора Борецького, єпископа-екзарха на Східню Канаду.

4. 7. Парохіяльний хор церкви св. О. Николая бере участь у відсвяткуванні 30-річчя священства Впр. о. Филипа Ру ЧО в Кукс Крік, Ман.

9. 9. Наради всіх парохів міста Вінніпеґу під проводом Преосв. Андрія Роборецького в справі допомоги школі св. О. Николая.

2. 11. Похорон бл. п. о. Христофора Кондратюка ЧСВВ. Приявні були Преосв. Кир Василій і 24 священики.

28. 11. З'їзд УКЮ провінції Манітоби. Наради в авдиторії св. О. Николая.

1949

8. 2. Похоронні богослуження за бл. п. о. Михайла Григорійчука.

19. 9. о. Марко Дирда ЧСВВ від'їхав до Едмонтону.

25. 9. Участь парохії у вервичній круціяті о. Пейтона.

1950

9. 2. о. Василь Каменецький удруге став парохом церкви св. О. Николая.

7. Впр. о. монсіньор Йосиф Мойолі з Свящ. Конґреґації Східньої Церкви і

Впр. о. Павло Миськів, Генеральний Прокуратор ЧСВВ в Римі, відвідали ОО. Василіян і церкву.

27. 10. о. Амвросій Винник ЧСВВ назначений парохом церкви св. О. Николая.

17. 12. У Ґлен Ков, Н. Й., ЗДА помер о. Созонт Дидик ЧСВВ.

1951

12. 5. До парохії приїхав о. Ю. Слота ЧСВВ.

14. 5. о. Григорій Хміляр ЧСВВ, катехит школи св. О. Николая, від'їхав до Ню-Йорку.

4. 11. Перша Архиєрейська Служба Божа Преосв. Максима Германюка ЧНІ, єпископа-помічника Преосв. Василія.

12. 11. Впр. о. Венедикт Мельник ЧСВВ, місіонар із Бразилії, відвідав ОО. Василіян і церкву.

14. 11. Перша Служба Божа о. Євгена Кушка ЧСВВ, учня школи св. О. Николая.

14. 11. 40-річчя школи св. О. Николая.

1952

12. 5. Парохія виступає з „фловтом" Благовіщення у марійському поході по головній вулиці міста Вінніпеґу.

12. 5. Закінчення дієцезального карнавалу й коронування королевої — Маріянни Беднарської з парохії св. О. Николая.

18. 5. Відсвяткування 50-річчя приїзду до Канади СС. Служебниць.

6. 7. Відсвятковано 30-річчя оснування Апостольства Молитви в парохії.

13. 7. Священичі свячення диякона Мартина Прийми ЧСВВ.

20. 7. Перша Служба Божа о. Мартина Прийми ЧСВВ.

25. 7. Всесв. о. Тит Галущинський, архимандрит ЧСВВ, відвідав ОО. Василіян.

28. 12. Парохія відсвяткувала 40-річчя приїзду до Канади Преосв. Кир Никити Будки й оснування дієцезії. Службу Божу відправив перший секретар Преосв. Будки о. Йосиф Бала. Проповідь виголосив Преосв. Кир Максим Германюк ЧНІ.

1953

8. 2. У церкві пояснено нові зарядження Риму щодо євхаристійного посту.

4. Впр. о. Володимир Ковалик, Генеральний Прокуратор ЧСВВ в Римі, відвідав ОО. Василіян і церкву.

16. 8. Никола Куць перебрав управу хору від п. Василя Тимкова.

13. 9. День Піонерів у парохії. Всім старшим піонерам-парохіянам вручено почесні грамоти.

27. 9. о. Севастіян Шевчук ЧСВВ назначений на сотрудника парохії св. Покрови в Вінніпеґу.

18. 10. Закінчення шкільного карнавалу. Королевою карнавалу вийшла Софія Муц, а королем Мирон Булавка.

25. 10. Відсвятковано 50-річній ювілей приїзду ОО. Василіян до Канади.

1954

1. Никола Сухінський став дириґентом парохіяльного хору.

25. 3. Прийняття хлопців і дівчат 6 і 10 кляс до Марійської Дружини.

30. 5. Торжественне відсвяткування Марійського Року.

4. 7. Посвячення і відкриття дієцезальної оселі „Український Парк" та коронація королеви — Надії Репи з парохії св. О. Николая.

18. 7. Перша Служба Божа о. Корнилія Пасічного ЧСВВ, б. учня школи св. О. Николая.

24. 7. Впр. о. Йосиф Мартинець, Генеральний Протоконсультор ЧСВВ в Римі, відвідав церкву й дім ОО. Василіян.

ДОКУМЕНТИ

У цій частині ювілейної книги поміщуємо, перший раз в історії, важливі документи, які відносяться до історії Української Католицької Церкви в Канаді, особливо ж до її початків.

Перший документ — це послання ВПреосв. Митрополита Кир Андрія Шептицького до канадійських українців, яке привіз із собою секретар-відпоручник Преосв. Митрополита, о. Василь Жолдак, коли приїхав до Канади.

Другий документ — це Меморіял про релігійне положення українців та про засоби зберегти їх віру, що його предложив о. Созонт Дидик ЧВВ на Першому Генеральному Соборі у Квебеку в 1909 році.

Перше послання митрополита Андрія до канадійських українців

Життя й розвиток спільноти канадійських українців у своїх початках тісно пов'язані з особою Високопреосвященного Митрополита Кир Андрія Шептицького, Великого Сина Галицької Землі.

Митрополит Андрій живо цікавився всіми проявами українських поселенців у Канаді вже в самих початках своєї Архиєрейської праці. Про ті речі довідуємося з різних документів, які збереглися досьогодні.

Коли нашого Владику відвідав був 1900 р. в Станиславові, де він був єпископом, о. А. Лякомб, Облят, зі Ст. Альберт і представив релігійні проблеми канадійських українців, Преосв. Кир Андрій задумав відвідати своїх братів і сестер у Канаді. Одначе свого пляну не міг перевести в життя через різні обставини. Найперше мав багато праці у своїй Станиславівській Єпархії, опісля ж, коли став Митрополитом, спали на нього нові обов'язки.

Українські поселенці часто писали до свого Духовного Провідника і просили прислати українських священиків із Галичини. Але справа не була легка, бо Галичина не мала стільки безженного духовенства, щоб заспокоїти потреби місійних теренів. Отці Василіяни, які перебрали були місію в Бразилії, теж не могли дати своїх священиків-місіонарів.

Щоб мати певні дані про положення українців у Канаді під релігійним оглядом, ВПреосвященний Митрополит вислав у 1901 р. до Канади о. Василя Жолдака, свого секретаря, який мав опісля повернутися до Львова і здати Митрополитові докладний звіт. Водночас передав Кир Андрій о. Жолдаком своє перше послання до канадійських українців, яке було видруковане в Жовкві в 100 примірниках, як рукопис із правами власности.

Можна було сподіватися, що цей пастирський лист Митрополита тяжко буде віднайти. Але так воно не сталося. Дбайливий п. Йосиф Когут із Стюартбурн, Ман., пильно його зберіг і недавно передав ОО. Василіянам у Мондері.

З цього послання ясно бачимо як любив Галицький Митрополит українських поселенців у Канаді, як хотів їм допомогти та старався давати свої батьківські поради й науки. Цей лист завжди актуальний. Пробивається з нього сила ума Митрополита в його пояснюванню правд св. віри.

Щоб утривалити цей документ і пригадати його всім, які мали щастя бачити, знати й слухати проповідей Великого Митрополита, передруковуємо листа нижче. Друкуємо його теж для всіх українців, народжених у Канаді, щоби прочитали це послання з увагою й заховали глибоко в серці слова й думки людини, яка жила і працювала для спасіння душ на славу Божу й добро Українського Народу.

АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ

Божою Милістю і Святого Апостольського Римського Престола благословенням Митрополит Галицький, Архиепископ Львівський, Єпископ Каменецький

РУСИНАМ ОСІЛИМ В КАНАДІ

Мир в Господі і наше Архиєрейське благословення!

Вже від двох літ дістаю від Вас листи, в котрих представляєте Ваше сумне положення і просите про священиків. Я досі на ті Ваші листи нічого не відповів. Не з обоятности до Вас. Ой ні! Хто ж міг би бути обоятним на Вашу долю, на Ваші сльози, на Ваші просьби. Як би мене не стримувала праця дома й обов'язки, які на мене вложив Бог, я був би вже давно сам до Вас поїхав, щоб Вам принести потіху і по можности поміч. Я лише для того не відписував, бо не хотів на Ваші листи самими словами відповідати. Я хотів зробити те, про що Ви мене просили; я хотів Вам вислати священика. То не була річ легка. Треба було передусім знайти чоловіка, щоб прийняв на себе той трудний обов'язок і всі тяжкі праці, які з ним в'яжуться. Знайшовши чоловіка треба було обдумати дорогу, зложити потрібні гроші, бо ніхто на цю ціль мені грошей не дав і не дає, я сам мусів за все заплатити. Треба було зібрати ризи і церковні книги, потрібні до праці, вкінці вистаратися для місіонаря про всі папері.

За ласкою Божою та ціла робота готова і разом з тим листом посилаю Вам священика, котрий ревно буде для Вас працювати. Тим священиком є о. Василь Жолдак. Знаю його добре, бо через два роки був моїм секретарем, разом зі мною працював, їздив зі мною по селах, коли я вірних своєї єпархії відвідував.

Він рішився поїхати до Вас до Канади, тому цілим серцем тішуся тим і з благословенням висилаю його в ту далеку дорогу та одночасно доношу Вам про те в цім моїм посланню. Прийміть же його щирим серцем так, як зі щирим серцем він до Вас їде. Слухайте Його наук, жийте так, як він Вам скаже і за поміччю Божою знайдете в нім правдивого вітця, він же буде мати потіху, що його працю буде для Вас хосенна.

Відразу до всіх Вас заїхати і всіх відвідати не може. Зближається зима, тому й подорожі трудніші. А крім того є в кількох різних місцях по кілька і по кільканадцять наших родин так, що багато ще мине часу, заки всіх об'їде. Длятого в тім моїм листі хочу Вам хоч коротко сказати, як і що маєте робити, коли ще не маєте священика. Та наука буде Вам потрібна на довгі літа. Як досі не можу Вам більше священиків післати, а один на так вс-

лике число вірних, розсіяних в так великому краю як Канада не вистачає. Добре як раз у рік зможе кожну оселю відвідати. Тому більшу частину року мусять вірні обходитися без священика.

Перша річ, братя мої милі, на котру мусите передусім уважати є та, щоб між Вами не затратилася свята наша віра.

Без віри нема спасення, нема щастя вічного! Віра свята, то найдорожчий наш скарб. Більше варта ніж всі добра цього світу. Цілий світ перемине, кожного з нас чекає смерть. По смерті чекає нас суд Божий. Добра, котрі віра свята приносить, лишуться нам на віки. Принесуть нам безконечну радість в небі; остережуть нас від вічного нещастя, від вічної погибелі в пеклі.

Держіться проте сильно віри святої! Не дайте її собі вирвати; не допустіть, щоб між Вами затратилася.

А щоб поміж Вами не затратилася, старайтеся самі всіми силами віру святу добре знати. Хто письменний, хай читає іншим побожні книжки; хай вчить інших катехизму. Ви слова Божого не чуєте, бо не маєте священиків. Заступайте слово Боже, голошене по церквах, словом Божим писаним у побожних книжках. Певно нема хати поміж Вами, де не було б хреста святого, збитого хоч з двох патичків, бо св. хрест, на котрому за нас умер Христос Син Божий — це знак нашого спасіння. Так само хай не буде між Вами християнської родини, котра в хаті, хоч як убогій, не мала б слова Божого, записаного в побожній книжці.

З тим листом посилаю Вам такі побожні книжки. Читайте ж їх, вони принесуть Вам ласку і благословення неба. А як хто з Вас схоче більше тих книжечок, хай до мене напише, я йому пішлю. (Адреса до мене така:

Metropolit Szeptycki — Austria, Lemberg).

Як можете дістати слово Боже від священика, то ще ліпше як з доброї книжки. Священик Вам не лише слово Боже голосить, але й Тайни святі роздає і Службу Божу править. Без священика дуже трудне спасіння вірних. Бо без покути нема відпущення гріхів, а покута дуже тяжка поза святою сповідю, одначе сповіди нема, коли нема священика.

Але не кожний священик має право сповідати. Щоб священик міг сповідати мусить мати від св. Церкви власть до сповіди.

Як же би міг хто небудь без тої власти гріхи відпускати?

Длятого, коли до Вас приходить священик, то заки його приймете, питайте за ту власть, чи її має від Церкви?

Будете могли це пізнати по тім, якої Церкви священик тримається. Як не тримається правдивої Церкви, то від неї і власти не має. А як не має від неї власти, то вже ніякої правдивої власти не може мати.

Тоді і сповідь в нього не буде важна і слово Боже перекручене і несправедливе. Такий священик, то не пастир а вовк в овечій скірі. Стережіться лжепророків, сказав Христос, і я тим самим словом до Вас відзиваюся.

Правдива Церква Ісуса Христа, котра одна має власть відпускати гріхи, то наша свята католицька Церкви. А то Вам знак, по котрому можете її пізнати, що має голову Папу Римського. Римський Папа, це намісник Ісуса Христа, Єпископ усіх єпископів і всіх вірних; Пастир цілого християнського світу, видимий голова Церкви. Хто його тримається, той тримається Ісуса Христа; хто його слухає, слухає Ісуса Христа. Хто ж від нього відірвався, відірвався від Церкви, від Ісуса Христа, від Бога.

Хочете знати, який єпископ, який священик є правдивим душпастирем і хто має власть відпускати гріхи, питайте про того єпископа і про того священика, котрий до Папи Римського признається. Хто ж до Папи Римського не признається, хотяй був би і єпископом і мав такий обряд і таке богослуження як у нас, і навіть говорить мовою подібною до нашої, того не приймайте і не слухайте, бо не на добру дорогу Вас веде, не до спасіння, а на вічне погублення.

Тому моя перша рада і перше моє усильне прохання до Вас: тримайтеся святої віри, цініть її над життя.

Як хто хоче спастися, передусім потреба, щоб тримався католицької віри. Якщо б хто не заховав її цілої і ненарушеної, без найменшого сумніву згине на віки.

Католицька віра така:

Почитати одного Бога в Тройці і святу Тройцю в єдинстві. Визнавати три особи, а одно божество: Отця, Сина і Святого Духа — три особи, але не три Боги, лише один Бог. Всі три особи собі рівні, одно мають божество, рівну славу, співвічний маєстат. Отець так само як Син і Св. Дух безконечний, передвічний, предобрий, пресвятий і премилосерний, але заразом і справедливий суддя людської совісти. Отець сотворитель неба і землі від нікого не походить, але перед усіми віками зродив рівного собі в божестві Сина єдинородного. Разом зі Сином перед всіми віками стали початком рівного собі передвічного Св. Духа, Син з Отця зроджений, а Св Дух з Отця і Сина походить.

Той Отець небесний зіслав з неба на землю єдинородного свого Сина для спасіння людей, що через гріх перших родичів мали згинути на віки. Син Божий, правдивий Бог, став у часі чоловіком, за справою Св. Духа народився з Преч. Діви Марії. В одній Божій особі, в особі Сина Божого злучилися дві природи — Божа і людська. Не змішалися, але на віки незмінно в Ісусі Христі, котрий тим способом є і правдивим Богом і правдивим чоловіком. Як Бог народився перед віками з Отця небесного без матери, як чоловік народився в часі з Преч. Діви Марії без Отця. То рождество дивне і чудесне, бо чудом Св. Духа породила Дівиця без мужа Божу особу, даючи їй людську природу.

Ту Преч. Дівицю Марію християнський світ називає Богородицею, бо той, що з Неї народився Ісус Христос, не є простим чоловіком, але чоловіком і Богом разом в одній особі Божій.

Той Ісус Христос наш Пан, Син Божий як Бог, а Син Преч. Діви як чоловік, тридцять три роки жив між людьми, проповідав Божу науку, уздоровляв хворих, воскрешав умерших, вертав сліпим зір. Вкінці замучений на хресті вмер тілом як чоловік. Добровільно прийняв на себе цю смерть за спасіння людського роду. Життя своє в жертву за нас приніс, щоб відкупити нас від смерти. На третій день воскрес. З тілом і душею вознісся на небо. З неба зіслав Св. Духа на своїх Апостолів і учеників. Перед вознесенням Ісус Христос оснував свою Церкву; єдину, святу, католицьку та апостольську. В тій Церкві установив апостолів, а з поміж них зробив найстаршим Петра. Петрові

та Апостолам віддав ключі Царства небесного, казав їм проповідати Євангеліє, казав їм справувати св. Тайни, котрі установив. По Петрі його наступники стали намісниками Христовими. Святу Церкву провадить Св. Дух і не допускає, щоб коли небудь могла в науці Христовій помилитися. Як непомильною є Церков, так непомильний Папа, голова Церкви. Він учителем світу християнського, його наука є наукою Ісуса Христа. Коли ту науку Божу толкує або розяснює, Св. Дух так у тім ділі при нім, що його наука певною і непомильною.

Є сім св. Тайн, про котрих нас учить св. віра. **Хрещення,** в котрім водою і призванням св. Тройці наші душі освячуються від первородного гріха. **Миропомазання,** в котрім св. миром і святими словами, означуючими незатерту печатку Св. Духа на наших душах — ми посвячені на Христових воїнів. **Покаяння,** в котрім, ті, що сповідаються зі жалем перед священиком, потвердженим церковною властю, відпускаються гріхи. **Св. Євхаристія,** в котрій під видом хліба і вина приймається Тіло і Кров Ісуса Христа. **Єлеопомазання,** в котрім через помазання і молитву священика відпускаються хворим їх гріхи, кари за гріхи, а часом повертається здоров'я тіла. **Тайна священства,** в котрій положенням рук єпископа та його молитвою людина може дістати власть приносити Богові жертву Служби Божої. **Тайна супружжя,** в котрій муж і жінка собі присягають перед Богом подружню вірність і дістають Божу ласку на християнське подружнє життя.

Принимаємо і віримо, що всі рішення святих соборів вселенських про віру є певним і непомильним толкуванням Божого об'явлення. Принимаємо і віримо, що науки, представлені як Боже обявлення в двох послідніх Соборах, Тридентійськім і Ватиканськім, є святі, Богом обявлені і непомильні неменше від давніших вселенських соборів. Передусім же принимаємо і віримо в науку Ватиканського Собору про першенство власти Римських Папів і про їх непомильне учительство.

Почитаємо і величаємо Пренепорочну Діву Марію Богородицю і Матір Христа Спаса і Бога нашого.

Віруємо і визнаємо, що від першої хвилини зачаття Вона була чудесним привілеєм Божої ласки встережена від всякої плями первородного гріха, в котрім ми всі народилися.

Віруємо і визнаємо, що Христова Церква одна, свята, католицька й апостольська має від Христа власть нами рядити, нас пасти, нам розказувати. Має власть встановляти закони і відпускати гріхи.

Віруємо і визнаємо, що Боже об'явлення міститься в книгах св. Письма нового і старого завіту і в церковній науці, що з рода в рід перейшла від апостолів аж до нас і ціла ненарушена переховується в святій католицькій Церкві.

Віруємо, що по смерті чекає нас суд, а по суді після заслуг: добрих небо, а злих пекло. В небі блаженні цілу вічність будуть радуватися оглядаючи безконечну славу Божого лиця; в пеклі нещасливі, що в смертельнім грісі померли, будуть на віки відкинені від Бога мучитися в огні. А ті, що в ласці Божій, але без достаточної покути зійшли з того світу, так довго будуть покутувати в чистилищі, доки всіх довгів не сплатять Божій справедливості.

Віримо, що можемо їм молитвами і нашими жертвами помогти.

Віримо, що св. католицька Церква має власть надавати відпусти, то є відпускати і кару дочасну, котра належиться грішникові, через що з безмірного скарбу заслуг Ісуса Христа і святих платить Божій справедливості за каючихся грішників.

Вижидаємо воскресення тіл, сподіваємося безконечного життя у небесних розкошах.

Така католицька віра. По сто разів переходіть собі всі ті правди тут коротко зібрані і добре старайтеся їх пізнати. Пам'ятайте, що хто б лиш одну з тих правд заперечував або не приймав, той не міг би бути спасеним. Був би виклятим єретиком і відлученим від Христа, через котрого наші душі дістають ласку в Бога, без котрої нема спасіння.

***

А друга моя рада така. Тримайтеся Божого закону — стережіться гріха. Гріх — це смерть для душі, бо відбирає їй Божу ласку, котра життям і спасінням і найвищим, єдиним добром душі.

По грісі наступає кара загніваного справедливого Бога. А гнів Божий, неласка Божа, страшна! Страшна річ, братя милі, впасти в руки загніваного, справедливого Бога. Страшна річ вкиненим бути в пекольний вогонь; страшна річ бути виключеним від щастя блаженних в небі.

Перед такою страшною карою стинається кров у жилах, а серце зі страху стискається. На таку страшну кару наражується грішник через один смертельний гріх. Гріхом смертельним може бути і діло і гадка, і діло, що перед людьми жадною не є провиною!

За одну грішну гадку стали покарані небесні ангели на віки проклятими дияволами; за один гріх перших родичів цілий людський рід покараний. Один гріх вистачить, щоб двері неба замкнути перед чоловіком і перед його ногами отворити ворота пекольні.

Хто з Вас згрішив, хай плаче, хай покутує, хай любовю безконечно доброго свого Отця на небі стирає з душі пляму гріха, хай ним бридиться і від нього відвертається, хай його поправить і хай просить всемилосерного Отця, щоб його гріх йому відпустив і прийняв його назад до своєї ласки так, як прийняв блудного сина його добрий батько.

Піднесіться з гріха, поправте своє життя і старайтеся в кожній хвилині життя любити Бога над усе, котрий Вас так полюбив, що Сина свого з неба до Вас для вашого спасіння прислав; котрий Вас так любить, що бажає і хоче вашого спасіння, хоче Вас як Отець свої діти пригорнути до себе, у своїм вічнім царстві мати у себе, як дітей гостити.

Любіть найдорожчого, найсолодшого і найліпшого нашого Пана і Спасителя Ісуса Христа. Він з любови до Вас на хресті свою Кров пролляв; з любови до Вас вставляється за Вами в Отця свого небесного і готов би ще раз за кожного з Вас зосібна вмерти, щоб лиш Ви на віки не згинули.

І в часі Служби Божої свою Кров проливає тайним способом, відновляє жертву своєї смерти, щоб своєю Кровою і Тілом своїм Вас накормити.

Почитайте і любіть Пресвяту Вашу Матір Пречисту Діву.

Щасливий той з Вас, хто про Неї не забуває в щоденних молитвах, блаженний, хто Її призиває, хто Її любить!

Ще не чувано від віків, щоб християнин, який віддаючись під Її покров, взиваючи Її помочі був Нею опущений.

Вона всіми своїми дітьми журиться, про всіх дбає, але про Вас, братя Русини, що жиєте в далекім чужім краю без священиків, без слова Божого, більше дбає — вірте мені — більше Вами журиться, як про інших, бо Ви опущені, бідні, бо Ви в небезпеці про вічне спасіння.

Як будете так триматися правдивої Церкви і правдивої віри, Всевишній Бог про Вас не забуде, дасть Вам свою святу ласку і буде Вам у житті благословити. З тою Божою помічю зможете триматися християнської дороги життя, що визначена як би десятьми великими святими стовпами, Божими заповідями. Не буде поміж Вами сварні і незгоди, не буде пиянства, ані нечистоти. Чесною, совісною працею здобудете ліпше дочасне буття і честь в людей. Поборете всі труднощі і заслужите собі на нагороду в того найвисшого і найліпшого Пана, в котрого ми всі на службі і котрий за кожне добре діло платить вічною нагородою. Той Отець наш небесний прислав для нашого спасіння свого Сина Ісуса Христа, котрий, хоч був Божим Сином і правдивим Богом, зволив народитися з Дівиці Марії убогим чоловіком, щоб за нас умерти на хресті і ласкою своєю відкупити нас від вічної смерти. Через Нього маємо життя і спасіння. — Йому слава з Отцем і Святим Духом на віки. Амінь.

Писано у Львові в день св. Апостолів Вартоломея і Тита 25. 8. (7. 9.) 1901 р.

† **Андрей**
Митрополит

Печатано в 100 примірниках як рукопис зі застереженням прав власности.

Печатня оо. Василіян у Жовкві.

ВПреосвященний Кир Андрій
граф Шептицький ЧСВВ
Галицький Митрополит

Меморіял про релігійне положення українців у Канаді

Відзначуючи ювілей 50-річчя існування парохії св. О. Николая хочу сьогодні скористати з нагоди, щоби пригадати один документ-меморіял, який предложив бл. п. о. Созонт Дидик ЧСВВ у серпні 1909 року під час Першого Генерального Собору, що відбувався того ж року в Квебеку.

Копія цього меморіялу в латинській і французькій мовах є в архівах Архиепископства у Ст. Боніфас, Ман. Титул меморіялу звучить: Меморіял про релігійне положення українців та про засоби зберегти їх віру. Його підписали Впр. о. А. Деляре ЧНІ, Впр. о. А. Филипів ЧСВВ та о. А. Сабурен.

Документ цей важний тим, що становить дальшу чергу в стараннях про релігійну опіку для українських поселенців у Канаді, яку почали були розвивати Преосвященні Владики Північного Заходу як Преосв. Паскаль, Ґранден, Легаль, Лянжевен, о. Лякомб і інші.

У початках поселення українців у Канаді наші іміґранти не мали задовільної духовної опіки, бо бракувало рідних священиків із Старого Краю. Щойно на рішення Конґреґації Поширення Віри та у висліді батьківської опіки Преосв. Кир Андрія Шептицького, Львівського Митрополита приїхали зорганізовано в 1902 р. ОО. Василіяни до Канади. Вони розпочали місійно-душпастирську працю та ведуть її тепер дальше на славу Богові й добро українського народу в Канаді.

Меморіял, який передаю в українському перекладі викаже нам ті потреби, які відчував український поселенець вісімнадцять років по його приїзді на цю вільну землю. Цей меморіял — один із причинків до історії Української Католицької Церкви в Канаді та до розвою нашого релігійно-громадського життя.

На цьому місці складаю подяку п. Богданові Казимирі з Едмонтону за те, що дав мені до використання цей документ, який він два роки тому віднайшов у архівах згадуваного Архиепископства. Теж сердечно дякую о. Петрові Качурові з Едмонтону за зладження українського перекладу з латинського тексту.

Меморіял звучить так:

МЕМОРІЯЛ ПРО РЕЛІГІЙНЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНЦІВ ТА ПРО ЗАСОБИ ЗБЕРЕГТИ ЇХ ВІРУ

I. Вступ

22 червня 1909 р. Апостольський Делеґат Преосв. Сбаретті в листі ч. 5755 до Впр. о. Деляре ЧНІ, священика українського обряду (Йорктон, Саск.), звернувся до місіонарів-душпастирів для українців, щоб на письмі виклали свою думку про релігійне положення українців і передовсім про засоби зберегти їх віру. Цей наказ і виразний намір пред'явити таке письмо на пленарній конференції архиепископів та єпископів Канади приніс велику радість і кріпкою надією сповнив тих, що їх Боже Провидіння покликало берегти віру численної маси українців у цій країні. Згаданий радісний для них наказ представника Святого Престолу вважають вони за світлу зірницю нової доби. Серед особливих і майже безнастанних душпастирських труднощів покладають вони надію, не меншу від їхньої радости, на світлий Єпископат Канади. Тим то українські місіонарі, виконуючи дбайливо наказ, покірно висловлюють свою думку тим, кого Святий Дух настановив керувати Божою Церквою, яку Христос відкупив Своєю Кров'ю. Далі, просять вони присвятити українському питанню таку увагу, якої вимагає вічна доля стільки нещасних покинутих душ і тісний зв'язок, а навіть новий обов'язок з боку інших частин організму канадійської Церкви, себто інших католицьких народів, успішною іміґрацією об'єднаних ув одно. Написавши це відкрито, як довірливі сини, ми готові як слухняні сини, щиро-покірно прийняти дані для нас постанови.

II. Боже Провидіння в діях української іміґрації

Відколи протестанти чи т. зв. реформація закріпилася по цей бік атлянтійського океану, Католицька Церква зазнала чимало ворожих нападів, нишком підготованих. Довелось їх зазнати і Західній Канаді, передовсім в останньому чвертьстолітті. Протестанти радо кинулися захопити в свої руки виховання католицької молоді. Та цього їм не вистачало. На просторих землях, що їх католицькі місіонарі майже цілі століття орали й потом свого чола зрошували, завзялися вони знищити саме цю католицьку віру, заливши її хвилями іміґрантів ворожих Христовій Церкві: „Іди і скажи народові тому: Слухатимете і не зрозумієте, дивитиметесь очима, та не вбачатимете" (Іс. 6, 9). Цими словами пророка давно вже засуджене всяке людське мудрагельство, що підноситься проти Бога. Крім багатьох інших, нових прикладом цього є зусилля наших противників перевести в діло свій нахабний плян. Бажаючи безмежно здобути для себе нові народи некатолицького віровизнання, проходили вони моря аж по край світу, шукаючи нових поселенців. Без успіху шукали їх насамперед у Росії. Потім пішли в Галичину. В цій

колишній провінції Польського Королівства майже половина населення була матеріялом для іміграції. Це населення є частиною українського народу. 3,500.000 населення живуть там у великій нужді, відсунені від торгівлі хитрими жидами, а від урядів всевладними поляками. Це знали протестанти. Одначе їх уваги дійшла одна дуже важлива річ: підлеглість українців Папі Римському. Чули їх спів, бачили їх обряд, дивилися на карність духовенства. Не розуміли однак з того нічого: „Дивитиметеся, та не побачите" (Діян. Апост. 28, 26).

За київського князя Володимира Великого місіонарі з Візантії навернули український нарід на віру Христову. Нарід прийняв від них грецьку літургію в перекладі на власну мову, віру мав католицьку. Після візантійської схизми, вдіяної Михайлом Керуларієм, зв'язки українців із тим східнім „Римом" довели їх по п'ятдесятих роках, на превеликий жаль, до тієї ж таки схизми. З того часу Київська Церква стала причиною вікових спорів між Римом і Візантією. Перша унія, яку в XIII ст. зробив король Данило з Іннокентієм IV, пропала. Не вдалася теж Фльорентійська унія в XV ст. Наприкінці XVI ст., нарешті українці, наче розбуджені зі сну, послухали голосу деяких своїх єпископів. Після проголошення Берестейської унії мільони українців вернулися до Христової Церкви. На жаль, багато з них вернулися назад до схизми, саме ті, які після розподілу Польщі попали під російську православну владу. Зате галицькі українці, піддані австрійського католицького цісаря, зберегли католицьку віру разом із своїм обрядом. Цього саме не завважили протестанти: „Дивитиметеся, та не побачите" (Діян. Апост. 28, 26). Таким чином завдяки їх сліпій акції прибуло сюди дуже багато наших братів по вірі. Отже несподівану і цінну допомогу принесли нам ті, які думали католицьку віру залити некатолицькою іміграцією. „Господь наведе на тебе нарід із далека, із край світу; як орел злетить на тебе нарід, мови якого ти не зрозумієш" (Второз. 28, 49). Годі не бачити в цьому очевидної руки Божого Всемогучого Провидіння.

III. Обов'язок латинників помагати українцям

Давши канадійській Церкві цей несподіваний зріст, Бог не звільнив її від діяльности, ні не похвалив її недбайливости. Навпаки, наклав на неї новий обов'язок. Так само, як члени організму, з'єднані в одно, мають цілковиті взаємні зобов'язання, так і всі католицькі народи в канадійській державі цупко пов'язані під релігійним оглядом. Силою одного з них міцніють усі інші. Релігійний вплив одного народу конечно вділяється католицькому життю цілої Канади. Український нарід серед важких труднощів сам собі не вистачає і, залишений власним силам, зазнає релігійних страт. Тим то всі інші католицькі народи, коли, не дай Боже, будуть безмилосердно приглядатися упадкові українців, зазнають страти, яка напевно відіб'ється на релігійному житті цілої католицької Канади. Отже нехай усі ті католицькі народи, які на сьогодні витворили канадійську Церкву, стараються ревно співпрацювати з Промислом Божим і прийти з допомогою дуже численним українцям. Таким чином іще більше скріплять свою власну силу, дістануть нову живучість і своєю братньою допомогою причиняться немало до приходу й поширення царства Божого.

IV. Ділами, не словами треба притягнути українців

Треба пам'ятати, що українці, які від багатьох століть знайшлися під ворожим ярмом, а тут у Канаді далі обманювані іміграційними агентами, всякими дурисвітами, деякими протестантськими і православними сектами, не вірять гарним, але порожнім словам. Тому переконувати їх треба більше ділами, ніж аргументами, бо їхня освіта й релігійне виховання дуже низькі. Пресвітеріяни, щоб згадати тільки цю протестантську секту, втішаються змінними успіхами серед українців, ментальність яких вони спочатку зрозуміли. Католики матимуть куди більші успіхи, коли підуть тією самою дорогою. Праці тут чимало. Не схопити навіть думкою всього того, що треба б зробити. Спинімся по черзі на найважніших речах.

V. Добродійні інститути

Діла добродійности й відповідні інститути всеціло пов'язані з душпастирством. Католицька Церква завжди оточувала материнським піклуванням і любов'ю три категорії нещасних. Серед українців, позбавлених усяких засобів, оті нещасні більш, аніж в інших народів, повинні майже непереможно викликати наше співчуття й добродійність. Вже існуючі інститути, які як і іншим народам, так само й українцям прийшли з підмогою, гідні нашого подиву і нашої вдячности. Однак згадані установи, не маючи серед своїх урядників і обслуги нікого, хто розумів би мову та душу українців, залишаються для них чужими. До того ж, вони далеко від центрів українського скупчення і доїзд до них дорогий. Отже небагато користи з них для українців. Тимто конечно треба відкрити нові доми для їх убогих, бодай у головних їх центрах. Прикладом можуть послужити протестанти, які крім інститутів по великих містах, позакладали навіть по далеких колоніях інститути того роду.

Сестри Служебниці Пр. Діви Марії, які є одним із двох існуючих українських Згромаджень монахинь, дуже відповідали б згаданій цілі. Це Згромадження, недавно засноване в Галичині для піклування сільськими дітьми під час відсутности родичів, складається здебільша зі звичайних дівчат; добре відповідаючи потребам сиріт, легко могло б достосуватися теж до лікарень.

VI. Преса

Добрий вплив доброї преси і лихий вплив лихої преси загальновідомі. Є тут три українські часописи виховного характеру. Перший — це „Ранок", пресвитеріянський півмісячник, видаваний колишніми учнями псевдо-єпископа Серафима, званими „незалежними". Він нападає на моральність, історичну правду і католицькі догми. „Канадійська Нива", трохи культурніший півмісячник, є для українців не менш шкідливий пропаґандою московської схизми. Врешті „Канадійський Фармер" служить ліберальній партії. Під релігійним оглядом не заслуговує довір'я, бо вже більше разів порушив власну програму релігійної невтральности. І так уже багато років лихі часописи сіють кукіль, а місіонарі нарікають на брак протидії. Щоправда рішено видавати український католицький часопис під наглядом ОО. Василіян і включити його між видання Т-ва Вест Кенада Паблішінґ Ко. Треба грошей, щоб цей плян довести до кінця.

VII. Виховні інститути

Важко уявити собі гірший стан шкільництва від того, що є в українців Манітоби та інших західних провінцій. Тамошні українські поселенці або загалом не мають шкіл або мають такі, де керівниками й учителями є протестантські англійці або українці-некатолики. Ледве знайдемо один-другий виняток. І не диво, коли формуються вони в протестантських, головно пресвітеріянських школах. Така нормальна школа є у Брендоні, Ман., якою керують один член секти „Орендж Ордер" та один атеїст. Друга така школа незабаром буде в провінції Саскачевану. Щоб запобігти шкідливим впливам тієї системи некатолицьких шкіл (погрожують зробити їх обов'язковими), негано треба створити другу систему шкіл на католицьких засадах.

Крім Сестер Служебниць Пр. Діви Марії є ще в Галичині друге Згромадження Василіянок, черниць-учительок. Небагато їх, всежтаки могли б у всяких головніших осередках зайнятися народніми школами. Якщо буде вирішено інакше, то треба би звернутись до іншого якогось Згромадження для праці по більших осередках і по менших колоніях. Творити зовсім нове Згромадження, то надто пізно воно зможе принести поміч для пекучих потреб, бо досить часу піде на новий його розвиток. Найкраще було б, якби якесь латинське Згромадження покищо перебрало на себе діло першого виховання української дітвори. Не можна сумніватися в доброму висліді такого великого діла. Монахині, бувши всім для всіх, краще ніж протестантські вчителі, з'єднають собі серця українців своєю жертвенністю й любов'ю. Щодо т. зв. нормальних шкіл, треба доконче подбати про їх управу, щоб учителі та вчительки тих шкіл випускали українських світських людей, сформованих по католицьки так, як це є в інших народів. Про вищі студії нема потреби говорити, бо Колегія й Семінарія св. Боніфатія зі своїм знаменитим проводом дуже добре задовольняють цю потребу.

VIII. Добір духовенства

Найважнішим питанням є добір ревного духовенства для католицьких українців. Без духовенства в достатньому числі, яке мало б священичого духа і чесноти, дотепер вичислених установ не можна зберегти, ні побільшити. Питання є важливе і важке. Бо де знайти багатьох ревних українських священиків?

Із 2.500 світських священиків у Галичині 95% — це жонаті або повдовілі священики. Прихід того духовенства до Канади був би невмісним не тільки з уваги на згіршення для вірних латинського обряду, але теж із уваги на безженне духовенство. Отже жонатих священиків не слід впускати до Канади, хіба що в крайньому випадку після усіх інших засобів. Щодо вдівців і світських безженних священиків у Галичині, то не вагаємося сказати, що ті, які готові були б тут душпастирювати, здебільшого не мають чи не матимуть апостольського духа і небагато добра принесуть своїм землякам. Небезпечно їх тут допускати, щоб із ними не прийшов сюди згубний священичий дух. „Нива", церковний журнал, що виходить за дозволом Преосв. Кир А. Шептицького, Львівського Архиепископа, засвідчує, що між українським духовенством у Галичині є багато некарних, політикантів, неслухняних епископові, схильних до схизми. Хто думає, що ці слова журналу є перебільшенням, нехай пам'ятає відступство сімох із дев'яти світських українських священиків, що прибули до Канади, а теж бунт великої частини українського духовенства в ЗДА проти Преосв. Ортинського, який мусів багатьох суспендувати. Чин св. Василія Великого, який є єдиним українським чернечим Чином, може дати тільки незначне число працівників для українських місій у Канаді. Конче насувається такий висновок: брати з Галичини українських священиків, монахів і світських, які справді були би придатні для згаданого душпастирювання. Рівночасно звернутися до латинського клиру з закликом змінити обряд, щоб, ставши всім для всіх, приводити душі до Бога. Не треба вагатися, ні сумніватися в щасливому успіху. Любов ближнього і заперечення себе проти національних пересудів можуть багато і, нарешті, переможуть у цій боротьбі. Зрештою, досвід підтверджує, що така надія є вже тепер. Однак цей конечний перехід духовенства з латинського обряду в український, здається доречний тільки на час. Треба якнайскоріше заснувати українську семінарію. Така установа могла б бути получена з семінарією чи колегією св. Боніфатія. Однак треба щоб мала, як керівника, видатного українського священика, який учив би українських вихованців їх обряду й підготови до їхньої літургії.

IX. Конечність українського епископа

Таку широку і таку велику працю ледве чи могтиме пробробити в цих умовах епископ іншого обряду й національности. Твердження це стосується загалом усіх народів. Воно передусім усе правдиве щодо українців. Вроджене недовір'я цього народу в відношенні до латинників, підсичуване згадками про польські загарбування й бунтівливими наклепами протестантів і ошуканців, пошкодило не тільки праці латинських обрядом чи походженням місіонарів, але теж і праці самих українських душпастирів, підляглих латинському епископові. Отже краще, щоб скоро, а не запізно був назначений епископ для українців у Канаді. Від багатьох літ є така думка. Таку розв'язку питання скваппливо підсувають теж останні події. Відколи є український епископ у сусідній державі, канадійські українці забули, що вони є в Канаді. Безнастанно шлють туди листи зі своїми сумнівами й труднощами. Звідти, щоправда не від вищої церковної влади, дістають дивовижні відповіді. У відповідях тих даються поради покинути церковну владу, яку вони тут до свого приходу застали, а навіть як зрадників свого народу клеймиться в них тих, що записують церковні будинки на згадану владу. Щоб зробити край отим нерозважним порадам, треба скоро, не відкладаючи все далі й далі, дати канадійським українцям українського епископа.

Коли можна в тій справі, яка належить виключно до епископів, забрати слово, то дозволимо собі навести лист Впр. о. Філяса василіянського протоігумена, до Впр. о. Деляре ЧНІ в цій справі. Наводимо його повністю. Особа автора, його здібності, надприродні дари, дволітній важний досвід душпастирства між канадійськими українцями — достатньо рекомендують, уважно цей лист розглянути.

Львів, 12 травня 1909

Дорогий Отче Ігумене,

Мило мені подякувати Вам за цінного листа. Думка Преосв. Кир Сотера Ортинського, що тільки священики українського роду можуть успішно вести апостольську працю між українцями, є правдива щодо Галичини, де є і завжди буде достатнє число священиків і де латинських священиків уже від століть уважають за вроджених ворогів українців. Правдива вона є, можливо і в ЗДА, де є досить багато українських священиків і де вірні становлять хиткі парафії, які по якомусь часі покидають і вертаються в Галичину до своїх парафій.

Зовсім інакше справа мається в Канаді, і тут не стосується думка Преосв. Ортинського. З досвіду знаємо, що там вірні двадцять років даремно писали, просили, взивали, щоб дістати священиків власного обряду. Жадний добрий священик не озвався на цей заклик народу і так буде ще протягом двадцяти, а навіть сорока літ. Канада певне не дістане з Галичини священиків ще п'ятдесят років. Галичина не видає і не видасть місіонарів, яких треба у Канаді для Христа і спасіння душ. Тільки деякі темні осібняки з того духовенства прийшли дотепер до Канади і то, щоб чинити диявольське діло. Так буде ще довго. Слід старатися вибирати кращих священиків. Нехай ті священики мають доброго духа, щоб Канада не здавалася їм країною доброю для збирання грошей, але для праці Христові й Церкві. Тому для мене ясно, що Провидіння Боже шукає апостолів для українців між канадійським духовенством. Воно має завдання подбати про спасіння тих, яких можна врятувати. Праця, яку Ви виконуєте з Всч. о. Сабуреном, Впр. о. Бульсом і інш., є ділом Божим і гідним похвали. Її треба продовжувати й довести до кінця. Противників будете мати. Багато пропадуть від упертости і схизми. Та що ж діяти? Пропадуть сини пропащі, хто хоче спастися, спасеться. Справа ясна. Пропадає багато, хоч мають тепер українських священиків-василіян. Пропадають, хоч мають українського єпископа Сотера і священиків у ЗДА. Тим то не треба дивуватися і тратити відвагу, якщо діло Боже, яке продовжуєте в Канаді, йде помалу і має та матиме багато противників. Щодо справи українського єпископа в Канаді:

1. Український єпископ, який був би помічником єпископа латинського обряду, нічого теперішньому станові не порадить. Нарід його не прийме, як не прийняв єпископа Сотера. „А послідная будуть горшая первих". Націоналізм і політика в наших днях сильніші за авторитет Католицької Церкви.

2. Коли назначать українського єпископа в Канаді, він повинен залежати тільки від Апостольського Делегата і бути зрівняним у юрисдикції з єпископом латинського обряду, а не бути йому підпорядкованим. Погодяться на це канадійські єпископи?

3. Такий єпископ, єдина рада на всі скарги українців. Хоч і тоді багато з них, що мають пропасти, пропадуть.

4. Такий єпископ у тих умовах мусить багато страждати, багато змагатися, багато працювати, позбавлений усіх засобів. Він мусить бути людиною справді апостольського заперечення, витривалости, постійности, відданий тільки Богу і спасінню душ. Не легко знайти такого єпископа, бо василіяни не дадуть нікого на єпископський престіл, бо це приносить шкоду Чинові. Між світським духовенством ледве чи хтось знайдеться. Але треба працювати в Бозі.

Даруємо себе Вашим молитвам,

Ваш слуга в Христі Ісусі

П. Філяс, василіянин

Висновок

Майже нічого дотепер не говорили ми про те, що зроблено для збереження св. віри між українцями в Канаді. Зовсім не тому, буцімто ті, до яких це належало, були бездіяльні і тільки спокійно дивилися на ту нову і таку важку справу. Вистачить прочитати реляції, передані для єпископського Собору, і ясним стане, скільки жертв зробила церковна влада Західної Канади для будови українських церков на терені тих дієцезій і для призбирання українських священиків. Крім того, архиєпископській корпорації св. Боніфатія треба подякувати за те, що кількох українських хлопців може задармо студіювати в колегії св. Боніфатія. Коли йдеться про труди місіонарів, то треба сказати, що не жалували вони ні часу, ні себе самих і далі не жалують, щоб виповнити душпастирські обов'язки і перебороти всі труднощі.

На цьому кінчаємо наше писання. Ніхто напевно не стане нас оскаржувати, що ми не говорили відкрито. Вага справи примусила нас явно і без вагання говорити. За Божою допомогою робимо своє діло. Тепер ждемо декретів Собору з належною покорою і слухняністю. Йти будемо з ласкою Божою за тими напрямними, і це буде єдина норма нашої діяльности.

А. Деляре, редемпторист
А. Филипів, василіянин
Ж. А. Сабурен, священик

Члени парохії св. О. Николая у Вінніпегу, Ман.

У ЮВІЛЕЙНОМУ РОЦІ

А

Андруз Анна
Антонишин Франко

Б

Бабинець Богдан
Бачинський Едвард
Бакалюк Гринько
Бакалюк Василь
Бакушка Марія
Бакушка Михаїл
Бакушка Гринько
Бала Семен
Балабан Михаїл
Балаґуш Петро
Банас Іван
Баран Розалія
Баранюк Василь
Башук Петро
Башук Яким
Базюк Петро
Байдюк Катерина
Базилкевич М.
Беднарський Іван
Березовська Марія
Берзіш Теодор
Білан Василь
Біленький Ілія
Білінський Василь
Білоцеркович Дора
Борис Антін
Бохеєчко Аґрипіна
Боднар Михаїл
Бойчук М.
Брент Павло
Бучко Іван
Бучко Іван
Бучко Єронім
Бучко Розалія
Білан Анна
Баран Стефан
Бойко Володимир
Булавка Андрей
Бойчук Іван

В

Вавринчук Петро
Вавринчук Кипріян
Вавриков Йосиф
Вербицька Анна
Вербицька Анна
Вербицький Михаїл
Вербицький Йосиф
Вербицький Богдан
Вергун Пані
Вовк Евдокія
Вовк Павло
Вовк Ольга
Вовк Дмитро
Войтович Йосиф
Войтишин Іван
Вудворд Віктор
Возьний Стефан
Возьний Константин
Восчінська Ольга

Г

Гомик Ол. (доктор)
Галас Василь
Галас Николай
Гавриш Андрей
Гаєвський Іван
Гамерлінґ Марія
Гірський Іван
Гладій Даниїл
Ґнатович Николай
Гнатович Гринько
Гнатович Андрей
Гнатишин Стефан
Гнідан Кароліна
Гнідан Николай
Гнідан Олена
Голота Николай
Головатий Юрій
Горбовий Николай
Гридильовський Юрій
Гриневич Іван
Гринюк Василь
Гришко Іван
Гризюк Григорій
Гоменюк Михаїл
Ґоменюк Олекса
Гумніцький Василь
Гумніцький Василь
Гунчак Николай
Гузарська Анна

Ґ

Ґарболінський Яків
Ґерелюк Пелаґія
Ґіль Филип
Ґловюк Николай
Ґошуляк Ольга
Ґошуляк Олена
Ґосподин Маріян
Ґосподин Марія
Ґошуляк Дмитро
Ґосподин Іван
Ґренків Анна
Ґроцька Ева
Ґрошко Йосиф
Ґримек Олекса
Ґудз Анна
Ґулій Йосиф
Ґуш Леонард
Ґусто Михаїл

Д

Данчук І.
Деланд М.
Дідух Текля
Дідух Славко
Дідух Василь
Долинка Іван
Дмитрів Теодор
Драпак Петро
Драпак Карло
Драпак Іван
Дрозд Петро
Дроздовський Петро
Дудар Михаїл
Дудар Семен
Дуркало Евдокія
Дутка Доротея
Дутка Іван
Дутка Михаїл
Дутка Василь
Дидик Андрей
Дидик Вероніка
Джоґан Давид
Довбенко Василь
Дзіядикевич Михаїл
Джурба Марія
Драпак Николай
Дук Евстахій
Дзьоба Юліян

Ж

Жук Стефан

З

Заброцька Антоніна
Задорожний Антін
Закопець Марія
Зукотинський Ілія
Запісоцький Мирослав
Запісоцька Марія
Запісоцька Павліна
Заплацінський Іван
Завацька Анна

Зеленько Григорій
Зьола Йосиф
Зубачик Анна
Зубрицька Текля
Зубрицький Іван
Зьола Казимір
Запісоцька Ксеня
Зазуля Йосиф

І

Іваськів Григорій
Іваськів М.
Іваськів Анна
Ільніцький Віктор

К

Кардіген Василь
Клявс Іван
Койнер Марія
Куломб Дора
Крекор Марія
Калужняцька Євгенія
Канчір Михаїл і П. (доктор)
Канчір Ксеня
Канчір Емілія
Кавчук Параскевія
Казанівський Гринько
Кифюк Василь
Кифюк Олена
Кифюк Олена
Кірсько Йосиф
Кіссик Павло
Кізюк Іван
Клим Петро
Когут Катерина
Когут Юлія
Когут Василь
Кокіс Д.
Кокоцькі Стефан
Колосівська Анна
Комарчук Текля
Кондратюк Йоаким
Кондратюк Василь
Кондратюк Филип
Коник Олекса
Коник Надія
Корецька Марія
Корняк Марія
Косаренко Стефан
Косован Іван
Косован Василь
Костюк Йосиф
Костюк Володимир
Коваль Михаїл
Ковальчук Стефан
Ковальчук Петро
Ковальська Анастазія
Козій Петро
Красновський Михаїл
Кравчук Михаїл
Кравчук Гринько
Кравчук Євген
Крайчук Филип
Кроняк Леон
Кровяк Кароліна
Коман Г.
Крук Василь
Крук Іван
Крук Сава
Крук Петро
Крук Семеон
Крук Григорій
Крук Євдокія
Кривочиза Теодор
Кучер Петро
Кудляк Григорій
Кудляк Теодор
Кудляк Олекса
Кунець Марія
Кузик Дмитро
Кушнір Йосиф
Квасний Петро
Квасний Вероніка
Квасниця Стефан
Крайчук Йосиф
Кузик Теодор
Куритник М.
Кізний Володимир
Костерева Василь
Кусик Гринько
Корман Николай
Каспрович Еміліян
Косован Анна
Кабез Стефан
Клим Володимир
Кирк Ольга
Крайчук Рудольф

Л

Лагода Марія
Ласюк Теодор
Ласюк Емілія
Ласюк Михаїл
Лебітка Стефан
Лебітка Николай
Лебітка Анастазія
Лесюк Йозефіна
Леськів Володимир
Леськів Анастазія
Леськів Михаїл
Левицький Максим
Левицький Михаїл
Левицький Володимир
Левицька Антоніна
Ліщинський Михаїл
Ліщинський Максим
Ліщинський Іван
Лукінчук Николай
Лакомий Стефан
Лин Михаїл
Лопух Ґ.
Ліска Василь
Лебідь Михаїл
Левак Іван
Левицький Орест

М

Маґаляс Марта
Максимчук Михаїл
Маланчук Стефан
Мальчевський Володимир
Мамчур Л.
Мекфарлен Настя
Мандрик Михаїл
Мардиналка Петро
Марлов В.
Мартинюк Юрій
Маринюк Іван
Метрик Николай
Матвійчук Софія
Майкрук Николай
Майкрук Павло
Майкрук Іван
Мазепа Теодор
Мазур Дмитро
Меда Василь
Мельничук Григорій
Мельничук Йоанна
Мельник Марія
Мельник Стефан
Мельник Петро
Мельник Григорій
Мельник Картерина
Мельник Володимир
Мірус Михаїл
Молярський Михаїл
Медвідь Стефан
Мотус Іван
Мельник Николай
Моргун Марія
Микитюк Лаврентій
Молярський А.
Мовдій Іван
Мозель Іван
Мозель Марія
Музичка Іван
Михальчук Семен
Михалишин Параскевія
Михалишин Павло
Малофій Олекса
Маслянка Петро

Н

Назар Іван
Нитчук Іван
Никорук Олена
Низник Дмитро
Никорчук Стефан

О

Олійник Павло
Оліярник П.
Ольховецький В.
Оніл Настя
Ониський Николай
Оробко Юліян
Остафій І.
Остап Матвій
Ост Теодор
Оґоновська Варвара
Ожаган Л.

П

Пачковська Марія
Павлюк Франко
Павлюк Григорій
Панчук Іван
Панчишин Михаїл
Панкевич Марія
Паньків Іван
Пащак Даниїл
Пащак Володимир
Пасічна Анастазія
Пасічний Михаїл
Петсон Анастазія
Павук Петро
Павлюс Павло
Пелех Александер
Пендиковська Марія
Пензівол Володимир

Пензівол Рудольф
Петелинський Стефан
Петрашко Ілія
Петрашко Андрей
Підгірняк Іван
Підгірняк Василь
Піхурко Василь
Піскляк Михаїл
Піскор Іван
Пітолай Анна
Пітура Михаїл
Плексман Едвард
Павлюк Ольга
Потурнак Іван
Повел П.
Підгірняк Петро
Приведа Василь
Приведа Гринько
Прокопчук Теодор
Просоловський Олекса
Прийма Катерина
Присіжняк Катерина
Палагнюк Юрій
Палагнюк Павліна
Палагнюк Елеонора
Потсалуйко Василь
Пожернюк Петро

Р

Романів Семен
Репа Николай
Репа Стефан
Резновський Л. (доктор)
Романюк Петро
Рошко Николай
Рудніцька Ева
Рибак Ілія
Рибчук Володимир
Рибчук Нестор
Ребчук Славко
Ребчук Володимир
Рошко Роман

С

Садовий Катерина
Становський Володимир
Саган Володимир
Саган Николай
Саган Василь
Саган Ольга
Саган Марія
Сенків Мартин
Саломі Стефан
Сохацька Настя
Сандій Ева
Сандій Олена
Сава Іван
Савчук Василь
Савка Йосафат
Саврій Анастазія
Савула Николай
Семенюк Єлисавета
Семенович (Євгенія) Ґеня
Сенюк Петро
Сенюк Андрей
Симко Зенон
Скрипник Дмитро
Скрипник Богдан
Скиба Ева
Сіпець Максим
Сліпець Петро
Слота Мілько
Сливчук Никола
Смаль Олена
Смаль Михаїл
Сміхура Д.
Сокальський Василь
Солтис Мирослав
Стахів Евдокя
Становський В.
Столем Ілія
Строїч Михаїл
Суровий Олекса
Струтинський Володимир
Сушинська Марія
Свистун Павло
Симко Константин
Сирник Кирило
Сумка Петро
Сухинський Николай
Сендій Йосиф
Смаль Василь
Строїч Лука
Савка Ґринько
Співак Ярослав
Сапяк Теодор
Сендій Олекса

Т

Турко Юрій
Тимчук Николай
Тимчишин Йосиф
Тесарський Петро
Тесарська Марія
Тимків Василь
Типа Василь
Теслюк Николай
Трач Гринько
Трухан Василь
Труш Александер

У

Уліцький Тома
Уліцький Филип
Уліцький Дмитро

Ф

Федун Олекса
Федун Марія
Федунів Катерина
Філд Йозефа
Фингерсон Ольґа
Фіґоль Іван
Фітькало Яків
Фітькало Володимир
Флис Текля
Флис Йосиф
Франків Михаїл

Х

Хроняк Антін
Хмара Іван
Хмара Григорій
Хмара Стефанія
Хаврона Анастазія
Хвалібоґа Михаїл
Хроняк Михаїл

Ч

Чомляк Марія
Чуприк Йосиф
Чайковський Антон
Чайковський Едвард

Ц

Цембровський Гринько
Церковна Текля
Цьвяк Михаїл
Цьвяк Василь

Ш

Шалай Никола
Шалай Катерина
Шановська Параскевія
Шалай П.
Шемлей Гринько
Шевчук Павло
Шевчук Петро
Шедий Йосиф
Швалюк пані
Шунь Андрей
Шунь Володимир
Шеховський Карло
Шор Стефан
Шік Василь
Шік Семен
Шеньон А.

Ю

Юськевич Дмитро

Я

Яківчук Анна
Яцишин Гринько
Ядовська Марія
Яківчук Іван
Яковишин Петро
Яковишин Стефан
Янц Филип
Ярема Андрей
Яров Антоній

Д Ж Е Р Е Л А

Монс. А. Лянжевен і українці — д-р Богдан Казимира.

Архів ОО. Василіян у Мондері, Альберта.

Архиепископський Архів у Едмонтоні, Альберта.

Архів ОО. Облятів у Едмонтоні, Альберта.

Ювілейний Альманах Церкви св. Володимира й Ольги у Вінніпеґу.

Спомини о. Созонта Дидика ЧСВВ.

Пропам'ятна Книга ОО. Василіян у Канаді.

Записки о. Навкратія Крижановського ЧСВВ.

Канадійський Русин, рік видавання 1907.

Ле Кльош де Ст. Боніфас.

Церков Українців в Канаді, о. П. Божик.

Місіонар Серця Ісуса, Жовква, ч. 10, 1934.

Сорокліття 1904-1905 Парохії св. О. Николая ЧСВВ.

Звіт діяльности ЛУКЖ при парохії св. О. Николая.

З м і с т: